

Η εξέλιξη της ανεργίας και της απασχόλησης στο νομό Πρεβέζης

Πτυχιακή Εργασία

Επιβλέπουσα:

Αλίνα Χυζ

Επιμέλεια:

Αναστασία Μπακοπάνου

Πρέβεζα 2008

Εγκρίθηκε από την τριμελή εξεταστική επιτροπή.

Πρέβεζα ....../...../2008

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1.

2.

3.

Ο Προϊστάμενος του τμήματος.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Μέσα από την ευκαιρία που μου δίνεται, θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στους καθηγητές μου και ιδιαίτερα στην κ. Αλίνα Χυζ, η οποία με το θέμα που μου ανέθεσε μου έδωσε την ευκαιρία να μελετήσω ένα ζήτημα πάγιας σημασίας.

Παράλληλα, θα ήθελα να ευχαριστήσω το Διευθυντή του Κ.Ε.Κ ΙΝ.Ε-Γ.Σ.Ε.Ε Ηπείρου-Λευκάδας κ. Πολυμέρη Πούλιο για τις πολύτιμες πληροφορίες που μου παρείχε καθώς και τους συγγενείς μου Αγγελική Μπαρέλου και Δημήτρη Μπαρέλο για την βοήθειά τους.

Τέλος, θα επιθυμούσα να ευχαριστήσω και τους γονείς μου, οι οποίοι με στηρίζουν και είναι δίπλα μου σε κάθε προσπάθειά μου όλα αυτά τα χρόνια.

*«Ο άνθρωπος μπαίνει στο επάγγελμα, όπως σε μια σφαίρα από την οποία
δεν πρόκειται πια να βγει, όσο μακρά ζωή κι αν ζήσει, και το επάγγελμα
μπαίνει μέσα στον άνθρωπο, τον κυριεύει και αυτή η υπόταξη διαρκεί όσο
περίπου και η ζωή του...»*

Ε.Π.Παπανούτσος

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα	V
Εισαγωγή.....	9
Απασχόληση – Ανεργία	10
1.1 Ορισμός Απασχόλησης.....	10
1.2 Ο εργοδότης.....	11
1.3 Ο εργαζόμενος	12
1.4 Εναλλακτικές μορφές απασχόλησης	13
Αυτοαπασχόληση.....	14
Εθελοντισμός	15
Τηλεργασία.....	15
Μερική απασχόληση.....	15
Υποαπασχόληση	15
Ετεροαπασχόληση.....	16
1.5 Η απασχόληση και η ανεργία.....	16
1.6 Ορισμός ανεργίας	18
1.7 Αίτια ανεργίας.....	19
1.8 Τύποι και χαρακτηρισμοί της ανεργίας	21
Φυσιολογική ή ανεργίας τριβής	21
Εποχιακή ανεργία	21
Κυκλική ανεργία ή Κεϋνσιανή	21
Χρόνια ανεργία	22
Τεχνολογική ανεργία.....	22
Διαρθρωτική ανεργία	22
Δομική ανεργία.....	23
Λανθάνουσα ανεργία	23
Μαρξιστική ανεργία	24
1.9 Επιπτώσεις της ανεργίας.....	25

Μεθοδολογία υπολογισμού της ανεργίας.....	30
Η ανεργία στην Ελλάδα.....	31
2.1 Εισαγωγή	31
2.2 Η ανεργία στην Ελλάδα τα προηγούμενα έτη.....	32
Η εξέλιξη των ποσοστών ανεργίας πανελλαδικά	35
2.3 Η κατάσταση και τα επίπεδα ανεργίας στην Ελλάδα σήμερα	38
2.4 Φορείς αντιμετώπισης ανεργίας στην Ελλάδα	42
ΚΕ.Π.Ε.Α.....	42
2.5 Προγράμματα αντιμετώπισης της ανεργίας στην Ελλάδα	43
Πρόγραμμα επιχορήγησης νέων ελεύθερων επαγγελματιών (Π.Ε.Ν.Ε.Ε)	43
Πρόγραμμα STAGE.....	44
Πρόγραμμα για τους νέους και τους μακροχρόνια ανέργους	46
Πρόγραμμα νέων θέσεων εργασίας.....	46
Πρόγραμμα ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης	47
Πρόγραμμα συνεχιζόμενης κατάρτισης	47
2.6 Προτάσεις – Λύσεις	48
Περιφέρεια Ηπείρου	52
3.1 Γενικά χαρακτηριστικά.....	52
3.2 Οικονομικά Χαρακτηριστικά	53
Πρωτογενής τομέας – Παραγωγή – Προϊόντα	53
Δευτερογενής τομέας - Παραγωγή – Προϊόντα.....	53
Τριτογενής τομέας – Θέση – Υποδομές	54
3.3 Απασχόληση – Ανεργία.....	54
3.4 Υφιστάμενη κατάσταση – Προβλήματα.....	57
3.5 Πλεονεκτήματα – Δυνατότητες ανάπτυξης.....	59
Νομός Πρεβέζης – Χαρακτηριστικά.....	61
4.1 Γενικά χαρακτηριστικά του νομού Πρεβέζης	61
4.2 Δημογραφικά χαρακτηριστικά του Νομού Πρεβέζης	64
Συνολικός πληθυσμός και κατανομή του	64
Εξέλιξη πληθυσμού	65

Πληθυσμιακή πυκνότητα	67
Κατανομή πληθυσμού ανά ηλικία και φύλο	68
Δημογραφικοί δείκτες.....	69
4.3 Υποδομές.....	69
Τεχνικές υποδομές	69
Υγεία.....	70
Εκπαίδευση.....	70
Πολιτισμικό περιβάλλον.....	71
Φυσικό περιβάλλον	71
Ανεργία κι απασχόληση στο νομό Πρεβέζης	72
5.1 Εισαγωγή	72
5.2 Απασχόληση.....	73
5.3 Οικονομικές Δραστηριότητες	75
Πρωτογενής τομέας	75
Κτηνοτροφία.....	78
Γεωργία	79
Δάση	81
Αλιεία	81
Δευτερογενής και τριτογενής τομέας	82
5.4 Ανεργία	86
Κλωστήρια Πρεβέζης.....	88
Η οικονομική κρίση του δήμου Πρεβέζης.....	89
5.5 Χαρακτηριστικά ανέργων στην Πρέβεζα	92
Άνεργοι ανά εκπαιδευτικό κλάδο.....	93
Η ανεργία ανά ηλικία.....	94
Χρόνος εκτός αγοράς εργασίας.....	95
Επιθυμία συνεργασίας με Σύμβουλο Εργασίας.....	96
Συμπέρασμα	97
Βιβλιογραφία	99
Ελληνική βιβλιογραφία.....	99
Ξένη βιβλιογραφία.....	100

Εφημερίδες	101
Δικτυακοί τόποι.....	101

Εισαγωγή

Είναι αδιαμφισβήτητο γεγονός πως μια από τις προκλήσεις που έχει να αντιμετωπίσει σήμερα η Ευρώπη – κι όχι μόνο– είναι το πρόβλημα της ανεργίας. Το πρόβλημα αυτό απειλεί την οικονομική ευημερία και τη γενικότερη οικονομική ανάπτυξη όλων των χωρών. Οποσδήποτε το μέγεθος της σημειώνει διαφορά από χώρα σε χώρα. Η Ελλάδα βρίσκεται στις πρώτες θέσεις της ανεργίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στην παρούσα μελέτη γίνεται μια προσπάθεια να ερευνηθεί το θέμα της ανεργίας και της απασχόλησης τόσο σε θεωρητικό επίπεδο όσο και σε σχέση με την ελληνική πραγματικότητα. Παράλληλα, σκοπός της παρούσης εργασίας είναι αφενός να αναλυθούν οι οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες που επικρατούν στην Περιφέρεια Ηπείρου και ειδικότερα στο Νομό Πρεβέζης και αφετέρου να εξεταστεί η απασχόληση και η ανεργία στο Νομό αυτό.

Συγκεκριμένα, η εργασία είναι οργανωμένη σε πέντε κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο αναλύεται η έννοια της απασχόλησης, οι μορφές της και η σχέση της με την ανεργία καθώς επίσης αναλύεται διεξοδικά και το φαινόμενο της ανεργίας. Στην συνέχεια, στο δεύτερο κεφάλαιο, παρουσιάζεται η κατάσταση που επικρατεί όσον αφορά στην ανεργία γενικά στην ελληνική επικράτεια.

Στο τρίτο κεφάλαιο, εξετάζοντας τα οικονομικά χαρακτηριστικά η απασχόληση και η ανεργία στην Περιφέρεια Ηπείρου. Προχωρώντας, στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στα γενικά-δημογραφικά χαρακτηριστικά του Νομού Πρεβέζης και στις υπάρχουσες υποδομές. Τέλος, στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται μια προσπάθεια προσέγγισης του θέματος της απασχόλησης και της ανεργίας στο Νομό Πρεβέζης.

Κεφάλαιο 1

Απασχόληση – Ανεργία

1.1 Ορισμός Απασχόλησης

Απασχόληση είναι η ενασχόληση του ατόμου με κάτι, η δραστηριότητα που αναπτύσσει κάποιος σε σχέση με κάποιο αντικείμενο, ο τρόπος που περνά την ώρα του. Είναι έννοια περισσότερο συνυφασμένη με την προσωρινή εργασία. Αποτελεί τον κύριο παράγοντα που προσδιορίζει το άτομο. Οι κοινωνικές διαστάσεις της απασχόλησης καλύπτουν πολλούς τομείς. Κάποιοι από αυτούς είναι ο βαθμός ικανοποίησης που εξασφαλίζει μια συγκεκριμένη εργασία και οι διαδικασίες που απαιτούνται για την επιλογή ενός επαγγέλματος. Οι πιο σημαντικές πλευρές της απασχόλησης συνδέονται τόσο με τις αμοιβές όσο και με τις συνθήκες και τους παράγοντες που την προσδιορίζουν. Η γέννηση της έννοιας αυτής συμπίπτει με τη γενίκευση της μισθωτής εργασίας και με τη θέσπιση πάγιων κοινωνικών μηχανισμών κατανομής και μέτρησης της εργασιακής δύναμης.

Πρέπει να σημειωθεί πως η απασχόληση διαφοροποιείται από την έννοια της εργασίας. Η εργασία αναφέρεται στο επάγγελμα που θα ακολουθήσει κάποιος προκειμένου να ανταπεξέλθει στις οικονομικές ανάγκες της ζωής του. Ανάλογα με τις ώρες που θα εργαστεί κάποιος θα έχει και τις ανάλογες αποδοχές. Οι αποδοχές δίνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα σαν αντάλλαγμα της συνεχούς εργασίας. Έχει το δικαίωμα της ασφάλισης έτσι ώστε κάποια στιγμή να λάβει την ανάλογη συνταξιοδότηση κάτι το οποίο στην απασχόληση δεν ισχύει. Η απασχόληση σχετίζεται συνήθως με την παροδική εργασία. Η αμοιβή του ατόμου εξαρτάται τόσο από τις ώρες απασχόλησής του όσο και από την ιδιοσυγκρασία του φορέα στον οποίο απασχολείται. Η ασφάλιση του δεν είναι απαραίτητη και εξαρτάται πάλι από το φορέα του.

1.2 Ο εργοδότης

Ένας εργοδότης είναι ένα πρόσωπο ή ένα όργανο που προσλαμβάνει υπαλλήλους. Οι εργοδότες προσφέρουν τις αμοιβές στους εργαζόμενους σε αντάλλαγμα της παροχής εργασίας. Μπορούν να μισθώσουν τις επιχειρήσεις τους με όσο αριθμό υπαλλήλων επιθυμούν. Οι υπάλληλοι μπορούν να συμβάλλουν αποφασιστικά στην εξέλιξη της επιχείρησης, όμως ο εργοδότης διατηρεί τον αυτόνομο έλεγχο της παραγωγικής βάσης του εδάφους και του κεφαλαίου και είναι η οντότητα που ονομάζεται στις συμβάσεις. Επιπροσθέτως, διατηρεί την ιδιότητα της πνευματικής ιδιοκτησίας που δημιουργείται από μια απασχόληση υπαλλήλων στα πλαίσια της εργασίας. Μέσα στις μεγάλες οργανώσεις η διαχείριση των υπαλλήλων αναλαμβάνεται από τα τμήματα ανθρωπίνου δυναμικού. Οδηγίες σχετικά με τις καθημερινές δραστηριότητες τους στόχους και τα δικαιώματα παρέχονται από τους επόπτες και τους διευθυντές μεμονωμένων τμημάτων. Οι εργοδότες σε εθνική κλίμακα μπορούν να οργανωθούν στις οργανώσεις των εργοδοτών. Οι υπάλληλοι από την πλευρά τους έχουν τη δυνατότητα να οργανωθούν στα συνδικάτα ή στις εμπορικές ενώσεις.

Οποσδήποτε ο εργοδότης φέρει κάποιες υποχρεώσεις απέναντι στους εργαζόμενους¹ οι οποίες καθορίζονται και από τη νομοθεσία. Ειδικότερα, στην Ελλάδα οι υποχρεώσεις του εργοδότη προσδιορίζονται από το νόμο 1568/85 και το Προεδρικό Διάταγμα 17/96. Συγκεκριμένα ο εργοδότης οφείλει να λαμβάνει κάθε μέτρο που απαιτείται ώστε να εξασφαλίζονται και οι εργαζόμενοι και οι τρίτοι από κάθε κίνδυνο που μπορεί να απειλήσει την υγεία και τη σωματικά τους ακεραιότητα. Στις επιχειρήσεις που απασχολούν 50 και άνω εργαζόμενους ο εργοδότης έχει την υποχρέωση να χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες Τεχνικού Ασφαλείας και Ιατρού Εργασίας. Συγχρόνως, είναι υποχρεωμένος να καταβάλλει τις οφειλόμενες αποδοχές εντός των συμφωνημένων βάσει της σύμβασης εργασίας, χρονικών ορίων και να σέβεται την προσωπικότητα του εργαζομένου.

Σε περίπτωση καταγγελίας της σύμβασης εργασίας χωρίς καταβολή της νόμιμης αποζημίωσης, η σύμβαση εργασίας θεωρείται ότι εξακολουθεί να ισχύει και ο εργοδότης καθίσταται υπερέμμερος σύμφωνα με τις διατάξεις Α.Κ 349-350 και υποχρεούται στην καταβολή αποδοχών του μισθωτού από την ημέρα της άκυρης απόλυσης και έως ότου αρθεί η υπερημερία. Στις υποχρεώσεις του εργοδότη σύμφωνα με το εργατικό δίκαιο περιλαμβάνεται και η ίση μεταχείριση των μισθωτών, η απασχόληση του

---

¹ Κ.Ε..Π.Ε.Α- Γ.Σ..Ε.Ε Υποχρεώσεις εργοδότη (www.kepea.gr)

μισθωτού, η καταβολή επιδομάτων, η παροχή άδειας, η ευθύνη για τα εργατικά ατυχήματα.

1.3 Ο εργαζόμενος

Ο εργαζόμενος είναι οποιοδήποτε πρόσωπο που μισθώνεται από έναν εργοδότη για να κάνει μια συγκεκριμένη εργασία. Στις περισσότερες σύγχρονες οικονομίες ο όρος "υπάλληλος" αναφέρεται σε μια συγκεκριμένη, καθορισμένη σχέση μεταξύ ενός ατόμου και μιας εταιρίας, η οποία διαφέρει από εκείνη του πελάτη. Τα περισσότερα άτομα επιτυγχάνουν το νομικό καθεστώς του υπαλλήλου μέσα από μια λεπτομερή διαδικασία συνεντεύξεων. Αν το άτομο είναι αποφασισμένο να έχει μια ικανοποιητική τακτοποίηση για μια θέση εργασίας, του δίνεται μια επίσημη προσφορά απασχόλησης μέσα σ' εκείνη την επιχείρηση για έναν καθορισμένο μισθό και μια συγκεκριμένη θέση εργασίας. Αυτό το άτομο έχει έπειτα όλα τα δικαιώματα και τα προνόμια ενός υπαλλήλου, τα οποία μπορεί να περιβάλουν τα ιατρικά οφέλη και τις ημέρες διακοπών.

Ο εργοδότης είναι υποχρεωμένος να γνωστοποιεί εγγράφως στον εργαζόμενο τους βασικούς όρους της σχέσης εργασίας. Η υποχρέωση ισχύει προς όλους τους εργαζόμενους με σχέση εξαρτημένης εργασίας (ορισμένου ή αόριστου χρόνου, μερικής ή εποχιακής απασχόλησης) εκτός αυτών που ο συνολικός χρόνος απασχόλησης δεν υπερβαίνει τον ένα μήνα. Τις περισσότερες φορές η πρόσληψη γίνεται προφορικά, το έγγραφο της γνωστοποίησης σκοπεύει στο να προστατεύει το κύρος της σύμβασης που έχει συναφθεί. Η σύμβαση μπορεί να είναι είτε αορίστου, είτε ορισμένου χρόνου, είτε σύμβαση έργου, είτε σύμβαση ανεξαρτήτων υπηρεσιών. Συγκεκριμένα:

- Σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου θεωρείται η σύμβαση της οποίας η λήξη δεν προσδιορίζεται από τα συμβαλλόμενα μέρη.
- Σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου συνάπτεται για καθορισμένο χρονικό διάστημα και λήγει αυτοδικαίως με την πάροδο του διαστήματος αυτού χωρίς να απαιτείται κάποια ενέργεια από την πλευρά του εργοδότη ή του εργαζομένου.
- Σύμβαση έργου υπάρχει όταν ένα πρόσωπο αναλαμβάνει να εκτελέσει ορισμένο έργο για λογαριασμό άλλου προσώπου ή φορέα αντί καταβολής του συμφωνημένου μισθού σε καθορισμένο ή όχι χρονικό διάστημα.
- Σύμβασης παροχής ανεξαρτήτων υπηρεσιών υπάρχει όταν ο εργαζόμενος διατηρεί την ελευθερία και την πρωτοβουλία να

καθορίζει ο ίδιος τις συνθήκες εργασίας του, χωρίς να υπόκειται στον έλεγχο του εργοδότη.

Με την καταγγελία σύμβασης αορίστου χρόνου από τον εργοδότη προβλέπεται καταβολή αποζημίωσης στον εργαζόμενο, ενώ με τη λήξη σύμβασης ορισμένου χρόνου δεν προβλέπεται καμία αποζημίωση.

Το ανώτατο συμβατικό ωράριο από την 1/1/1984 καθιερώθηκε με την Εθνική Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας καθιερώνεται στις 40 ώρες εβδομαδιαίως στον ιδιωτικό τομέα. Σύμφωνα με το Ν.3385/2005² η απασχόληση 5 ωρών επιπλέον την βδομάδα μετά τις 40 για τις επιχειρήσεις που εφαρμόζουν πενθήμερο σύστημα απασχόλησης και 8 ωρών επιπλέον τη βδομάδα για τις επιχειρήσεις που εφαρμόζουν σύστημα εξαήμερης απασχόλησης θεωρείται υπερεργασία. Η πραγματοποίηση της υπερεργασίας ανήκει στη διακριτική ευχέρεια του εργοδότη και εφόσον ζητηθεί από τον τελευταίο, ο εργαζόμενος είναι υποχρεωμένος να την παρέχει. Οι παραπάνω ώρες που αναφέρθηκαν αμείβονται με το καταβαλλόμενο ημερομίσθιο προσαυξημένο κατά 25%.

Σύμφωνα με τον Ν.3385/2005 η απασχόληση πέραν των 45 ωρών την εβδομάδα στις επιχειρήσεις που εφαρμόζουν πενθήμερο, και πέραν των 48 ωρών για τις επιχειρήσεις που εφαρμόζουν εξαήμερο θεωρείται υπερωριακή απασχόληση. Κάθε εργαζόμενος δικαιούται για κάθε ώρα νόμιμης υπερωρίας και μέχρι τη συμπλήρωση 120 ωρών ετησίως, αμοιβή ίση με το καταβαλλόμενο ωρομίσθιο προσαυξημένο κατά 50%. Για πέραν των 120 ωρών ετησίως νόμιμης υπερωριακής απασχόλησης παρέχεται αμοιβή ίση με το καταβαλλόμενο ημερομίσθιο, προσαυξημένο κατά 75%. Η νυχτερινή εργασία είναι αυτή που παρέχεται στο διάστημα από τις 10 το βράδυ μέχρι τις 6 το πρωί. Η νυχτερινή εργασία αμείβεται με κανονικό ημερομίσθιο με προσαύξηση κατά 25%. Όσοι απασχολούνται νόμιμα την Κυριακή αμείβονται με το νόμιμο ημερομίσθιο ή το 1/25 του μισθού προσαυξημένο με 75% στο νόμιμο ημερομίσθιο. Επιπλέον οι εργαζόμενοι δικαιούνται άδειες οι οποίες προσδιορίζονται ανάλογα με τα χρόνια της υπηρεσίας.

1.4 Εναλλακτικές μορφές απασχόλησης

Η απασχόληση μπορεί να έχει διάφορες μορφές:

- Αυτοαπασχόληση
- Εθελοντισμός

---

² ΦΕΚ 210/Α19-08-2005.ΝΟΜΟΣ 3385/2005, «Ρυθμίσεις για την προώθηση της απασχόλησης, την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και άλλες διατάξεις»

- Τηλεργασία
- Μερική απασχόληση
- Υποαπασχόληση
- Ετεροαπασχόληση

Αυτοαπασχόληση

Όταν ένα άτομο είναι κύριο εξ' ολοκλήρου της επιχείρησης για την οποία εργάζεται αυτό είναι γνωστό ως αυτοαπασχόληση. Αν ένα αυτοαπασχολούμενο άτομο έχει μόνο έναν πελάτη για τον οποίο εκτελεί την εργασία, μπορεί να θεωρηθεί υπάλληλος εκείνου του πελάτη για φορολογικούς λόγους. Η αυτοαπασχόληση οδηγεί συχνά στην ενσωμάτωση. Η ενσωμάτωση προσφέρει ορισμένη προστασία των προσωπικών προτερημάτων κάποιου. Η αυτοαπασχόληση αποτελεί σημαντικό κομμάτι της ελληνικής οικονομίας, τείνει να εξελιχθεί σε πολύ σημαντικό τμήμα της νέας επιχειρηματικότητας. Όταν το Δημόσιο δεν μπορεί να προσλάβει άλλους υπαλλήλους διότι έχει ήδη υπερβολικά πολλούς, όταν οι μεγάλες ιδιωτικές επιχειρήσεις δεν μπορούν να επιβιώσουν στον ελεύθερο πλέον διεθνή ανταγωνισμό και συρρικνώνονται, όταν η βιομηχανία δεν μπορεί να εξαγάγει και τα εργοστάσια κλείνουν ή μετακομίζουν σε γειτονικές χώρες, η μόνη πιθανή διέξοδος για τους Έλληνες είναι η αυτοαπασχόληση. Η αυτοαπασχόληση είναι η πιο απλή μορφή επιχειρηματικής δραστηριότητας και έχει τη νομική μορφή της ατομικής επιχείρησης. Η αυτοαπασχόληση δεν απαιτεί πολύ σημαντικές οικονομικές επενδύσεις, υψηλές γνώσεις διοίκησης ή και γνώσεις διοίκησης. Στην περίπτωση της αυτοαπασχόλησης, το κράτος θεωρεί την επιχείρηση και τον ιδιοκτήτη ως την ίδια νομική οντότητα. Επίσης, ο ιδιοκτήτης επιχειρηματίας είναι προσωπικά υπεύθυνος για όλες τις δραστηριότητες και ενέργειες της επιχείρησης και για όλες τις νομικές και άλλες υποχρεώσεις της.

Το ενδεικτικό χαρακτηριστικό της ελληνικής αγοράς εργασίας σε σχέση με τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι το σημαντικό μερίδιο της αυτοαπασχόλησης. Το σύνολο της αυτοαπασχόλησης στην Ελλάδα είναι σύμφωνα με την Eurostat, υπερδιπλάσιο από το αντίστοιχο ποσοστό των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η αυτοαπασχόληση στη χώρα μας υπολογίζεται στο 15%. Η μικρή πτώση που εμφανίζεται τελευταία στο ποσοστό αυτό, οφείλεται στην αύξηση του αριθμού των μισθωτών.

Εθελοντισμός

Μια άλλη μορφή απασχόλησης είναι ο εθελοντισμός ή η εθελοντική απασχόληση. Στην περίπτωση αυτή, οι εργαζόμενοι δεν πληρώνονται και γενικά δε θεωρούνται εργαζόμενοι. Αποζημίωση γι' αυτούς θεωρείται η κατάρτιση, η εμπειρία και η ηθική ικανοποίηση.

Τηλεργασία

Ως τηλεργασία νοείται εκείνη η απασχόληση κατά την οποία, το άτομο εργάζεται με τη βοήθεια των σύγχρονων τεχνολογικών μέσων, κυρίως του διαδικτύου και των τηλεπικοινωνιών από την οικία ή από άλλο χώρο εκτός του περιβάλλοντος εργασίας. Αυτή η μορφή απασχόλησης σαφώς εξυπηρετεί τα άτομα με ειδικές ανάγκες, τους ανέργους και τους μερικώς απασχολούμενους.

Στην Ελλάδα η τηλεργασία αναγνωρίστηκε ως ειδική μορφή απασχόλησης με το Ν.2639/1998. Ωστόσο, δεν έχει θεσπιστεί μέχρι σήμερα λεπτομερές νομοθετικό πλαίσιο των όρων εργασίας του τηλεεργαζόμενου ατόμου ούτε σε επίπεδο εθνικό, ούτε σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Μερική απασχόληση

Μορφή απασχόλησης θεωρείται και η μερική απασχόληση. Στη χώρα μας, οι εταιρείες που ζητούν να προσλάβουν προσωπικό για μερική απασχόληση συνεχώς σημειώνουν αυξητικές τάσεις. Οι εταιρείες αυτές δραστηριοποιούνται κυρίως στο εμπόριο, στην παροχή υπηρεσιών, στη διαφήμιση, στην υψηλή τεχνολογία και τις ασφάλειες.

Η μερική απασχόληση έχει οφέλη τόσο για τους εργαζόμενους όσο και για τις επιχειρήσεις. Οι εργαζόμενοι δε βρίσκονται πλέον σε «καθεστώς» ανεργίας και οι εταιρείες προσλαμβάνουν περισσότερο προσωπικό και κατά συνέπεια έχουν την ευκαιρία ν' αυξήσουν την παραγωγικότητα τους. Η μερική απασχόληση εφαρμόζεται και στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης δίνοντας έτσι τη δυνατότητα σε μακροχρόνια άνεργους και σε ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες (μητέρες με ανήλικα τέκνα, πολύτεκνους) να απασχοληθούν αλλά και να αποκτήσουν εργασιακή εμπειρία.

Υποαπασχόληση

Η υποαπασχόληση πάλι είναι η εποχιακή απασχόληση. Υφίσταται όταν η απασχόληση ενός προσώπου είναι ανεπαρκής ως προς τους κανόνες ή τις

εναλλακτικές δυνατότητες απασχόλησης, λαμβάνοντας υπόψιν τις επαγγελματικές του δεξιότητες (εκπαίδευση και εργασιακή εμπειρία).

Η υποαπασχόληση διαίρεται σε δύο κύριες μορφές. Πρώτη μορφή είναι η εμφανής υποαπασχόληση. Στα εμφανώς υποαπασχολούμενα άτομα περιλαμβάνονται όλα τα άτομα υπό το καθεστώς εξαρτημένης εργασίας ή αυτοαπασχόλησης, εργαζόμενα ή μη τα οποία ακούσια εργάζονται λιγότερο από το πλήρες ωράριο της εργασίας τους, όπως αυτό ορίζεται ανάλογα με τη δραστηριότητα.

Η μη εμφανής υποαπασχόληση είναι μια αναλυτική έννοια που απεικονίζει τον λανθασμένο καταμερισμό των ανθρωπίνων πόρων ή μια θεμελιώδη δυσαναλογία, μεταξύ του εργατικού δυναμικού και άλλων παραγόντων της παραγωγικής διαδικασίας. Γενικότερα, ο όρος υποαπασχόληση ή προσωρινή εποχιακή απασχόληση χρησιμοποιείται για να δηλώσει την απασχόληση μέσα σε συγκεκριμένα χρονικά πλαίσια για την κάλυψη των επείγουσών αναγκών μιας εταιρίας ή μιας δημόσιας υπηρεσίας.

Ετεροαπασχόληση

Η ετεροαπασχόληση συναντάται έντονα στη χώρα μας. Πρόκειται για την απασχόληση ατόμων σε εργασίες άσχετες με το αντικείμενο σπουδών τους. Συγκεκριμένα, υπολογίζεται πως ένας στους τέσσερις πτυχιούχους απασχολείται σε εργασία μη σχετική με το αντικείμενο κατάρτισής του. Το 25% των κάτοχων βασικών τίτλων και το 12% των μεταπτυχιακών τίτλων απασχολούνται σε εργασίες αλλότριες του πτυχίου τους.

Οι επιστημονικοί κλάδοι με εκτεταμένη ετεροαπασχόληση είναι η Δασολογία, οι Επιστήμες Περιβάλλοντος, η Φυσική Αγωγή και Αθλητισμός, οι Επιστήμες Διοίκησης, η Οικονομική Επιστήμη, η Κοινωνιολογία, η Ανθρωπολογία και Κοινωνική Πολιτική και η Πολιτική Επιστήμη. Αντίθετα, οι κλάδοι με περιορισμένη ετεροαπασχόληση είναι οι αρχιτέκτονες, οι πολιτικοί μηχανικοί, οι τοπογράφοι, οι απόφοιτοι διαιτολογίας, οικιακής οικονομίας, νομικής, καλών τεχνών, ψυχολογίας, νοσηλευτικής, ιατρικής-οδοντιατρικής.

Τα παραπάνω στοιχεία προκύπτουν από πανελλήνια έρευνα της Οριζόντιας Δράσης των Γραφείων Διασύνδεσης των Ελληνικών Πανεπιστημίων.

1.5 Η απασχόληση και η ανεργία

Το ύψος της απασχόλησης διαμορφώνεται από τον αριθμό των ανέργων που βρίσκουν εργασία, από τον αριθμό των αέργων που επίσης βρίσκουν

εργασία και από τον αριθμό των ήδη απασχολουμένων. Το πρόβλημα της ανεργίας εξαρτάται από την εξέλιξη του εργατικού δυναμικού, το οποίο αυξάνεται όταν αυξάνεται η απασχόληση. Γενικότερα, στη διάρκεια της δεκαετίας του '90 η ταχεία αύξηση του εργατικού δυναμικού (κατά 459.000 άτομα) παρά την αύξηση της απασχόλησης, οδήγησε σε σημαντική αύξηση των ποσοστών της ανεργίας. Στην Ελλάδα την περίοδο του 1999 η απασχόληση αυξήθηκε κατά 1-1,5% ενώ το ποσοστό της ανεργίας ενδέχεται να μειώθηκε κατά μισή περίπου ποσοστιαία μονάδα. Σύμφωνα, με τις εκτιμήσεις του Υ.Π.ΕΘ.Ο και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κατά τη διάρκεια του 1999 η απασχόληση έμεινε αμετάβλητη στη βιομηχανία και αυξήθηκε στις κατασκευές. Όσο για το λιανικό εμπόριο οι θετικές προβλέψεις ακολούθησαν φθίνουσα πορεία μέχρι τον Σεπτέμβριο, αλλά το τελευταίο τρίμηνο του 1999 ενισχύθηκαν. Σύμφωνα με το Υπουργείο Οικονομικών και του Υ.Π.ΕΘ.Ο το μέσο ετήσιο επίπεδο του αριθμού των απασχολούμενων αυξήθηκε κατά 2,1% στο Δημόσιο το 1999, ενώ στις δημόσιες επιχειρήσεις μειώθηκε κατά 1,9%. Στις τράπεζες, το ίδιο χρονικό διάστημα ο αριθμός υπαλλήλων αυξήθηκε κατά 1,1%.

Για το 2001, η πρόβλεψη ήταν η αύξηση της απασχόλησης κατά 1,5%, ποσοστό απασχόλησης 56,3% και ανεργία 10,4%. Ως το 2010 υπολογίζεται ότι η ανεργία θα περιοριστεί στο 8%.

Το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας αντιμετώπιζε και αντιμετωπίζει με σοβαρότητα και υπευθυνότητα το κοινωνικό πρόβλημα της ανεργίας. Οι πηγές από τις οποίες μπορεί να ενημερωθεί κάποιος για την πορεία και την εξέλιξη της απασχόλησης και της ανεργίας είναι η Eurostat, η Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος (Ε.Σ.Υ.Ε) και τον Ο.Α.Ε.Δ

Με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας εργατικού δυναμικού που διενεργείται σύμφωνα με Ευρωπαϊκό Κανονισμό για το 2ο τρίμηνο του 2007 ο αριθμός των ανέργων ανήλθε σε 8,1%. Ο αριθμός των απασχολούμενων εκτιμάται στα 4.519.853 άτομα. Κατά το Β' τρίμηνο του 2007 βρήκαν απασχόληση 95.624 άτομα, τα οποία ήταν άνεργα πριν από ένα έτος. Κατά το ίδιο χρονικό διάστημα 77.095 άτομα μετακινήθηκαν από τον οικονομικό μη ενεργό πληθυσμό σε θέσεις απασχόλησης. Αντίθετα, 70.180 άτομα τα οποία ένα χρόνο πριν ήταν απασχολούμενοι σήμερα είναι άνεργοι και άλλα 81.891 άτομα που ήταν εργαζόμενοι, είναι πλέον οικονομικά μη ενεργοί. Επιπλέον 72.365 που ανήκαν στον οικονομικό μη ενεργό πληθυσμό εισήλθαν στην αγορά εργασίας αναζητώντας απασχόληση αλλά είναι άνεργα.

Εξετάζοντας την εξέλιξη των απασχολούμενων ανά τομέα της οικονομίας παρατηρούμε ότι στον πρωτογενή τομέα έχουμε μείωση σε

σχέση με πριν. Ο δευτερογενής και ο τριτογενής τομέας παρουσιάζουν αύξηση της τάξης του 3,1% και του 1,7% αντίστοιχα.

Το ποσοστό μερικής απασχόλησης παραμένει χαμηλό και ανέρχεται στο 5,8%. Από το υποσύνολο αυτών των εργαζομένων το 43,0% έκανε αυτή την επιλογή γιατί δεν μπόρεσε να βρει πλήρη απασχόληση, ενώ το 12% γιατί φροντίζει μικρά παιδιά ή ενήλικες.

Το ποσοστό ανεργίας των γυναικών 12,6% είναι υπερδιπλάσιο των ανδρών 5,0%.

Από την κατά ομάδες ηλικιών διάρθρωση της ανεργίας προκύπτει ότι το υψηλότερο ποσοστό παρατηρείται στους νέους ηλικίας 15-29 ετών, όπου το ποσοστό ανεργίας ανέρχεται στο 17,8%.

1.6 Ορισμός ανεργίας

Κάθε οικονομία έχει ένα συγκεκριμένο μέγεθος πληθυσμού. Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός αποτελεί το εργατικό δυναμικό της οικονομίας και εμπεριέχει τ' άτομα που είναι ικανά και ταυτόχρονα έχουν τη θέληση να εργαστούν. Στον οικονομικό μη ενεργό πληθυσμό ανήκουν τ' άτομα που δεν μπορούν να εργαστούν, όπως τα μικρά παιδιά, οι ηλικιωμένοι, οι στρατιώτες, οι ασθενείς. Κατά συνέπεια, εργατικό δυναμικό είναι το σύνολο των ατόμων που μπορούν και θέλουν να εργαστούν, απασχολούμενοι είναι όλοι εκείνοι που εργάζονται και άνεργοι είναι εκείνοι που ενώ μπορούν και θέλουν να εργαστούν δεν βρίσκουν απασχόληση.

Επομένως, με τον όρο ανεργία νοείται η κατάσταση στην οποία βρίσκεται το άτομο που ενώ έχει τα προσόντα και την ικανότητα να εργαστεί, εντούτοις δεν μπορεί να εξασφαλίσει εργασία. Η ιστορία της ανεργίας συνδέεται άμεσα με την εκβιομηχάνιση αφού η μηχανοποίηση της εργασίας αντικατέστησε τα εργατικά χέρια. Το φαινόμενο της ανεργίας μαστίζει πολλές χώρες θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως πανδημία του τέλους του 20ου αιώνα και της αρχής του 21ου αιώνα. Παρουσιάζεται σε άτομα νεαρής κυρίως ηλικίας και θεωρείται το πιο σημαντικό πρόβλημα που έχει ν' αντιμετωπίσει κάθε οικονομία. Αν η εργασία θεωρείται θεμελιώδες δικαίωμα κάθε ανθρώπου, η ανεργία είναι ο αντίποδας.

Πέρα από το γενικό ορισμό της ανεργίας, μπορούν να ειπωθούν κι άλλοι που φαινομενικά μοιάζουν ως προς τα γενικά τους χαρακτηριστικά, αλλά έχουν κάποια μικρά διαφοροποιητικά στοιχεία.

Έτσι, ένας ορισμός που χρησιμοποιείται σε αναπτυσσόμενες κυρίως χώρες αφορά τα άτομα που καθίστανται άνεργα επειδή υπάρχει

έναν
ανάλ
Σε α
επιθι
Παρ
ακού
θέλει
Στην
διατά
οποί
απασ

να μ'
ισίας
όμου.
τειδή
νο.
| της
ί και
τικού
νος ο
:ε νέα
ζύει σε

Πολιτικό Σκίτσο του 1837 για την ανεργία στις ΗΠΑ

όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης θεωρεί ως ανέργους τ' άτομα που είναι δηλωμένα στα γραφεία ευρέσεως εργασίας. Ενδεικτικά, στη συνέχεια καταγράφεται πως αντιλαμβάνεται κάθε χώρα και ερμηνεύει τον όρο ανεργία.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ: Ως άνεργα εκλαμβάνονται τ' άτομα που ζητούν τουλάχιστον 20 ώρες την εβδομάδα να εργαστούν.

ΓΑΛΛΙΑ: Άνεργοι είναι εκείνοι που αναζητούν μόνιμη και πλήρη απασχόληση και είναι γραμμένοι στα αρμόδια γραφεία απασχόληση.

ΙΤΑΛΙΑ: Άνεργοι είναι εκείνοι που είναι εγγεγραμμένοι στις υπηρεσίες απασχόλησης. Εξαιρέση αποτελούν οι "νοικοκυρές" που αναζητούν εργασία.

ΟΛΛΑΝΔΙΑ: Άνεργοι ορίζονται τα άτομα ανευ εργασίας που επιθυμούν να εργαστούν άνω των 25 ωρών την εβδομάδα και είναι γραμμένοι στα γραφεία απασχόλησης του αρμόδιου Υπουργείου.

ΒΕΛΓΙΟ: Άνεργοι είναι εκείνοι που λαμβάνουν το επίδομα ανεργίας και είναι εγγεγραμμένοι στα γραφεία ευρέσεως εργασίας. Επίσης, αφορά και άτομα που δεν εργάζονται και είναι εγγεγραμμένα προαιρετικά στα γραφεία απασχόλησης του αρμόδιου κυβερνητικού φορέα.

ΑΓΓΛΙΑ: Άνεργοι είναι οι εγγεγραμμένοι στα γραφεία απασχόλησης οι οποίοι επιθυμούν να εργαστούν άνω των 30 ωρών εβδομαδιαίως.

1.7 Αίτια ανεργίας

Η κατακόρυφη αύξησης της ανεργίας μετά το 1973 (πετρελαϊκή κρίση) οδήγησε πολλούς οικονομολόγους και αναλυτές στη προσπάθεια να

αποδώσουν ερμηνείες για τις αιτίες της ανεργίας. Σε γενικές γραμμές τα αίτια του φαινομένου αυτού είναι συγκεκριμένα³:

- **Τεχνολογική ανάπτυξη:** Η τεχνολογική πρόοδος μπορεί να θεωρηθεί ως πηγή ανεργίας, αφού επέφερε την είσοδο νέων τεχνολογιών στο χώρο εργασίας και έκανε επιτακτική την ύπαρξη εξειδικευμένων εργαζομένων. Οι μισθοί των λιγότερων ειδικευμένων μειώνονται και αυξάνεται ο δείκτης ανεργίας για τους ανειδίκευτους. Επιπλέον η μηχανοποίηση και ο αυτοματισμός αντικατέστησαν τα εργατικά χέρια.
- **Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας:** Η παγκοσμιοποίηση επιφέρει ταχεία ανάπτυξη του φαινομένου της ανεργίας. Αυτό συμβαίνει επειδή οικονομικά ευρώστες εταιρείες, οδηγούνται σε συνενώσεις έχοντας ως αποκλειστικό στόχο τη μεγιστοποίηση του κέρδους τους. Κατά συνέπεια σχηματίζονται πολυεθνικές εταιρείες και ζημιώνονται οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Οι εργαζόμενοι στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις οδηγούνται ακούσια στην ανεργία.
- **Η έλλειψη ορθού επαγγελματικού προσανατολισμού:** Είναι γνωστό πως σε πολλές περιπτώσεις η έλλειψη ορθού επαγγελματικού προσανατολισμού μπορεί να οδηγήσει σε λανθασμένες επιλογές επαγγέλματος. Οι νέοι στρέφονται σε επαγγέλματα που είναι κορεσμένα, αποζητώντας το κοινωνικό γόητρο και δεν ενημερώνονται επαρκώς για τα επαγγέλματα που εξασφαλίζουν μεγαλύτερες πιθανότητες αποκατάστασης. Το αποτέλεσμα είναι ότι καταλήγουν να μένουν άνεργοι ύστερα από χρόνους κόπους, προσπάθειες και έξοδα για τις σπουδές τους.
- **Το ρεύμα της αστυφιλίας:** Η συσσώρευση ατόμων στις μεγαλουπόλεις σημαίνει ταυτόχρονα και την εισροή πολυάριθμου εργατικού δυναμικού. Οι γρήγορα ρυθμοί της ζωής και το πνεύμα του καταναλωτισμού οδήγησαν πολλούς στο φαινόμενο της πολυθεσίας, δηλαδή στην κατάληψη άνω της μιας θέσης εργασίας. Κατά συνέπεια, πολλοί είναι εκείνοι που καθίστανται άνεργοι εξαιτίας αυτού του λόγου.
- **Ο μη σωστός προγραμματισμός εκ μέρους της πολιτείας:** Ως ένα σημαντικό αίτιο της ανεργίας μπορεί να εκληφθεί το γεγονός πως η πολιτεία δεν προγραμματίζει μακροπρόθεσμα έτσι ώστε ν' αυξάνονται οι θέσεις εργασίας. Επιπλέον, τείνει διαρκώς να

---

³ Σκουτέλης Γιώργος, Η Ανεργία: Αίτια και Λύσεις, Εκδόσεις International Forum, Αθήνα 1996, σελ.41.

μεγιστοποιεί το όριο συνταξιοδότησης με αποτέλεσμα να μην ελευθερώνονται θέσεις εργασίας.

Αυτά είναι μόνο μερικά από τα αίτια της ανεργίας. Μπορεί κάποιος ν' αναφερθεί και σε άλλα αίτια που προκύπτουν συνεχώς από τη δυναμική της κάθε κοινωνίας.

1.8 Τύποι και χαρακτηρισμοί της ανεργίας

Το ποσοστό του εργατικού δυναμικού που βρίσκεται σε αδράνεια καθορίζει το δείκτη ανεργίας μιας χώρας. Γύρω από το φαινόμενο της ανεργίας έχει δημιουργηθεί μια ονοματολογία σχετικά με τις μορφές που μπορεί να πάρει και βάσει των αιτίων που την προκαλούν.

Φυσιολογική ή ανεργίας τριβής

Το είδος αυτής της ανεργίας είναι το πλέον φυσικό για κάθε οργανωμένη κοινωνία. Παρατηρείται κάθε φορά που κάποιος αφήνει τη δουλειά του, αναζητώντας ταυτόχρονα άλλη, όταν κάποιος απολύεται και αναζητά εργασία ή όταν οι νέοι εισέρχονται πρώτη φορά στην αγορά εργασίας αναζητώντας δουλειά.

Εποχιακή ανεργία

Είναι η ανεργία η οποία προκύπτει επειδή κάποια επαγγέλματα έχουν εποχιακό καθαρά χαρακτήρα. Έτσι, αυτή η μορφή εμφανίζεται σ' ορισμένες περιόδους του έτους.

Κυκλική ανεργία ή Κεϋνσιανή

Η κυκλική ανεργία οφείλεται στη μειωμένη ζήτηση προϊόντων η οποία αυτόματα προκαλεί μειωμένη ζήτηση για εργασία και επομένως ανεργία. Αυτή η μορφή προκαλείται περιοδικά από την υποχώρηση των επιχειρηματικών κύκλων, όταν δηλαδή οι οικονομικοί κύκλοι της οικονομίας ενός κράτους βρίσκονται σε ύφεση. Η κεϋνσιανή ανεργία ακολουθεί τις μεταπτώσεις της οικονομικής δραστηριότητας. Οφείλεται δηλαδή στην πτώση της οικονομικής δραστηριότητας. Είναι μικρή σε περιόδους αυξημένης δραστηριότητας⁴, ενώ αυξάνει όσο η οικονομική δραστηριότητα επιβραδύνεται. Το επίπεδο του εσωτερικού προϊόντος καθορίζει τις ανάγκες σε εργατικά χέρια. Η κεϋνσιανή προσέγγιση

---

⁴ Begg – Fischer-Dornbusch, Economics, Mc GRAW- HILL, Μ.Βρετανία 1997, σελ. 454

πιστεύει ότι η λύση του προβλήματος βρίσκεται στο επίπεδο της συνολικής ζήτησης και αμφισβητεί τη θεώρηση ότι η υπεύθυνη για την ανεργία είναι η ανελαστικότητα των μισθών και ότι η πτώση τους αρκεί για την απορρόφηση της ανεργίας.

Χρόνια ανεργία

Ο τύπος της ανεργίας αυτής εμφανίζεται και εκτός των περιόδων ύφεσης, όταν σε μια χώρα οι ρυθμοί της οικονομικής δραστηριότητας έχουν καθηλωθεί σε ένα συγκεκριμένο επίπεδο ισορροπίας. Αυτό το επίπεδο, χαρακτηρίζεται από ισότητα αποταμίευσης και επένδυσης και πολλές φορές δεν είναι ικανό να εξασφαλίζει την πλήρη απασχόληση του εργατικού δυναμικού.

Τεχνολογική ανεργία

Η τεχνολογική ανεργία προκαλείται από την αντικατάσταση των εργαζομένων από την τεχνολογία των μηχανημάτων ή από άλλα συστήματα προηγμένης τεχνολογίας όπως είναι αυτά της τεχνητής νοημοσύνης. Από την εποχή της βιομηχανικής επανάστασης οι συνέπειες της τεχνολογικής εξέλιξης και προόδου στην απασχόληση και την ανεργία αποτελούν σημείο διαμάχης. Οι τεχνολογικές αλλαγές προκαλούν μαζική ανεργία και μεγάλη πτώση των πραγματικών μισθών. Κάποιοι ισχυρίζονται ότι η εισαγωγή νέας τεχνολογίας οδηγεί σε απώλεια θέσεων εργασίας και σε επίπεδο οικονομίας και σε επίπεδο επιχείρησης. Αυτό συμβαίνει γιατί η τεχνολογία της πληροφορικής έχει οδηγήσει σε εκτοπισμό όχι μόνο εργασίες απλές αλλά μειώνουν και τις θέσεις που απαιτούν σύνθετα επίπεδα γνώσης. Η πρώτη τεχνολογική έξαρση (1870-1985) με την πληροφορική, τη ρομποτική, τις τηλεπικοινωνίες, τη βιοτεχνολογία είχε οδηγήσει σε αύξηση της παραγωγής χωρίς να δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας. Η δεύτερη είναι πιο δραστική. Μια σειρά από ανθρώπινες δραστηριότητες αυτοματοποιούνται και εκτελούνται από μηχανές. Όσο αυξάνονται οι επενδύσεις τόσο θα μειώνονται οι θέσεις εργασίας. Άλλοι ισχυρίζονται πως μακροπρόθεσμα θα αυξηθεί η παραγωγικότητα και θα ακολουθήσει και αύξηση των θέσεων εργασίας.

Διαρθρωτική ανεργία

Είναι η μορφή ανεργίας που οφείλεται σε διαρθρωτικές μεταβολές των μέσων παραγωγής ή σε αλλαγές των συνηθειών κατανάλωσης όπως είναι η ανεύρεση και η εξάντληση του ορυκτού πλούτου, η εκβιομηχάνιση των αγροτικών προϊόντων κλπ. Η νεοκλασική θεωρία ισχυρίζεται πως το πρόβλημα της ανεργίας θα επιλυθεί εφόσον υπάρξει τέλειος

ανταγωνισμός στην αγορά εργασίας. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει, είναι απαραίτητο να επιτευχθεί μεγαλύτερος ρυθμός ευελιξίας που θα επιτρέψει στην αγορά να λειτουργήσει και να απορροφήσει το πλεονάζον εργατικό δυναμικό. Επίσης διαρθρωτική ανεργία υφίσταται όταν σε μια οικονομία υπάρχουν άνεργοι και κενές θέσεις εργασίας αλλά οι άνεργοι δεν δύναται ν' απασχοληθούν στις υπάρχουσες κενές επειδή δεν υπάρχει αντιστοιχία των προσόντων των ανέργων με αυτά που απαιτούνται για τη θέση. Για παράδειγμα, είναι δυνατόν σε μια οικονομία να υπάρχει ανεργία μηχανικών και έλλειψη λογιστών ή να υπάρχει ανεργία για τους βιομηχανικούς εργάτες. Η διαρθρωτική ανεργία οφείλεται σε τεχνολογικές μεταβολές⁵ μέσω των οποίων δημιουργούνται νέα επαγγέλματα και άλλα φθίνουν αλλά και σε αλλαγές στη διάρθρωση της ζήτησης οι οποίες αυξάνουν τη ζήτηση ορισμένων προϊόντων και ταυτόχρονα μειώνουν τη ζήτηση άλλων. Οι διαρθρωτικές μεταβολές της παραγωγής προκαλούν αύξηση της ανεργίας επειδή στους τομείς που βρίσκονται σε παρακμή οι επιχειρήσεις σταματούν τις δραστηριότητες ή μειώνουν τον όγκο της παραγωγής και συνεπώς τις θέσεις εργασίας.

Δομική ανεργία

Προκαλείται από κακό συνδυασμό μεταξύ των θέσεων εργασίας και της θέσης των αιτούντων εργασία. Η θέση μπορεί να είναι γεωγραφική ή ανάλογα με τις δεξιότητες. Ο κακός συνδυασμός έρχεται επειδή οι άνεργοι είναι απρόθυμοι ή ανίκανοι ν' αλλάξουν τη γεωγραφική τους θέση ή τις δεξιότητες τους.

Λανθάνουσα ανεργία

Η λανθάνουσα ανεργία διαιρείται σε δυο είδη: την υποαπασχόληση, δηλαδή την μικρότερη από ένα ποσοστό ωρών ανά εβδομάδα (στην Ελλάδα είναι 40 ώρες την εβδομάδα) και την ετεροαπασχόληση, κατά την οποία το άτομο που έχει ειδικευτεί σε κάποιο τομέα εργασίας αναγκάζεται λόγω έλλειψης ζήτησης εργασίας στον συγκεκριμένο τομέα, ν' απασχοληθεί σε κάποιον άλλο, που δεν ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντα και στις γνώσεις του.

---

⁵ Δεδουσόπουλος Α (2000)- Θεωρίες της ανεργίας-Η κρίση στην αγορά εργασίας-Ρύθμιση-Ευελιξίες-Απορρόθμιση

Μαρξιστική ανεργία

Έτσι ονομάζεται ο τύπος της ανεργίας που παρακινεί τους εργαζόμενους ν' απασχοληθούν σκληρά αλλά οι αμοιβές να κρατηθούν σε χαμηλά επίπεδα.

Ταυτόχρονα, μπορούμε να διακρίνουμε τέσσερις ομάδες κριτηρίων ταξινόμησης της ανεργίας. Η ανεργία ταξινομείται σε διάφορες κατηγορίες ανάλογα με τα αίτια που την προκαλούν, τις πολιτικές που την αντιμετωπίζουν, το χρόνο που διαρκεί και την ομάδα στην οποία ανήκει ο άνεργος.

Ταξινόμηση βάσει των αιτίων που την προκαλούν

Η ανεργία μπορεί να διαχωριστεί ανάμεσα στην ηθελημένη ή εκούσια ανεργία και στην αθέλητη ή ακούσια ανεργία. Σύμφωνα με τον ορισμό της ηθελημένης ανεργίας που έχει διατυπώσει ο Rees « Ένας άνεργος είναι εκούσια άνεργος, όταν του έχει προσφερθεί μια εργασία, που μπορεί να αναλάβει, συνεχίζει να ψάχνει για μια καλύτερη δουλειά, με υψηλότερη μισθό, χωρίς ν' αποδεχθεί την προσφορά που του έγινε». Επίσης, σύμφωνα με τον ορισμό που ο ίδιος χρησιμοποιεί « ένας άνεργος είναι ακούσια άνεργος όταν θα ήταν πρόθυμος να εργασθεί σε μια εργασία για την οποία έχει τα κατάλληλα προσόντα και με τον τρέχοντα μισθό ή και με χαμηλότερο μισθό, δεν μπορεί να βρει μια τέτοια δουλειά».

Ταξινόμηση σύμφωνα με τις πολιτικές που την αντιμετωπίζουν

Οι κατηγορίες στις οποίες διακρίνεται η ανεργία σύμφωνα με τις πολιτικές είναι η ανεργία τριβής, η εποχιακή, η κυκλική, η τεχνολογική, η διαρθρωτική, η δομική, η λανθάνουσα, η μαρξιστική. Αυτές αναλύθηκαν πρωτύτερα.

Ταξινόμηση ανάλογα με τη διάρκεια της

Σύμφωνα με το κριτήριο της διάρκειας της, η ανεργία διακρίνεται σε βραχυχρόνια και σε μακροχρόνια ή χρόνια ανεργία. Ως βραχυχρόνια θεωρείται η ανεργία η οποία διαρκεί ως έξι μήνες, ενώ μακροχρόνια είναι αυτή που διαρκεί από δώδεκα και άνω μήνες.

Τα παραπάνω αναλύονται στον παρακάτω πίνακα:

Τ Η τ α'	ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΣΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ	ΕΙΔΟΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ
	Έως 6 μήνες	Βραχυχρόνια ανεργία
	6 έως 12 μήνες	Ανεργία μέσης διάρκειας
	12 και άνω	Μακροχρόνια ή χρόνια ανεργία
	Άνω των 24 μηνών	Μεγάλη μακροχρόνια ανεργία

(Πηγή: ΔΕΔΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ 2000)

1.9 Σημειώσεις της ανεργίας

Αναμφισβήτητα, η ανεργία είναι μια από τις δεινότερες καταστάσεις στις οποίες μπορεί να περιέλθει το άτομο αν δεν έχει άλλους πόρους διαβίωσης. Πρόκειται για ένα περίπλοκο κοινωνικό φαινόμενο με δυσμενείς συνέπειες τόσο για την κοινωνία ολόκληρη όσο και για το άτομο μεμονωμένα.

Η ανεργία λοιπόν έχει τρεις θεμελιώδους σημασίας επιπτώσεις για την οικονομία⁶. Αρχικά, αποτελεί απώλεια των παραγωγικών δυνάμεων, δηλαδή της εργασίας των ανέργων η οποία θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί στην παραγωγική διαδικασία. Στη συνέχεια, σημαίνει απώλεια εισοδήματος για τον άνεργο και την οικογένειά του. Ιδιαίτερα, στην σύγχρονη καταναλωτική κοινωνία όπου οι απαιτήσεις ολοένα αυξάνονται, η ανεργία συνεπάγεται την οικονομική εξαθλίωση και την αδυναμία κάλυψης των βιοτικών αναγκών. Τέλος, η ανεργία επιβαρύνει τον κρατικό προϋπολογισμό λόγω της παροχής επιδομάτων ανεργίας.

Βέβαια, πέρα από τις οικονομικές συνέπειες η ανεργία δημιουργεί και σοβαρά κοινωνικά προβλήματα. Οι άνεργοι διαβιώνοντας σε άσχημες οικονομικές συνθήκες και μη μπορώντας να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους, ενίοτε καταφεύγουν σε κλοπές, στη βία και την εγκληματικότητα προκείμενου να ικανοποιήσουν τις καταναλωτικές τους ανάγκες. Η παρατεταμένη ανεργία ωθεί επομένως πολλά άτομα στο κοινωνικό περιθώριο με αποτέλεσμα να χάνουν τη δυνατότητα ν' αποκτήσουν νέες δεξιότητες, να μπορούν να ενταχθούν ξανά στην παραγωγή όταν και πάλι αυξηθεί η ζήτηση εργασίας.

Ασφαλώς, η ανεργία βιώνεται από τα άτομα ως πηγή αισθημάτων αδυναμίας, απουσίας νοήματος και αποξένωσης αισθημάτων αδυναμίας. Οι άνεργοι διακατέχονται συνεχώς από συναισθήματα μειονεξίας, συμπλέγματα κατωτερότητας. Χάνουν τη διάθεση για ζωή και αρκετοί είναι εκείνοι που εμφανίζουν καταθλιπτικές τάσεις. Αναμφίβολα, παρό

⁶ Σκουτέλης Γ.(1996) Ανεργία: Αίτια και Λύσεις

το γεγονός ότι σε πολλούς ανθρώπους δεν αρέσει η δουλειά με την οποία απασχολούνται οι άνεργοι παρουσιάζουν πολύ χειρότερη ψυχική υγεία και είναι περισσότερο επιρρεπείς σε αυτοκτονίες και αλκοολισμό.

Η απώλεια της εργασίας επηρεάζει την αυτοεκτίμηση των ανέργων μέσω ενός πλέγματος αλληλεπιδράσεων συναισθημάτων ενοχής. Ιδιαίτερος είναι ο αντίκτυπος του φαινομένου κυρίως στους νέους που με τόσους κόπους και έξοδα κατορθώνουν να εξασφαλίσουν ένα πτυχίο αλλά δε βρίσκουν αντίστοιχη θέση εργασίας. Επέρχεται έτσι η συναισθηματική γήρανση και η παραίτηση.

Σε πολλές έρευνες απασχόλησης και ψυχικών διαταραχών που οι ερωτευμένοι καλούνται να απარიθμήσουν τις διάφορες πηγές ικανοποίησης από τη δουλειά τους, ο μισθός καταλάμβανε κατά κανόνα μια από τις πρώτες θέσεις. Έτσι, η απώλεια εισοδήματος παίζει πιο σημαντικό ρόλο στην ψυχική υγεία από ότι η έλλειψη εργασίας. Βέβαια η έλλειψη εργασίας δεν είναι αμελητέος παράγοντας, όμως έχει δευτερεύουσα σημασία σε σχέση με την έλλειψη εισοδήματος.

Αίσθηση προκαλεί ο Brenner ο οποίος υπογραμμίζει ότι «η αύξηση της ανεργίας έστω και κατά μια ποσοστιαία μονάδα δημιουργεί κατάσταση έντασης, επιθετικότητας και ασθενειών που επηρεάζει την κοινωνία για πολλά χρόνια. Η αύξηση της ανεργίας σε μια δεδομένη χρονική περίοδο έχει πολλαπλασιαστική επίδραση μέσα στα επόμενα 5 χρόνια, η οποία ξεπερνά κατά πολύ το αρχικό μέγεθος της αύξησης της». Έτσι μια αύξηση της ανεργίας κατά τα επόμενα πέντε χρόνια δίνει τα εξής αποτελέσματα:

Αυτοκτονίες	+4,1%
Επισκέψεις σε ψυχιατρικές κλινικές	+3,3%
Δολοφονίες	+4%
Θνητότητα από αλκοολισμό	+1,9%
Γενικός δείκτης θνητότητας	+1,9%

(Πηγή: Πατέλης 1997)

Η μελέτη της ανεργίας και των επιπτώσεων της στην κοινωνία έχει απασχολήσει εδώ και χρόνια τους κοινωνικούς επιστήμονες. Πολλοί είναι

αυτοί που προσπάθησαν μέσω στατιστικών ερευνών να προσεγγίσουν το πρόβλημα. Σε πρώτο πλάνο, επιδίωξαν να κάνουν έρευνα στον εργαζόμενο πληθυσμό και να διερευνήσουν κατά πόσο είναι ικανοποιημένος με τις υπάρχουσες συνθήκες εργασίας.

Στα πλαίσια της έρευνας Quality of America Life (1976) εξακριβώθηκε ότι η ικανοποίηση από την εργασία συμβάλει στατιστικά χαμηλότερα στον δείκτη γενικής ικανοποίησης απ' ότι η ικανοποίηση από τον γάμο και την οικογένεια. Άλλη έρευνα έδειξε ότι ενώ η σημαντικότερη πηγή ευτυχίας είναι η ευτυχία στην οικογενειακή ζωή, η σημαντικότερη πηγή δυστυχίας είναι το ανικανοποίητο από την εργασία.

Προθυμία να μεταβούν σε πιο ενδιαφέρουσα εργασία με χαμηλότερη αμοιβή δήλωσαν το 1978 το 1/3 των ερωτηθέντων Γάλλων εργατών και περίπου τα 2/3 των εργαζομένων με μέσο μορφωτικό επίπεδο. Το 1980 σε έρευνες που πραγματοποιήθηκαν σε διάφορες κατηγορίες εργαζομένων της ΟΔΓ η πλειονότητα (ποσοστά από 63 μέχρι 70%) απάντησαν αρνητικά στο ερώτημα: « Θα ήταν η ζωή πιο ενδιαφέρουσα αν δεν ήταν ανάγκη να δουλεύεις;»

Έρευνα στις Η.Π.Α, (αρχές της δεκαετίας του 1980) έδειξε ότι το 75% των ερωτηθέντων δεν θα ήθελαν να απασχολούνται σε καλά αμειβόμενη, αλλά μη ενδιαφέρουσα εργασία. Το 78% θα αρνούνταν να εγκαταλείψουν τη δουλειά που τους αρέσει για άλλη υψηλότερα αμειβόμενη και το 56% δήλωσαν την αντίθεση τους στην πάγια πεποίθηση των γονέων τους κατά την οποία «Ο οικογενειάρχης πρέπει να επιλέγει εργασία που αμείβεται καλύτερα και όχι εκείνη που τον ικανοποιεί περισσότερο, αλλά αμείβεται χειρότερα».

Εκτεταμένες έρευνες που διεξήχθησαν στον εργαζόμενο πληθυσμό το τελευταίο διάστημα δείχνουν ότι περίπου το 32% των ερωτηθέντων θα εξακολουθούσαν να εργάζονται στην ίδια θέση τους αν δεν υπήρχε οικονομική ανάγκη, ενώ το 65% εκδήλωσαν την επιθυμία τους να μην εγκαταλείψουν την δουλειά τους, αφού με αυτό τον τρόπο αποφεύγουν την ανία και την πλήξη. Μόνο το 12% θα συνέχιζαν να εργάζονται διότι πραγματικά η δουλειά τους είτε γενικά τους αρέσει να εργάζονται.

Στην συνέχεια, οι επιστήμονες που ασχολούνται κατά καιρούς με το θέμα προσπάθησαν να καταγράψουν τις επιδράσεις που έχει η ανεργία στην ανθρώπινη ψυχοσύνθεση. Συμπέραναν πως η ανεργία προκαλεί ισχυρή αίσθηση αγωνίας, άγχος, απώλειας αυτοπεποίθησης και μνήμης, ανικανότητα συγκέντρωσης, υπνηλία, μερική σεξουαλική, απογοήτευση και απαισιοδοξίας, υψηλή ερεθιστικότητα και διαταραχές στο επίπεδο σχέσεων. Τα παραπάνω αυξάνουν τις πιθανότητες ενδοοικογενειακών εντάσεων, κακοποίησης και διαζυγίων. Επιπλέον τα υψηλά ποσοστά

ανεργίας διαχέουν το φόβο μεταξύ των εργαζομένων και μειώνουν την συνειδητότητα του εργατικού κινήματος.

Χαρακτηριστικά, δημοσκόπηση που πραγματοποιήθηκε στην Αγγλία (1982) για να διαπιστωθεί πως επιδρά η ύπαρξη είτε η απουσία εργασίας στην συναισθηματική κατάσταση του ανθρώπου έδειξε ότι οι άνεργοι και όσοι εργάζονταν ευκαιριακά ανέφεραν πολύ πιο συχνά δυσάρεστες συναισθηματικές καταστάσεις. Σε ανάλογη έρευνα στην Αυστραλία παρατηρήθηκε ότι οι απόφοιτοι μέσης εκπαίδευσης που δεν βρήκαν δουλειά ήταν λιγότερο ευτυχισμένοι από εκείνους που βρήκαν, αισθάνονται πληγή και ανία, εχθρότητα προς την κοινωνία και δοκίμαζαν αισθήματα μοναξιάς και αδυναμίας. Μια άλλη δημοσκόπηση ανέργων έδειξε ότι το 19% αισθάνονται αξιολύπητοι και δυστυχισμένοι από τότε που έχασαν την δουλειά τους, 17% αισθάνονται ανησυχία και έχουν κακή διάθεση, 13% δηλώνουν ότι έγιναν ευέξαπτοι και χάνουν την ψυχραιμία τους μ' οποιαδήποτε αφορμή. Πολλοί ερευνητές που ασχολούνται με την μελέτη της κατάστασης των ανέργων εντοπίζουν την εμφάνιση απάθειας, αδυναμίας και μερικές φορές ψυχικού κλονισμού. Αυξημένα είναι μεταξύ των και τα ποσοστά μεταναστεύσεων. Συνήθως τα έσοδα των ανέργων είναι αισθητά χαμηλότερα από αυτά των εργαζομένων, ωστόσο ακόμα και στις περιπτώσεις που τα έσοδα είναι ίσα, οι εργαζόμενοι είναι πιο ευτυχισμένοι από τους άνεργους. Έχει επισημανθεί ότι οι γυναίκες αντιδρούν λιγότερο νοσηρά στην απώλεια της εργασίας απ' ότι οι άνδρες, εκτός από τις περιπτώσεις που είναι κεφαλή της οικογένειας. Επίσης αντιμετωπίζουν πιο ψύχραιμα την απώλεια της εργασίας των ανδρών τους.

Σύμφωνα με τις υπάρχουσες μελέτες⁷ για τις εμπειρίες των ανέργων και των οικογενειών τους η ανεργία θεωρείται γενικά ανεπιθύμητο γεγονός που συμβάλει στην ψυχολογική δυσλειτουργία, μειώνοντας τον αυτοσεβασμό και επιδεινώνοντας τις διαπροσωπικές σχέσεις στην οικογένεια. Οι αλλαγές στον τρόπο ζωής λόγω της απώλειας εισοδήματος επιτείνουν την αποξένωση και την ψυχολογική δυσθυμία μεταξύ άλλων και λόγω της παραίτησης από δαπανηρές μορφές ψυχαγωγίας. Επιτείνονται επίσης τα αισθήματα μοναξιάς και απομόνωσης και αλλάζουν οι κοινωνικές συναναστροφές τους και διακατέχονται από έντονα συναισθήματα πικρίας και θυμού με τις επιχειρήσεις στις οποίες εργάζονταν, με τις συνδικαλιστικές τους οργανώσεις που θεωρούν ότι δεν τους προασπίστηκαν επαρκώς και γενικά με το κοινωνικό σύστημα που τους στερούσε τη δυνατότητα να διαδραματίσουν παραγωγικό ρόλο.

---

⁷ Σκουτέλης Γ.(1996) Ανεργία: Αίτια και Λύσεις

Η ανεργία ωθεί τις συζύγους των ανέργων στην εργασία, γεγονός που αντιστρέφει τους κοινωνικούς ρόλους των συζύγων οδηγώντας συχνά σε απώλεια του κύρους, του σεβασμού αλλά και σε υπονόμηση της θέσης του άνεργου συζύγου ως οικογενειάρχη.

Η ανεργία συνδέεται με την αύξηση καρδιοαγγειακών νοσημάτων, με την πιθανότητα ανάπτυξης νεοπλασμάτων, με την άνοδο της θνητότητας, ακόμα και με επιπλοκές στην κυοφορία και στην υγεία των παιδιών. Οι έρευνες για τις κοινωνικές-ψυχολογικές επιπτώσεις της ανεργίας δείχνουν ότι αυτές επιδρούν ηθικά βαρύτερα στους εργαζόμενους ηλικίας 25-45 ετών, που έχουν οικογένεια και σταθερή αντίληψη της κοινωνικής και οικονομικής τους θέσης, η οποία υπονομεύεται από την ανεργία. Βαρύτερα βιώνουν αυτές τις επιπτώσεις οι ειδικευμένοι εργαζόμενοι και ιδιαίτερα όσοι έχουν υψηλές κοινωνικές προσδοκίες και έχουν κατακτήσει κατά το παρελθόν σημαντικές επιτυχίες. Η απώλεια της εργασίας, είτε η εργασιακή υποβάθμιση βιώνονται από αυτούς τους ανθρώπους ιδιαίτερα ψυχοτραυματικά.

Η μόνιμη υποβάθμιση του επιπέδου των αναγκών και των προσδοκιών υποδομεί το όλο σύστημα τους, αλλά και την ίδια την προσωπικότητα, οδηγώντας στην παραίτηση και από την ελπίδα διατήρησης του κεκτημένου βιοτικού και μορφωτικού επιπέδου. Η χρόνια ανεργία οδηγεί σε νωχελικότητα και απάθεια, ιδιαίτερα στην περίπτωση της χρονικής αποδιοργάνωσης της καθημερινότητας, ακόμα και το βάδισμα γίνεται αργόσυρτο. Η άσκοπη αδράνεια μπορεί να οδηγήσει σε επιδείνωση της ψυχικής και σωματικής υγείας τελική φάση της ανεργίας διακρίνεται από μερικούς ερευνητές μια κατάσταση κατά την οποία « ο άνθρωπος προσαρμόζεται στην ανεργία με τον ίδιο τρόπο όπως και οι έγκλειστοι φυλακών είτε νοσοκομείων.» Συνειδητά προσπαθεί να βγει από αυτή την κατάσταση, όμως σε ένα βαθύτερο επίπεδο δεν το επιθυμεί, βίωσε υπερβολικά πολλές απορρίψεις. Συμβιβάστηκε με τη σκέψη ότι είναι άνθρωπος ξοφλημένος και σ' αυτό το επίπεδο προτιμά να τον αφήσουν ήσυχο. Όπως αναφέρουν υπάλληλοι γραφείων ευρέσεως εργασίας, είναι διαδεδομένες οι περιπτώσεις κατά τις οποίες ενημερώνουν τέτοιους ανθρώπους για την πιθανότητα πρόσληψης, τους καλούν για συνέντευξη και αυτοί δεν παρουσιάζονται. Παρά το γεγονός ότι σε πολλούς ανθρώπους δεν αρέσει η δουλειά τους, οι άνεργοι παρουσιάζουν κατά πολύ χειρότερη ψυχική υγεία και είναι περισσότερο επιρρεπείς σε κατάθλιψη, σε αυτοκτονίες και στον αλκοολισμό. Οι άνεργοι έχουν δυσάρεστη συναισθηματική φόρτιση υψηλότερη από αυτή των εργαζομένων. Εν τω μεταξύ οι σωματικές και ψυχικές ασθένειες, ο αλκοολισμός κλπ από τα οποία πάσχουν άνθρωποι που έχουν διατελέσει χρόνια άνεργοι οδηγούν πολλούς σε απώλεια της εργασίας που βρίσκουν. Μεταξύ των νέων που έχοντας αποφοιτήσει από την μέση εκπαίδευση

αναζητούν εργασία και δεν βρίσκουν, παρουσιάζονται συμπτώματα ενός ιδιότυπου ψυχολογικού παιδομορφισμού.

Μεθοδολογία υπολογισμού της ανεργίας

Το ποσοστό της ανεργίας μπορεί να μετρηθεί ως απόλυτο μέγεθος. Η σημασία όμως του αριθμού αυτού εξαρτάται από το μέγεθος του εργατικού δυναμικού. Γι' αυτό το ποσοστό της ανεργίας υπολογίζεται ως ποσοστό επί τοις εκατό του εργατικού δυναμικού:

$$\text{Ποσοστό Ανεργίας} = \text{Αριθμός ανέργων} / \text{Εργατικό Δυναμικό} * 100$$

Με σκοπό τον υπολογισμό του ποσοστού ανεργίας, οι άνεργοι θεωρούνται εκείνοι που είναι πρόθυμοι και ικανοί να εργαστούν επί αμοιβής αλλά είναι ανίκανοι να βρουν εργασία. Το εργατικό δυναμικό περιλαμβάνει όλους εκείνους που είναι πρόθυμοι και ικανοί να εργαστούν επί αμοιβής αμφοτέρους άνεργους και εργαζόμενους.

Στην πράξη είναι εμφανώς δύσκολο να μετρηθεί ο αριθμός των ανέργων εργατών που αναζητούν πραγματική εργασία, ιδιαίτερα εκείνων των οποίων τα επιδόματα ανεργίας έχουν λήξει πριν βρουν εργασία.

Κεφάλαιο 2

Η ανεργία στην Ελλάδα

2.1 Εισαγωγή

Η Ελλάδα, τα τελευταία χρόνια έχει σημειώσει ταχεία ανάπτυξη σε όλους τους τομείς και σχεδόν συγκαταλέγεται στις πρώτες χώρες της Ενωμένης Ευρώπης. Ωστόσο, η ανάπτυξη της αυτή δεν μεταφράζεται σε ανάπτυξη σε θέσεις εργασίας.

Στη σύγχρονη ελληνική αγορά εργασίας παρουσιάζονται καίριες δυσκολίες ένταξης στην απασχόληση, ευπαθών κοινωνικών ομάδων όπως είναι οι γυναίκες, τα άτομα με ειδικές ανάγκες, οι μετανάστες κ.α. Ιδιαίτερα, την τελευταία δεκαετία ο ελληνικός χώρος αντιμετωπίζει μια νέα τάξη πραγμάτων που έχει διαμορφωθεί ως αποτέλεσμα του μεταναστευτικού ρεύματος προς την Ελλάδα. Έτσι, αυξάνονται ολοένα και περισσότερο τα προβλήματα επαγγελματικής ένταξης που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες, οι πρόσφυγες αλλά και οι ίδιοι Έλληνες αφού για πολλές εργασίες προτιμώνται οι αλλοεθνείς ως φτηνά εργατικά χέρια.

Η καταπολέμηση της ανεργίας είναι εξαιρετικά δύσκολη αφού τα τελευταία 13 χρόνια κινείται σταθερά πάνω από 10% . Επίσης η Ελλάδα καταλαμβάνει την τέταρτη θέση στην ανεργία μεταξύ των 30 χωρών του ΟΟΣΑ μετά την Πολωνία, Σλοβενία και Ισπανία. Πάντως το ενθαρρυντικό είναι ότι το πρώτο τρίμηνο του 2006 το ποσοστό της ανεργίας, που ανακοινώθηκε από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία βρίσκεται στο 9,7% έναντι 10,4% και 11,3% την αντίστοιχη περίοδο του 2005 και του 2004.

Σύμφωνα με στοιχεία της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων φαίνεται ότι κατά τη δεκαετία του '90 η κατάσταση της αγοράς εργασίας επιδεινώθηκε, με αποτέλεσμα να υποφέρουν από την ανεργία ιδιαίτερα οι νέοι. Εκτιμάται ότι οι νέοι μεταξύ 15 και 24 ετών που συμμετέχουν στο εργατικό δυναμικό, έχουν περισσότερο από τριπλάσια πιθανότητα να παραμείνουν άνεργοι, συγκριτικά με όσους πλησιάζουν τα πενήντα και

αντιμετωπίζουν τη μισή πιθανότητα να παραμείνουν άνεργοι από κάποιον κοντά στα τριάντα, ενώ έχουν 25% λιγότερες πιθανότητες να παραμείνουν άνεργοι συγκριτικά με κάποιον που πλησιάζει τα εξήντα.

Επίσης, ανησυχητικό είναι το γεγονός ότι οι νέοι στο τέλος της εκπαίδευσης τους διαθέτουν ανεπαρκή προσόντα, τα οποία δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, ενώ από την άλλη μεριά η αγορά εργασίας δεν καταφέρνει να τους παρέχει την εργασιακή εμπειρία που είναι σημαντική για την μελλοντική τους σταδιοδρομία.

Από τα προαναφερθέντα στοιχεία έχει φανεί ότι η αύξηση της ανεργίας στην Ε.Ε. έχει ανάλογα και τον αντίκτυπό της στην Ελλάδα. Εκατοντάδες χιλιάδες, άνδρες και γυναίκες, ικανοί για εργασία έχουν καταδικασθεί σε υποχρεωτική αργία ή υποαπασχολούνται.

Όσον αφορά στη μέτρηση της ανεργίας και της απασχόλησης στη χώρα μας, γίνεται από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία (Ε.Σ.Υ.Ε), σύμφωνα με τις προδιαγραφές που ορίζει ο ΟΗΕ. Η Ε.Σ.Υ.Ε συλλέγει στοιχεία με τη βοήθεια της έρευνας εργατικού δυναμικού, που από το 1998 διεξάγεται ανά τρίμηνο και δημοσιεύεται σε ειδικές εκδόσεις και στο διαδίκτυο. Η έρευνα αυτή είναι δειγματοληπτική, με κλάσμα δειγματοληψίας 1,5% και καλύπτει τον πληθυσμό στο σύνολο της χώρας. Τα δεδομένα προκύπτουν από την έρευνα πολλαπλασιάζοντας με τον συντελεστή 66,67 που είναι το αντίστροφο του κλάσματος δειγματοληψίας.⁸

2.2 Η ανεργία στην Ελλάδα τα προηγούμενα έτη

Στην Ελλάδα, σύμφωνα με στοιχεία της Έρευνας Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού της Στατιστικής Υπηρεσίας (ΕΣΥΕ), η ανεργία διογκώθηκε κατά τα έτη 1990-98. Το 1998 ο αριθμός των ανέργων έφτασε τα 478.500 άτομα. Τα διαθέσιμα στοιχεία, όμως, δεν αποτυπώνουν με ακρίβεια το πραγματικό μέγεθος της ανεργίας, αφενός γιατί δεν συμπεριλαμβάνουν τη «συγκαλυμμένη ανεργία» στον αγροτικό τομέα, αυτούς που εργάζονται με ελαστικές μορφές απασχόλησης, τους ανασφάλιστους, τους αλλοδαπούς εργάτες και αφετέρου δεν καταγράφουν τα φαινόμενα της υποαπασχόλησης, της εποχιακής ανεργίας, τους 150.000 περίπου νέους που εκπληρώνουν τη στρατιωτική τους θητεία και γενικά την απασχόληση στην παραοικονομία.

Ιδιαίτερα σοβαρό θα γίνει το πρόβλημα της ανεργίας των νέων, καθώς πολλές επιχειρήσεις δεν προσλαμβάνουν εργαζόμενους με πλήρη και σταθερή απασχόληση, σε συνδυασμό με τον περιορισμό των προσλήψεων

---

⁸ Φορτωμάς Φίλιππος « Ανεργία, Η σύγχρονη μάστιγα της εποχής μας»

στην Δημόσια Διοίκηση, δυσχεραίνοντας την πρόσβασή τους στην αγορά εργασίας, τη στιγμή που χιλιάδες απόφοιτοι Γυμνασίων, Λυκείων, ΑΕΙ και ΤΕΙ αναζητούν για πρώτη φορά απασχόληση.

Τα στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε δείχνουν μία εντυπωσιακή αύξηση της ανεργίας των νέων κάτω των 25 ετών, η οποία ανήλθε το 1998 στα 267.100 άτομα (1990: 128.000 – 1981: 70.700). Όσον αφορά την ανεργία των νέων κατά φύλο, οι νέες γυναίκες εμφανίζουν τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας, φθάνοντας το 1998 τα 164.600 άτομα (1990: 83.500 – 1981: 40.300).

Αντίθετα ο αριθμός των νέων άνεργων ανδρών ανήλθε το 1998 στα 102.500 άτομα (1990: 44.500 – 1981: 30.400). Επίσης, όπως προκύπτει, από τα μέχρι τώρα διαθέσιμα στοιχεία, το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας συγκεντρώνουν οι νέοι και οι νέες ηλικίας 20-24 ετών. Συγκεκριμένα, παρατηρούμε ότι ενώ το 1981 ο αριθμός των ανέργων ηλικίας 20-24 ετών ήταν 41.200, αναρριχάται στον αριθμό των 93.900 μέσα σε μια δεκαετία (1991), για να εκτιναχθεί στη συνέχεια στις 124.500 άτομα το 1998. Όμως και σ' αυτή την ηλικία (20-24 ετών), οι νέες γυναίκες παρουσιάζουν μεγαλύτερη ανεργία από τους νέους άνδρες (1981: 24.700–1991: 58.300 και 1998: 76.100). Για τους άνδρες ο αριθμός των ανέργων αυτής της ηλικίας (20-24 ετών), από 16.500 το 1981 ανήλθε στον αριθμό των 48.400 το 1998 (1991: 35.600).

Γενικά, η ανεργία των γυναικών στο εργατικό δυναμικό είναι σημαντικά μεγαλύτερη από αυτή των ανδρών. Από τα στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε προκύπτει ότι κατά το 1998, το ποσοστό ανεργίας των γυναικών – ως ποσοστό του γυναικείου εργατικού δυναμικού – ήταν 16,5% και 289.800 άτομα (1990:173.700), ενώ των ανδρών ήταν περίπου 7% και 188.700 άτομα (1990:107.400). Όσον αφορά τις γυναίκες, η ανεργία των νεαρών γυναικών ηλικίας κάτω των 25 ετών – ως ποσοστό του γυναικείου εργατικού δυναμικού – είναι σαφώς πολύ μεγαλύτερη (περίπου 39,2%) από αυτή των γυναικών ηλικίας 25 ετών και άνω (περίπου 11%)

Ωστόσο, και το ποσοστό της ανεργίας των νέων ανδρών κάτω των 25 ετών είναι πολύ μεγαλύτερο σε σχέση με τις άλλες ηλικιακές ομάδες. Κατά το 1998, το ποσοστό ανεργίας των νέων ανδρών, ως ποσοστό του ανδρικού εργατικού δυναμικού, ήταν 21,4% περίπου, ενώ για τους άνδρες ηλικίας 25 ετών και άνω κυμαίνονταν στα πολύ χαμηλά επίπεδα του 5,2% περίπου.

Πανελλαδικά ποσοστά ανεργίας ανά φύλο

		Ανδρες(%)	Γυναίκες (%)	Σύνολο (%)
1997	I	8,1	17,7	11,8
	II	7,1	16,7	10,8
	III	6,9	16,9	10,8
	IV	7,5	17,5	11,4
1998	I	8,3	18,1	12,2
	II	7,7	18,2	11,9
	III	7,7	17,8	11,7
	IV	7,5	19	12,7
2000	I	8,2	18,6	12,3
	II	7,4	17	11,2
	III	7,1	16,7	10,9
	IV	7,2	16,7	11
2001	I	7,5	16,9	11,2
	II	6,9	15,9	10,4
	III	8,9	15,4	10,2
	IV	7,8	16,7	11,2
2002	I	7,8	17	11,4
	II	6,4	15,2	9,9
	III	6,3	15,1	9,8
	IV	6,7	15,3	10,2
2003	I	6,8	15,7	10,4
	II	6	14,3	9,3
	III	5,7	14,5	9,3
	IV	6,2	15,4	9,9
2004	I	7,4	17,1	11,3
	II	6,3	15,9	10,2
-	III	6,1	15,8	10,1
	IV	6,4	16,1	10,4
2005	I	6,5	16,1	10,4
	II	5,8	15,2	9,6
	III	6	15	9,7

ΠΗΓΗ: Φορτωμάς Φίλιππος «Ανεργία, η σύγχρονη μάστιγα της εποχής μας»

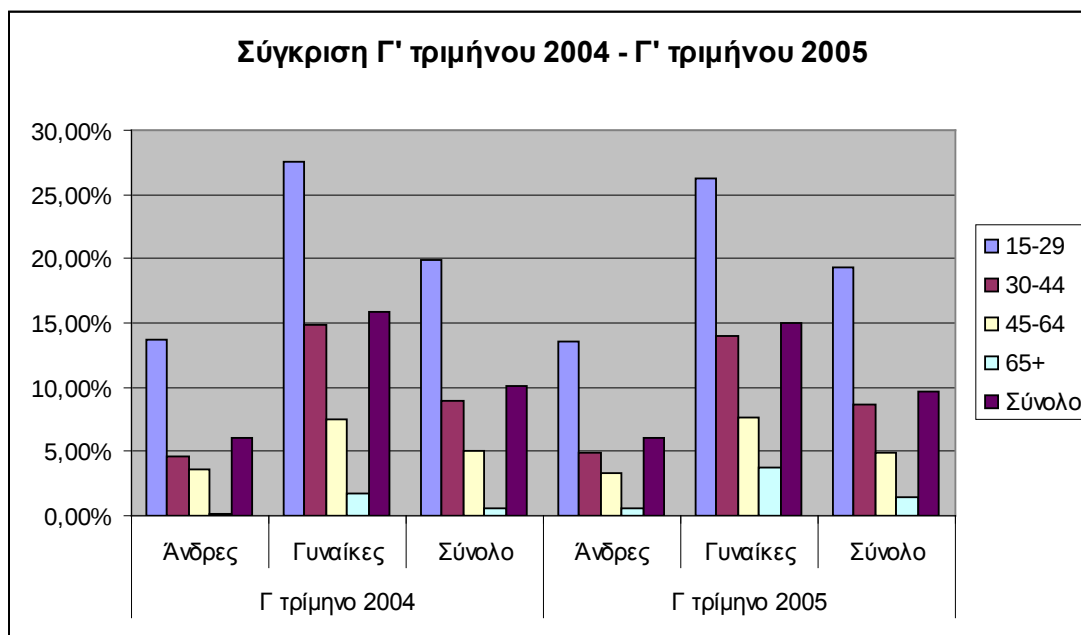
Το Α' τρίμηνο του 2003 χαρακτηρίστηκε από σημαντική μείωση του ποσοστού της ανεργίας, το οποίο μάλιστα παρέμεινε σε μονοψήφιο ποσοστό, παρά το γεγονός ότι παραδοσιακά το α' τρίμηνο κάθε έτους παρουσιάζει το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας του έτους. Επίσης, κατά το Α' τρίμηνο του 2003 συνεχίστηκε η έντονη αύξηση της απασχόλησης. Συνεχίζοντας τη πτωτική της πορεία, η ανεργία παρουσίασε σημαντική μείωση μίας ποσοστιαίας μονάδας κατά το πρώτο τρίμηνο του 2003 σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2002, και διαμορφώθηκε στο 9,9% από 10,9%. Συνολικά, από το 2000 η ανεργία μειώθηκε κατά 2,2 ποσοστιαίες μονάδες, που αντιστοιχεί σε 25% μείωση του μέσου ετήσιου αριθμού των ανέργων. Το ποσοστό ανεργίας για τους άνδρες διαμορφώθηκε σε 6,5%, ενώ για τις γυναίκες σε 14,9%.

Ο αριθμός των ανέργων ανδρών παρουσίασε μείωση ως και 0,9% στο πρώτο τρίμηνο του 2005 σε σύγκριση με το πρώτο τρίμηνο του 2004, όπως επίσης μείωση παρουσίασε και ο αντίστοιχος αριθμοδείκτης των γυναικών, όπου παρατηρούμε μείωση κατά 1%. Επίσης παρατηρούμε μείωση επί του συνόλου των ανέργων κατά 0,9%, η οποία είναι και η μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση επί του αριθμού των ανέργων τα τελευταία δύο χρόνια. Τα ποσοστά ανεργίας των γυναικών παραμένουν υπερδιπλάσια από τα αντίστοιχα των ανδρών με αποκορύφωμα το εντυπωσιακό -μα συνάμα και απογοητευτικό- 17,1% που καταγράφηκε στο πρώτο τρίμηνο του 2004. Βεβαίως, η μείωση, που παρατηρείται από το πρώτο τρίμηνο έχει φτάσει μέχρι και το 2,1% στο τρίτο τρίμηνο του 2005, μπορεί να θεωρηθεί ως ιδιαίτερα ενθαρρυντική.

Η εξέλιξη των ποσοστών ανεργίας πανελλαδικά

Κατά το Γ' τρίμηνο του 2005 το ποσοστό ανεργίας (δηλαδή η επί τοις % αναλογία των ανέργων στο σύνολο του εργατικού δυναμικού που είναι το άθροισμα απασχολούμενων και ανέργων) ανήλθε σε 9,7%. Το αντίστοιχο τρίμηνο(Γ') του 2004 ανερχόταν στο 10,1%.

Η ανεργία κατά φύλο και ηλικία						
Ηλικία	Γ τρίμηνο 2004			Γ τρίμηνο 2005		
	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο
15-29	13,7%	27,5%	19,9%	13,5%	26,2%	19,3%
30-44	4,6%	14,8%	8,9%	4,9%	14,0%	8,7%
45-64	3,6%	7,5%	5,0%	3,3%	7,7%	4,9%
65+	0,2%	1,8%	0,6%	0,6%	3,7%	1,4%
Σύνολο	6,1%	15,8%	10,1%	6,0%	15,0%	9,7%

ΠΗΓΗ: Φορτωμάς Φίλιππος «Ανεργία, η σύγχρονη μάστιγα της εποχής μας»

Από την κατά ομάδες ηλικιών διάρθρωση της ανεργίας, προκύπτει ότι τα υψηλότερα ποσοστά παρατηρούνται στους νέους ηλικίας 15-29 ετών, όπου και το ποσοστό ανέρχεται στο 19,3%, από 19,9% που βρισκόταν στο αντίστοιχο τρίμηνο του 2004. Από την σύγκριση αυτή επίσης παρατηρούμε ότι σε σχέση με το Γ' τρίμηνο του 2004, όλα τα ποσοστά ανεργίας, όσον αφορά την ηλικιακή σύγκριση, είναι μειωμένα με μοναδική εξαίρεση την ηλικιακή ομάδα των 65+, όπου και σημειώνεται αύξηση κατά 0,8%.

Η ανεργία κατά φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης						
Επίπεδο εκπαίδευσης	Γ'τρίμηνο 2004			Γ'τρίμηνο 2005		
	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο
Τριτοβάθμια εκπαίδευση	5,1%	12,0%	8,4%	4,7%	11,0%	7,7%
ΤΕΕ/ΤΕΛ/ΤΕΣ	6,6%	18,2%	12,2%	7,0%	17,8%	12,4%
Λύκειο	6,6%	18,5%	11,4%	6,8%	17,9%	11,1%
Γυμνάσιο	6,8%	18,4%	10,3%	6,9%	16,3%	9,7%
Δημοτικό	5,4%	12,5%	8,0%	4,5%	11,6%	7,2%
Σύνολο	6,1%	15,8%	10,1%	8,0%	15,0%	9,7%

ΠΗΓΗ: Φορτωμάς Φίλιππος «Ανεργία, η σύγχρονη μάστιγα της εποχής μας»

Ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης, τα ποσοστά ανεργίας βρίσκονται πάνω από το συνολικό ποσοστό κυρίως στους αποφοίτους ΤΕΕ/ΤΕΛ/ΤΕΣ.

Χαμηλότερα ποσοστά παρατηρούνται στα άκρα, δηλαδή στους αποφοίτους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης καθώς και στις κατηγορίες του πληθυσμού που έχουν απολυτήριο πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Από την κατά φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης διάθρωση της ανεργίας, προκύπτει ότι με εξαίρεση το ποσοστό των απόφοιτων ΤΕΕ/ΤΕΛ/ΤΕΣ, το οποίο παρουσίασε αύξηση της τάξης του 0,2%, όλες οι υπόλοιπες κατηγορίες παρουσίασαν μείωση από 0,3% ως και 0,8%.

Το Γ' τρίμηνο του 2005, από το σύνολο των 469.794 ανέργων, το 36,3% ζητά αποκλειστική εργασία με πλήρη απασχόληση, ενώ συνολικά το 85,9% είναι διατεθειμένο να εργαστεί, είτε με πλήρη, είτε στην ανάγκη με μερική απασχόληση.

Σε ένα σημαντικό ποσοστό (12,9%) του συνόλου των ανέργων έγινε κάποια πρόταση ανάληψης απασχόλησης, η οποία όμως απορρίφθηκε για διάφορους λόγους, οι κυριότεροι από τους οποίους ήταν: α) δεν εξυπηρετούσε ο τόπος εργασίας (22,2%), β) η ανυπαρξία προοπτικών επαγγελματικής σταδιοδρομίας (20,5%), και γ) οι μη ικανοποιητικές αποδοχές (16,4%).

Ποσοστά ανεργίας κατά περιφέρεια		
Περιφέρεια	Γ' τρίμηνο 2004	Γ' τρίμηνο 2005
Αν.Μακεδονία & Θράκη	12,6%	11,9%
Κεντρική Μακεδονία	12,2%	11,1%
Δ.Μακεδονία	16,4%	18,5%
Ήπειρος	11,2%	12,0%
Θεσσαλία	9,9%	9,9%
Ιόνιοι Νήσοι	4,7%	5,4%
Δ.Ελλάδα	13,0%	10,1%
Στ.Ελλάδα & Εύβοια	12,2%	10,3%
Αττική	8,9%	8,9%
Πελοπόννησος	8,7%	8,9%
Β. Αιγαίο	8,6%	10,6%
Ν. Αιγαίο	6,1%	6,4%
Κρήτη	5,8%	5,5%
Σύνολο Χώρας	10,1%	9,7%

ΠΗΓΗ: Φορτωμάς Φίλιππος «Ανεργία, η σύγχρονη μάστιγα της εποχής μας»

Σε περιφερειακό επίπεδο το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας παρατηρείται στην Δυτική Μακεδονία (18,5%) ακολουθεί η Ήπειρος (12%) και η Αν. Μακεδονία & Θράκη (11,9%). Στον αντίποδα βρίσκονται τα Ιόνια νησιά (5,4%) και η Κρήτη (5,5%). Το αντίστοιχο τρίμηνο του 2004, το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας παρατηρείται στη Δυτική Μακεδονία (16,4%) ακολουθεί

η Δυτική Ελλάδα (13%) και η Αν. Μακεδονία & Θράκη (12,6%), σε σύγκριση με τα χαμηλά ποσοστά των Ιονίων νήσων (4,7%) και της Κρήτης (5,8%), Αξιοσημείωτο είναι ότι η περιφέρεια της Ηπείρου έχει αυξημένο ποσοστό ανεργίας κατά 0,8% σε σύγκριση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2004, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό ανεργίας πανελλαδικά έχει τάσεις μείωσης από το 10,1% που βρισκόταν το 2004 στο 9,7% το 2005. Επίσης, βλέπουμε ότι ενώ το 2004 η περιφέρεια της Ηπείρου βρισκόταν στην μέση της σχετικής κατάταξης, το 2005 εκτινάχτηκε στην δεύτερη θέση με ταυτόχρονη μείωση του ποσοστού ανεργίας των περιφερειών που ήταν πάνω από εκείνη στην κατάταξη, εκτός της περιφέρειας της Δυτικής Μακεδονίας που σημείωσε επίσης αύξηση-και μάλιστα εντυπωσιακή-κατά 2,1%

2.3 Η κατάσταση και τα επίπεδα ανεργίας στην Ελλάδα σήμερα

Στο (8,1%) αυξήθηκε η ανεργία το τέταρτο τρίμηνο του 2007 ανά του (7,9%) που ήταν το τρίτο, αν και κινήθηκε πτωτικά σε σύγκριση με το τέταρτο του 2006 που είχε ανέλθει στο (88%). Στο σύνολο του 2007 η ανεργία διαμορφώθηκε στο (8,3%) αντί του (8,9%) που είχε καταγραφεί το 2006. Η ανεργία στην Ελλάδα παραμένει σημαντικά υψηλότερη του μέσου όρου της ευρωζώνης, που διαμορφώθηκε στο (7,1%) τον Δεκέμβριο του 2007 σύμφωνα με την Eurostat, παρά το ότι η ελληνική οικονομία αναπτύσσεται με σημαντικά ταχύτερους ρυθμούς. Η απόκλιση αυτή αντικατοπτρίζει τον έντονα διαρθρωτικό χαρακτήρα της ανεργίας στην Ελλάδα.

Η Ε.Σ.Υ.Ε κατέγραψε 396.500 άνεργους στο τέταρτο τρίμηνο του 2007 και 4.519 εκατομμύρια απασχολούμενους. Στο τέταρτο τρίμηνο του 2006 ο αριθμός των ανέργων ήταν κατά 32.600 άτομα μεγαλύτερος σε σύγκριση με το τέταρτο τρίμηνο του 2007. Κατά συνέπεια, το ποσοστό της ανεργίας έχει μειωθεί το 2007. Γενικότερα όμως είναι συντριπτικά τα ποσοστά της ανεργίας στις γυναίκες και τους νέους. Ειδικότερα, το ποσοστό ανεργίας στις γυναίκες ανήλθε στο (12,3%) και στους άνδρες στο (5,2%), ενώ στις νέες γυναίκες ηλικίας 15-29 ετών η ανεργία εκτινάσσεται στο (22,7%). Σε αυτή την ηλικιακή ομάδα το ποσοστό ανεργίας είναι υψηλό συνολικά, δηλαδή και για γυναίκες και για άνδρες διαμορφώνεται στο (17,2%).

Παράλληλα ένας στους δυο άνεργους είναι μακροχρόνια άνεργος δηλαδή αναζητά εργασία για διάστημα μεγαλύτερο των 12 μηνών ενώ το (36%) των ανέργων είναι άνθρωποι που εισέρχονται για πρώτη φορά στην αγορά εργασίας. Τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας καταγράφηκαν σε

όσους δεν πήγαν καθόλου σχολείο (14,5%) και στους απόφοιτους ανώτερης τεχνολογικής εκπαίδευσης (10,3%)

**ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΗΛΙΚΙΑΣ 15 ΕΤΩΝ & ΑΝΩ ΣΕ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ
Δ' ΤΡΙΜΗΝΟ 2006**

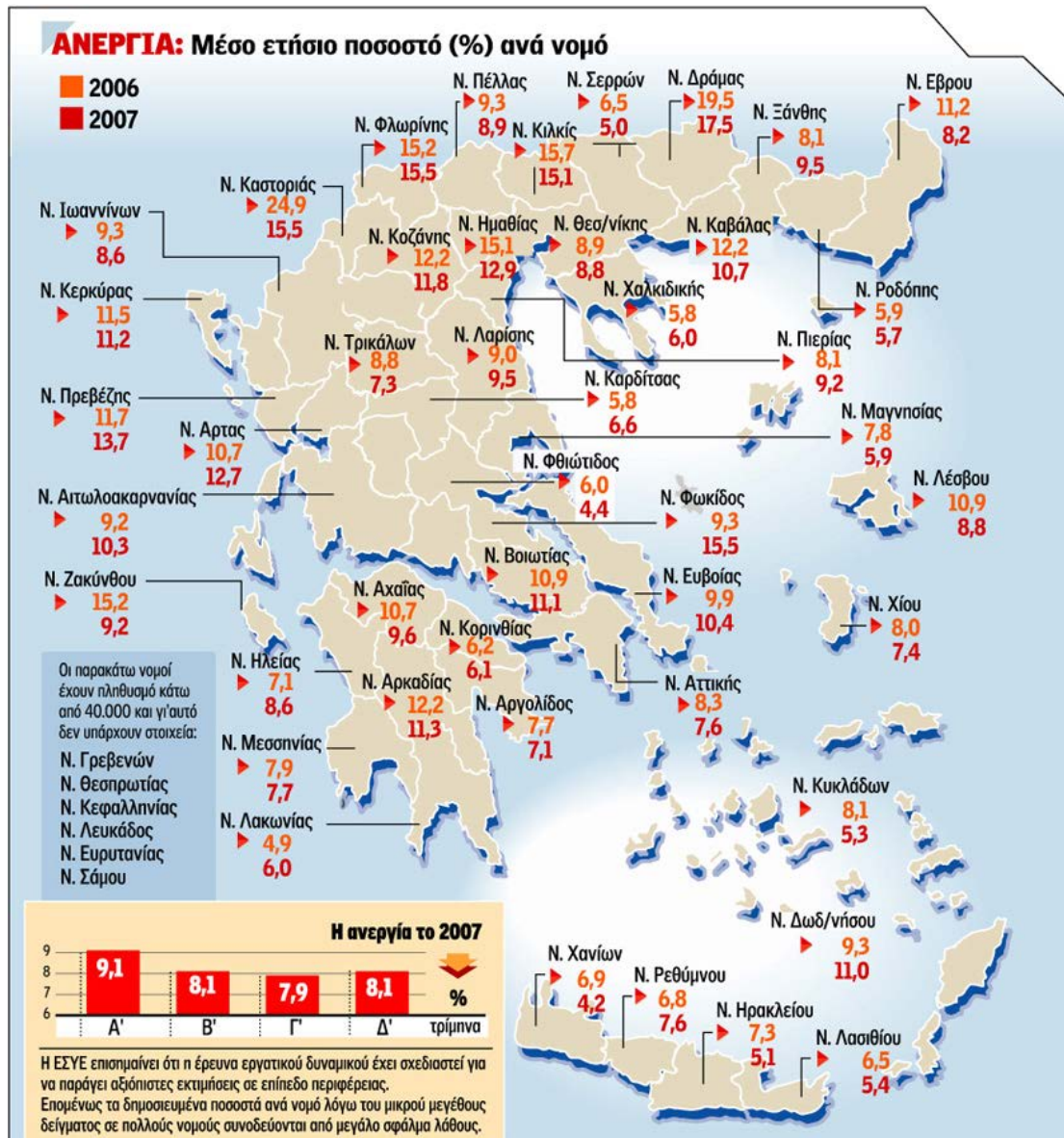
Ομάδες ηλικιών & φύλο	Γενικό σύνολο	Σύνολο	Απασχολούμενοι	Άνεργοι	Μη Εργατικό Δυναμικό
Και των 2 φύλων	9.179,1	4.891,2	4.462,1	429,1	4.287,9
15-19 ετών	572,9	53,1	35,7	17,3	519,8
20-24 ετών	626,1	321,7	239,8	81,9	304,5
25-29 ετών	785,1	665,1	574,5	90,6	120,0
30-44 ετών	2.471,3	2.104,0	1.938,6	165,4	367,3
45-64 ετών	2.719,3	1.658,3	1.585,4	73,0	1.060,9
65 και άνω	20.004,5	89,0	88,1	0,9	1.915,4
ΑΡΡΕΝΕΣ	4.467,7	2.893,3	2.734,6	158,7	1.574,4
15-19 ετών	283,3	34,6	26,1	8,6	248,7
20-24 ετών	318,9	175,3	144,5	30,8	143,7
25-29 ετών	412,5	375,0	399,1	36,0	37,5
30-44 ετών	1.236,6	1.202,7	1.148,1	54,6	33,8
45-64 ετών	1.327,6	1.040,7	1.012,5	28,2	286,9
65 και άνω	888,8	64,9	64,3	0,6	823,8
ΘΗΛΕΙΣ	4.711,4	1.997,9	1.727,5	270,4	2.713,5
15-19 ετών	289,6	18,4	9,7	8,8	271,1
20-24 ετών	307,2	146,4	95,3	51,1	160,8
25-29 ετών	372,6	290,1	235,4	54,6	82,5
30-44 ετών	1.234,7	901,2	790,5	110,8	333,4
45-64 ετών	1.391,7	617,7	572,9	44,8	774,1
65 και άνω	1.115,7	24,1	23,8	0,3	1.091,6

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΗΛΙΚΙΑΣ 15 ΕΤΩΝ & ΑΝΩ ΣΕ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Δ' ΤΡΙΜΗΝΟ 2007

Ομάδες ηλικιών & φύλο	Γενικό σύνολο	Σύνολο	Απασχολούμενοι	Άνεργοι	Μη Εργατικό Δυναμικό
Και των 2 φύλων	9.216	4.915,6	4.519,1	396,5	4.300,4
15-19 ετών	562,1	53,4	39,2	14,3	508,7
20-24 ετών	601,9	303,2	236,7	66,5	298,7
25-29 ετών	795,0	671,0	574,9	96,1	124,0
30-44 ετών	2.495,0	2.115,1	1.963,7	151,4	379,9
45-64 ετών	2.716,0	1.686,4	1.619,1	67,3	1.074,6
65 και άνω	2.001,2	86,6	85,6	1,0	1.914,6
ΑΡΡΕΝΕΣ	4.494,6	2.915,3	2.763,8	151,4	1.579,4
15-19 ετών	276,2	32,0	25,4	6,6	246,2
20-24 ετών	307,1	165,9	139,7	26,2	141,1
25-29 ετών	416,3	376,9	337,2	41,7	37,4
30-44 ετών	1.257,5	1.224,5	1.173,8	50,7	33,0
45-64 ετών	1.347,9	1.050,5	1.025,1	25,5	297,4
65 και άνω	887,6	63,4	62,6	0,8	824,2
ΘΗΛΕΙΣ	4.721,4	2.000,4	1.755,3	245,1	2.721,1
15-19 ετών	283,9	21,4	13,7	7,7	262,5
20-24 ετών	294,8	137,3	97,0	40,2	157,5
25-29 ετών	378,6	292,1	237,7	54,4	86,5
30-44 ετών	1.237,5	890,6	789,9	100,7	346,9
45-64 ετών	1.413,1	635,8	594,0	41,8	777,2
65 και άνω	1.113,6	23,1	22,9	0,2	1.090,4

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε

2.4 Φορείς αντιμετώπισης ανεργίας στην Ελλάδα

Γενικά, στη χώρα μας την υλοποίηση των προγραμμάτων για την καταπολέμηση της ανεργίας έχει αναλάβει ο Κρατικός Φορέας ΟΑΕΔ. Από το 1982 κιόλας ο ΟΑΕΔ ανέλαβε την κατάρτιση προγραμμάτων απασχόλησης και την ουσιαστική παρέμβαση στην αγορά εργασίας με άμεσο στόχο τη μείωση της ανεργίας. Αποστολή του οργανισμού αυτού είναι η απασχόληση εργατικού δυναμικού, ο επαγγελματικός προσανατολισμός, η τεχνικό-επαγγελματική κατάρτιση του εργατικού δυναμικού και η δια βίου εκπαίδευσης.

ΚΕ.Π.Ε.Α.

Το Γραφείο Πληροφόρησης Ανέργων και Επιχειρήσεων Γ.Σ.Ε.Ε. -Ο.Α.Ε.Δ. λειτουργεί με τη συνεργασία και την χρηματοδότηση του Ο.Α.Ε.Δ.

Σκοπό έχει την υπεύθυνη και άμεση πληροφόρηση των ανέργων, σχετικά με προγράμματα απασχόλησης και εκπαίδευσης τους καθώς και την ενημέρωση των επιχειρήσεων για προγράμματα χρηματοδότησης για πρόσληψη ανέργων και προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης του απασχολούμενου προσωπικού τους.

Ειδικότερα, οι κύριες δραστηριότητες του συγκεκριμένου Γραφείου είναι οι εξής:⁹

- Ενημέρωση των ανέργων σχετικά με τις θέσεις εργασίας στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, τη συμμετοχή τους σε σεμινάρια καθώς και τις δυνατότητες χρηματοδότησης για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων μέσω προγραμμάτων ΟΑΕΔ.
- Ενημέρωση των επιχειρήσεων σχετικά με προγράμματα χρηματοδότησης για την πρόσληψη ανέργων και την εκπαίδευση και κατάρτιση του απασχολούμενου προσωπικού τους.
- Πραγματοποίηση συνεντεύξεων με ανέργους με σκοπό την ανίχνευση και καταγραφή των προσόντων τους καθώς επίσης και την προώθηση τους σε προγράμματα και σεμινάρια του ΟΑΕΔ και άλλων φορέων, που οδηγούν στην απόκτηση επαγγελματικής εμπειρίας και την ευκολότερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας.
- Έκδοση ειδικών εντύπων που σε τακτά χρονικά διαστήματα πληροφορούν έγκαιρα και έγκυρα τους ενδιαφερόμενους για νέα προγράμματα, σεμινάρια και θέσεις εργασίας.

---

⁹ ΠΗΓΗ: Φορτωμάς Φίλιππος « Ανεργία: Η σύγχρονη μάστιγα της εποχής μας»

- Παροχή υπηρεσιών πληροφόρησης μέσω του Διαδικτύου (internet) σε επιχειρήσεις και ανέργους που έχουν πρόσβαση στο δίκτυο.

2.5 Προγράμματα αντιμετώπισης της ανεργίας στην Ελλάδα

Προκειμένου να μετριασθεί και ν' αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της ανεργίας στην Ελληνική Επικράτεια έχουν δρομολογηθεί και υλοποιούνται κάποια προγράμματα από τον ΟΑΕΔ και τα υπουργεία εργασίας και κοινωνικών ασφαλίσεων και ανάπτυξης¹⁰.

Πρόγραμμα επιχορήγησης νέων ελεύθερων επαγγελματιών (Π.Ε.Ν.Ε.Ε)

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα ενθαρρύνει την ατομική πρωτοβουλία των ανέργων οι οποίοι αναλαμβάνουν τη σύσταση μικρών επιχειρήσεων. Το πρόγραμμα εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο των παρεμβατικών μέτρων που προωθεί ο ΟΑΕΔ από τα μέσα της δεκαετίας του 1980. Όλα αυτά τα χρόνια το πρόγραμμα έχει επιδεχθεί κάποιες διαφοροποιήσεις ανάλογα με τις ανάγκες που προβάλλει η εκάστοτε αγορά εργασίας. Ο ΟΑΕΔ κάθε χρόνο εκδίδει μια νέα εγκύκλιο με τις τυχόν μετατροπές.

Γενικότερα οι εγκύκλιοι προβλέπουν:

- Τη δυνατότητα επιχορήγησης μελών συνεταιρισμού του δευτερογενούς ή του τριτογενούς τομέα σε συνάρτηση με το είδος της επιχείρησης και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας των διαφόρων περιοχών της Ελλάδας.
- Από το πρόγραμμα εξαιρούνται ορισμένες κατηγορίες επιστημονικών επαγγελματιών (π.χ γιατροί, δικηγόροι, μηχανικοί) με το σκεπτικό ότι αυτά τα επαγγέλματα και χωρίς επιχορήγηση μπορούν να αναπτυχθούν στην αγορά εργασίας.
- Υποστηρίζεται ο μεταποιητικός τομέας της οικονομίας στον οποίο θεωρείται ότι μπορούν να δημιουργηθούν μακροπρόθεσμα θέσεις εργασίας.
- Εξαιρούνται από το πρόγραμμα οι δραστηριότητες που χρειάζονται σημαντικά κεφάλαια και επομένως το ποσό της επιχορήγησης δεν είναι σημαντικό (π.χ Α.Ε).

---

¹⁰ ΠΗΓΗ ΟΑΕΔ

- Στο πρόγραμμα δύνανται να ενταχθούν ορισμένες δραστηριότητες του πρωτογενούς τομέα που έχουν εξαγωγικό χαρακτήρα
- Εξαιρούνται οι επιχειρήσεις που δεν έχουν μόνιμη έδρα (π.χ. πλανόδιοι μικροπωλητές).
- Εξαιρούνται οι επιχειρήσεις που έχουν οποιαδήποτε σχέση με την πολιτική.
- Εξαιρούνται οι επιχειρήσεις που έχουν σχέση με τα τυχερά παιχνίδια (π.χ. χαρτοπαιχτικές λέσχες κτλ.).
- Εξαιρούνται από το πρόγραμμα οι επιχειρήσεις που λειτούργησαν παλαιά και σταμάτησαν να λειτουργούν αλλά επαναλειτουργούν από συγγενείς α' βαθμού.
- Εξαιρούνται τα πρακτορεία λαχείων και ΠΡΟ-ΠΟ.
- Εξαιρούνται τα κέντρα διασκέδασης, επιχειρήσεις που λειτουργούν μόνο νυχτερινές ώρες και εποχιακές επιχειρήσεις (δηλαδή επιχειρήσεις που λειτουργούν λιγότερο από 9 μήνες το χρόνο).
- Εξαιρούνται τα φροντιστήρια και γενικά όλα τα ιδιωτικά εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Από τα παραπάνω συνάγεται το συμπέρασμα ότι το πρόγραμμα κινείται σε 3 άξονες:

- Δίνει προτεραιότητα σε επιχειρήσεις του μεταποιητικού τομέα.
- Αποκλείει δραστηριότητες που δεν είναι νόμιμες ή που είναι δύσκολο να ελεγχθεί η νομιμότητα τους (π.χ. πλανόδιοι μικροπωλητές).
- Αποκλείει επιχειρηματικές δραστηριότητες των οποίων η επιχορήγηση δεν αποτελεί σημαντική βοήθεια (π.χ. Α.Ε).

Τα τελευταία χρόνια δίνεται προτεραιότητα για την ένταξη στο πρόγραμμα κυρίως σε άτομα που προέρχονται από ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες (πολύτεκνους, γυναίκες νέους πτυχιούχους, μακροχρόνια άνεργους).

Πρόγραμμα STAGE

Είναι πρόγραμμα που σχετίζεται με την απόκτηση εργασιακής εμπειρίας άνεργων πτυχιούχων ΑΕΙ και ΤΕΙ, αποφοίτων ΙΕΚ, ΕΠΛ, ΤΕΕ Α&Β ΚΥΚΛΟΥ, σχολών του ΟΑΕΔ.

Στόχος του προγράμματος είναι η προσφορά εμπειρίας στους νεοεισερχομένους στην αγορά εργασίας και την προσαρμογή των επαγγελματικών τους προσόντων στις εξελίξεις της αγοράς εργασίας.

Οι μελέτες της ανεργίας στις αστικές περιοχές έχουν αποδείξει ότι υπάρχει έντονο πρόβλημα ανεργίας στην απασχόληση των νέων όταν δε διαθέτουν εμπειρία και προϋπηρεσία. Το STAGE ήρθε για να ενισχύσει τους νέους, να τους αποτρέψει από τον κίνδυνο της περιθωριοποίησης λόγω της αδυναμίας ένταξης τους στην αγορά εργασίας. Το πρόγραμμα αυτό, το οποίο απευθύνεται σε ιδιωτικές επιχειρήσεις, συνεταιρισμούς, επιχειρήσεις τοπικής αυτοδιοίκησης, επιχειρήσεις με καθεστώς νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, δίνει την δυνατότητα στην επιχείρηση να προσλάβει άτομα από 9 ως 18 μήνες. Η ημερήσια αμοιβή των ασκούμενων κυμαίνεται από 21 ως 30 ευρώ. Το κόστος για την επιχείρηση είναι μηδενικό αφού τη μισθοδοσία του προσλαμβανομένου αναλαμβάνει το πρόγραμμα. Το πρόγραμμα δεν παρέχει ασφάλιση. Υποχρεώσεις της επιχείρησης είναι να λειτουργεί ένα χρόνο. Αν το πρόγραμμα διακοπεί με υπαιτιότητα του ασκούμενου η επιχείρηση μπορεί να το επαναλάβει με άλλο άνεργο. Αν όμως διακοπεί με δική της υπαιτιότητα τότε η επιχείρηση δεν έχει δικαίωμα να συμμετέχει σε όμοιο πρόγραμμα. Με τη λήξη του προγράμματος ο προσληφθής παίρνει βεβαίωση επαγγελματικής εμπειρίας.

Δικαίωμα συμμετοχής στο πρόγραμμα έχουν άνεργοι ως 40 ετών, οι οποίοι θα πρέπει να είναι επιδοτούμενοι άνεργοι ή άνεργοι εγγεγραμμένοι επί ένα τουλάχιστον μήνα στα μητρώα ανέργων των υπηρεσιών του ΟΑΕΔ που βρίσκονται στην περιοχή του τόπου κατοικίας τους και να μην έχουν απασχοληθεί σε θέσεις και ειδικότητες απασχόληση των γνωστικών τους αντικειμένων πλέον του ενός έτους. Οι άνεργοι οι οποίοι μετά την εγγραφή τους στα μητρώα των ανέργων των υπηρεσιών του ΟΑΕΔ παρακολούθησαν προγράμματα κατάρτισης και στη συνέχεια έχουν εγγραφεί ως εκ νέου άνεργοι, δεν απαιτείται να έχουν παραμείνει επί ένα μήνα εγγεγραμμένοι στους καταλόγους ανέργων. Οι άνεργοι συμμετέχοντες του προγράμματος θα πρέπει να έχουν την ελληνική υπηκοότητα ή την υπηκοότητα κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή να είναι Έλληνες Ομογενείς που διαμένουν νομικά στην Ελλάδα.

Ο ασκούμενος δύναται ν' απουσιάσει δικαιολογημένα ή αδικαιολόγητα για 25 ημέρες καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος και μπορεί να λάβει άδεια διακοπών ως έναν ημερολογιακό μήνα. Ο ΟΑΕΔ αναλαμβάνει τη συνολική χρηματοδότηση του προγράμματος και το κόστος ασφάλισης των ασκούμενων βάσει των διατάξεων του άρθρου 18 του Ν.2458/98 ΦΕΚ/15/Α/97.

Μετά την παρέλευση εξαμήνου από το τέλος του προγράμματος δίνεται στους ασκούμενους να συμπληρώσουν ειδικό έντυπο με πληροφορίες σχετικά με την εργασιακή του κατάσταση εκείνη τη χρονική περίοδο. Οι

πληροφορίες θα χρησιμοποιηθούν για την αξιολόγηση του προγράμματος.

Πρόγραμμα για τους νέους και τους μακροχρόνια ανέργους

Στόχος του προγράμματος αυτού είναι να εξασφαλιστούν οι προϋποθέσεις σε κάθε νέο άτομο να ενταχθεί στην αγορά εργασίας. Αυτό επιτυγχάνεται:

- Με τον εκσυγχρονισμό και την ενίσχυση της λειτουργίας των δημοσίων υπηρεσιών απασχόλησης και παρακολούθησης της αγοράς εργασίας.
- Με την προώθηση των ανέργων στην αγορά εργασίας μέσω της εξατομικευμένης υποστήριξης κάθε άνεργου μέσα από τα ΚΠΑ (Κέντρα Παρακολούθησης της Απασχόλησης).
- Με την ανάπτυξη προγραμμάτων επαγγελματικής ανάπτυξης ανέργων σύμφωνα με τις τοπικές ανάγκες της αγοράς εργασίας.
- Με την υλοποίηση προγραμμάτων κατάρτισης και απασχόλησης ανέργων, προσανατολισμένες σε άλλους τομείς.

Πρόγραμμα νέων θέσεων εργασίας

Ο ΟΑΕΔ μέσω αυτού του προγράμματος ενθαρρύνει τις επιχειρήσεις να δημιουργήσουν νέες θέσεις εργασίας και να προχωρήσουν στην πρόσληψη νέων υπαλλήλων. Ο εργοδότης στηρίζεται οικονομικά από τον ΟΑΕΔ προκειμένου να διευρύνει τις δραστηριότητες του, ώστε να κρίνεται απαραίτητη η πρόσληψη ατόμων.

Το πρόγραμμα διαρκεί για ένα έτος κάθε χρόνο υπάρχει ανανέωση με έκδοση νέας υπουργικής απόφασης και απευθύνεται σε ιδιωτικές επιχειρήσεις, τοπικές αυτοδιοικήσεις, συνεταιρισμούς, αστικές εταιρείες, επαγγελματικά σωματεία και ενώσεις. Το πρόγραμμα αφορά άνεργους ηλικίας 18 ως 60 ετών. Η επιχείρηση δεσμεύεται να διατηρήσει για όλο το χρονικό διάστημα της επιχορήγησης το προσωπικό που προσέλαβε.

Παρέχεται το δικαίωμα αντικατάστασης του ατόμου με άλλο άτομο αρκεί να διατηρηθεί σταθερή αριθμητικά η δύναμη της επιχείρησης σε προσωπικό.

Στην περίπτωση που η επιχείρηση δεν τηρήσει τη δέσμευση, υποχρεούται να επιστρέψει τα χρήματα που έχει εισπράξει μέχρι εκείνη τη στιγμή που καταπάτησε τους όρους του προγράμματος. Στις υποχρεωτικές δεσμεύσεις της επιχείρησης περιλαμβάνεται η ασφάλιση των εργαζομένων της στο Ι.Κ.Α και η κατανομή των νόμιμων αποδοχών σε

κάθε εργαζόμενο συμφωνά με τις ισχύουσες συλλογικές συμβάσεις. Αν η επιχείρηση έχει ενταχθεί μια φορά στο πρόγραμμα μπορεί να επανενταχθεί αρκεί να προσλάβει επιπλέον προσωπικό.

Πρόγραμμα ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης

Στη σύγχρονη εποχή όπου η τεχνολογία αναπτύσσεται με ραγδαίους ρυθμούς και επέρχονται διαρκείς μεταβολές, η ύπαρξη ευέλικτου εργατικού δυναμικού κρίνεται αναγκαία. Η κατάρτιση και κυρίως η συνεχής κατάρτιση αποτελεί βασικό παράγοντα για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προϋπόθεση για μια νέα οικονομική επέκταση των επιχειρήσεων.

Όσον αφορά στο πρόγραμμα ενδοεπιχειρησιακής εξάρτησης, ο ΟΑΕΔ σε συνεργασία με τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις και με χρηματοδότησης από το Ευρωπαϊκό Ταμείο επιδιώκει τη βελτίωση των επαγγελματικών προσόντων των εργαζομένων και ο εφοδιασμός τους με δεξιότητες που σχετίζονται με πρόσβαση στις νέες τεχνολογίες.

Στο πρόγραμμα αυτό μπορούν να συμμετάσχουν τόσο παραδοσιακές επιχειρήσεις που εκσυγχρονίζονται και επομένως έχουν την ανάγκη της επανένταξης και επανεκπαίδευσης του προσωπικού τους, όσο και στις επιχειρήσεις που προωθούν τεχνολογίες αιχμής όπως είναι η πληροφορική, η μικροηλεκτρονική και η αξιοποίηση εναλλακτικών πηγών ενέργειας.

Πρόγραμμα συνεχιζόμενης κατάρτισης

Το πρόγραμμα έχει ως απώτερο στόχο τη βελτίωση της παρεχόμενης επαγγελματικής κατάρτισης μέσω της σύνδεσης της με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας καθώς επίσης και την καθιέρωση ενός μόνιμου συστήματος μακροχρόνιας κατάρτισης με μακροχρόνια προοπτική. Απευθύνεται:

- 1) Σε ανέργους εγγεγραμμένους στους καταλόγους του ΟΑΕΔ.
- 2) Σε αγρότες και πτυχιούχους ΑΕΙ-ΤΕΙ που έχουν ετήσιο εισόδημα από επαγγελματική δράση μέχρι το ύψος του αφορολόγητου ποσού με βάση το εκκαθαριστικό σημείωμα του προηγούμενου οικονομικού έτους.
- 3) Σε αγρότες, πτυχιούχους ΑΕΙ-ΤΕΙ που νομίμως δεν έχουν υποβάλλει φορολογική δήλωση κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος.

Είναι προγράμματα κατάρτισης διάρκειας 300-500 ωρών (με αποζημίωση 3,5 ευρώ την ώρα) που σχεδιάζονται και υλοποιούνται

από πιστοποιημένα Κ.Ε.Κ (Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης). Η κατάρτιση περιλαμβάνει θεωρητικό και πρακτικό μέρος. Κάθε πρόγραμμα απευθύνεται σε μια συγκεκριμένη ομάδα με ορισμένο εκπαιδευτικό επίπεδο (πρωτοβάθμια-δευτεροβάθμια-τριτοβάθμια εκπαίδευση).

Η αρχή λειτουργίας του συγκεκριμένου προγράμματος έγινε το 1996 όταν καθιερώθηκε το νέο σύστημα πιστοποίησης των Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επέτρεψε τη χρηματοδότηση του.

2.6 Προτάσεις – Λύσεις

Η ανεργία αποτελεί σοβαρό πλήγμα για την ελληνική κοινωνία και οικονομία. Είναι απαραίτητο λοιπόν να υπάρξει στρατηγική αντιμετώπιση της.

Αρχικά, μπορεί να διαμορφωθεί μια αναπτυξιακή πολιτική η οποία να συνδυάζει οικονομικούς και κοινωνικούς στόχους για την αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό του παραγωγικού και τεχνολογικού εξοπλισμού της ελληνικής οικονομίας ώστε ν' αυξηθεί τόσο η παραγωγή όσο και η παραγωγικότητα των ατόμων.

Έπειτα, μια άλλη λύση είναι η μείωση του χρόνου εργασίας που θα έχει ως αποτέλεσμα την άμεση αύξηση των θέσεων εργασίας. Βέβαια, βασική προϋπόθεση είναι η μείωση του χρόνου εργασίας να μη συνεπάγεται μείωση των αποδοχών και κατάργηση των υπερωριών. Πολλοί είναι ακόμη, εκείνοι που θεωρούν την πρόωγη συνταξιοδότηση ως μέσο απελευθέρωσης θέσεων εργασίας.

Παράλληλα, είναι επιτακτική ανάγκη να παράσχεται ένα ικανοποιητικό επίπεδο διαβίωσης στους άνεργους. Με αυτό τον τρόπο θα αποφεύγεται η μετατροπή τους σε κοινωνικά αποκλεισμένους.

Ουσιαστικές παρεμβάσεις για τη διευθέτηση των ανισοτήτων πρόσβασης στην αγορά εργασίας και για την προώθηση της απασχόλησης του εργατικού δυναμικού μπορεί να είναι οι ακόλουθες:

Προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Η καταπολέμηση της ανεργίας των νέων περνάει από τη θέσπιση συστημάτων και μεθόδων που θα επιτρέπουν την εξασφάλιση συγχρόνως μιας βασικής κατάρτισης επαρκούς επιπέδου και της σύνδεσης μεταξύ σχολικής κατάρτισης και της ενεργούς επαγγελματικής ζωής. Για την κοινωνία του αύριο δεν αρκεί μόνο να διατηρείται η γνώση και η τεχνογνωσία που αποκτήθηκε σε κάποια δεδομένη στιγμή. Απαιτείται εξίσου ικανότητα μάθησης, επικοινωνίας, ομαδικής εργασίας, αξιολόγηση

της προσωπικής κατάστασης. Τα μελλοντικά επαγγέλματα απαιτούν ικανότητες διάγνωσης, διατύπωσης προτάσεων βελτίωσης, σε όλα τα επίπεδα, αυτονομία, πνευματική ανεξαρτησία και ικανότητα ανάλυσης που προσδίδει η γνώση. Κατά συνέπεια είναι απαραίτητη η προσαρμογή του περιεχομένου της εκπαίδευσης και της δυνατότητας βελτίωσης της κατάρτισης, κάθε φορά που θεωρείται απαραίτητο. Η αναγκαιότητα της ανάπτυξης της συνεχούς επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης έχει γίνει αποδεκτή, αλλά απαιτεί και τον επαναπροσανατολισμό των διαθέσιμων πόρων προς αυτή την κατεύθυνση και όχι προς παθητικές πολιτικές αντιμετώπισης της ανεργίας. Η δυσκολία ανταπόκρισης του συστήματος επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στις συνεχώς μεταβαλλόμενες ανάγκες έχει σχέση από τη μια με τους χαλαρούς δεσμούς της με την παραγωγή, τους κοινωνικούς στόχους και τις προτεραιότητες και από την άλλη με την αδυναμία προσέγγισης και ικανοποίησης των ατομικών αναγκών, δυνατοτήτων και επιλογών του εργατικού δυναμικού

Μεγαλύτερη ευελιξία της αγοράς εργασίας

Η βελτίωση της εξωτερικής ευελιξίας στην αγορά εργασίας περιλαμβάνει παρεμβάσεις που ενισχύουν την ευελιξία των εργασιακών σχέσεων-συμβάσεων διευκολύνοντας τους όρους απόλυσης και ενισχύοντας τις προσωρινές μορφές απασχόλησης όπως την μερική απασχόληση, καθώς επίσης τη μείωση ορισμένων παροχών ανεργίας. Οι παραπάνω παρεμβάσεις αποσκοπούν στο να μπορούν οι επιχειρήσεις να προσλαμβάνουν πιο εύκολα αλλά και να απολύουν ένα μεγαλύτερο αριθμό εργαζομένων αυξάνοντας έτσι σημαντικά την κινητικότητα στην αγορά εργασίας. Επίσης η παροχή κινήτρων για τη γεωγραφική μετακίνηση των εργαζομένων και η άρση των αντικινήτρων για διαδοχική ασφάλιση σε διαφορετικά ταμεία ενισχύουν την ευελιξία της αγοράς εργασίας.

Επειδή όμως η χώρα μας χαρακτηρίζεται από υπερδιπλάσιο ποσοστό αυτοαπασχόλησης και μικρό ποσοστό μερικής απασχόλησης συγκριτικά με την υπόλοιπη Ευρώπη τα μέτρα που σκοπεύουν να κάνουν πιο ευλύγιστη την αγορά εργασίας ίσως έχουν πιο περιορισμένο πεδίο δράσης από τις άλλες χώρες της Ευρώπης επειδή από τη μία οι κανόνες που ρυθμίζουν την αγορά εργασίας δεν θα αφορούν τους αυτοαπασχολούμενους και από την άλλη οι παραοικονομικές δραστηριότητες που ενθαρρύνονται από την αυτοαπασχόληση δεν αποτελούν πεδίο εφαρμογής των διαφόρων κανόνων της αγοράς

εργασίας¹¹. Πάντως σε κάποιο βαθμό η ευελιξία στην Ελληνική αγορά εργασίας είναι ήδη γεγονός μέσω της παράνομης εργασίας και της μεγάλης εισφοροδιαφυγής με θετικό αποτέλεσμα όσον αφορά την ανεργία στους κλάδους που εφαρμόζεται (για παράδειγμα οικοδομές, γεωργικές εργασίες).

Προγράμματα επιδότησης νέων θέσεων εργασίας και αύξηση των επενδύσεων

Προκειμένου οι επιχειρήσεις να αυξήσουν τις επενδύσεις τους, να επεκτείνουν τη δραστηριότητά τους και να δημιουργήσουν νέες θέσεις εργασίας, πρέπει το θεσμικό πλαίσιο των αγορών προϊόντων να αυξάνει την ανταγωνιστική πίεση πάνω στις επιχειρήσεις και ταυτόχρονα να καθιστά το περιβάλλον φιλικό προς την επιχειρηματική δραστηριότητα. Αυτό μπορεί να γίνει:

Πρώτον, με την προώθηση του ανταγωνισμού, την απλούστευση του ρυθμιστικού και ειδικότερα του φορολογικού περιβάλλοντος, την παροχή κινήτρων και την εξάλειψη των φραγμών στην επιχειρηματικότητα και ιδιαίτερα στην ίδρυση νέων επιχειρήσεων. Επίσης, άλλα μέτρα για τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος περιλαμβάνουν την υιοθέτηση θεσμικού πλαισίου για τη λειτουργία των δημόσιων επιχειρήσεων και οργανισμών, τη σύσταση υπηρεσίας για τον έλεγχο της οικονομικής διαχείρισης στον ευρύ δημόσιο τομέα, και την ενεργοποίηση του νόμου για τις συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

Δεύτερον, με τη διευκόλυνση της μετάβασης σε μια οικονομία βασισμένη στη γνώση, την ενθάρρυνση της χρήσης τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών και την τόνωση των επενδύσεων σε ανθρώπινο κεφάλαιο και σε έρευνα και ανάπτυξη. Ειδικά πάντως όσον αφορά τη διευκόλυνση της μετάβασης σε μια οικονομία της γνώσης, πρέπει να αυξηθούν οι δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη ως ποσοστό του ΑΕΠ. Μέχρι σήμερα όμως, η Ελλάδα κατατάσσεται στην τελευταία θέση μεταξύ των 15 πιο ανεπτυγμένων χωρών της Ε.Ε, ενώ εξακολουθεί να υστερεί και στον τομέα της χρήσης των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών, αν και οι σχετικές επενδύσεις και η χρήση προσωπικών υπολογιστών και του Διαδικτύου αυξήθηκαν σημαντικά την τελευταία δεκαπενταετία. Είναι λοιπόν απαραίτητο να ενθαρρυνθεί η χρήση των τεχνολογιών αυτών, καθώς παίζουν σημαντικό ρόλο στην άνοδο της παραγωγικότητας της εργασίας.

---

¹¹ Σκουτέλης Γιώργος, Η Ανεργία: Αίτια και Λύσεις, Εκδόσεις International Forum, Αθήνα 1996, σελ. 203

Τρίτον, στη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος αλλά και στην αύξηση της παραγωγικότητας μπορεί εξάλλου να συμβάλει σημαντικά ο εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης, ώστε αυτή να γίνει πιο αποτελεσματική καθώς και πιο φιλική γενικά προς τους πολίτες, αλλά και ειδικότερα προς τις επιχειρήσεις και τους εργαζομένους. Παρά την πρόοδο των τελευταίων ετών, μένουν πολλά να γίνουν για να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά το πρόβλημα της κρατικής γραφειοκρατίας και μια μορφή της, που είναι η υπερβολική ρύθμιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Πάντως αυτό το πρόβλημα είναι ευκολότερο να λυθεί. Αρκούν μια διαφορετική προσέγγιση στα πράγματα και κοινός νους, ενώ το δημοσιονομικό κόστος είναι μηδαμινό. Αντίθετα, το κόστος της σημερινής κατάστασης είναι σημαντικό για τις επιχειρήσεις με αποτέλεσμα τόσο οι εγχώριες όσο και οι άμεσες ξένες επενδύσεις να κυμαίνονται σε πολύ χαμηλά επίπεδα

Δημιουργία σταθερών νέων θέσεων εργασίας.

Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών στους ανέργους.

Οι παραπάνω προτάσεις μπορούν να επιτευχθούν υπό κάποιες προϋποθέσεις. Αυτές είναι:

- 1) Αύξηση πόρων που προορίζονται για την ανεργία και την απασχόληση έτσι ώστε να υπάρξει ασφαλιστική κάλυψη των ανέργων.
- 2) Εκσυγχρονισμός, αναβάθμιση και ενίσχυση των δημοσίων οργανισμών απασχόλησης (ΟΑΕΔ). Έτσι, θα ξεπεραστούν τα μεγάλα προβλήματα που παρατηρούνται στο σχεδιασμό και στην ολοκλήρωση των υποστηρικτικών προγραμμάτων προς τους ανέργους.
- 3) Δημιουργία ενός αξιόπιστου συστήματος παρακολούθησης της αγοράς εργασίας ώστε να διαπιστώνονται οι ανάγκες, και να δημιουργούνται προγράμματα κατάρτισης και επιδότησης νέων θέσεων εργασίας.
- 4) Αύξηση των επιδομάτων ανεργίας τόσο χρονικά όσο και χρηματικά.
- 5) Δημιουργία αντικινήτρων στους εργοδότες για την προστασία των εργαζομένων από τις απολύσεις.

Κεφάλαιο 3

Περιφέρεια Ηπείρου

3.1 Γενικά χαρακτηριστικά

Η Περιφέρεια Ηπείρου καταλαμβάνει το βορειοδυτικό τμήμα της χώρας. Αποτελείται από τους Νομούς Άρτας με έδρα την Άρτα, Θεσπρωτίας με έδρα την Ηγουμενίτσα, Ιωαννίνων με έδρα τα Ιωάννινα και Πρεβέζης με έδρα την Πρέβεζα. Στην Περιφέρεια Ηπείρου υπάρχουν τέσσερις βασικές ζώνες:

- Η παράκτια ζώνη των νομών Πρεβέζης και Θεσπρωτίας, η οποία χαρακτηρίζεται από την τουριστική ανάπτυξη, τις θαλάσσιες μεταφορές και την αλιεία, και συγκεντρώνει σημαντικές αναπτυξιακές δυνατότητες. Το νέο λιμάνι της Ηγουμενίτσας, η Εγνατία οδός και η ζεύξη του Ακτίου - Πρέβεζας, τα τρία μεγαλύτερα έργα υποδομής της Περιφέρειας, συνδέονται άμεσα με τη παράκτια ζώνη.
- Η ζώνη των ορεινών όγκων που εκτείνεται κατά μήκος του ανατολικού ορίου της Περιφέρειας στους νομούς Ιωαννίνων (Ζαγόρι, Μέτσοβο, Κόνιτσα, βόρεια Τζουμέρκα) και Άρτας (κεντρικά και νότια Τζουμέρκα) και παρουσιάζει δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης, βάσει των συγκριτικών πλεονεκτημάτων που διαθέτει (παραδοσιακοί οικισμοί, ιστορική – πολιτιστική κληρονομιά, περιοχές φυσικού κάλλους).
- Η ζώνη γεωργικής γης με δυνατότητα υψηλής απόδοσης, η οποία περιλαμβάνει το νοτιοδυτικό τμήμα της Περιφέρειας (τμήματα των νομών Πρέβεζας και Άρτας) και στην οποία συγκεντρώνεται το μεγαλύτερο μέρος των αρδευτικών έργων.
- Η ευρύτερη ζώνη των ορεινών και ημιορεινών περιοχών που είναι και η πλέον εκτεταμένη, παρουσιάζει περιορισμένες αναπτυξιακές δυνατότητες, λόγω της ορεινότητας του εδάφους και της γεωγραφικής απομόνωσης. Οι μόνες πεδινές εκτάσεις είναι των νομών Άρτας και Πρεβέζης, καθώς και οι κοιλάδες των ποταμών Αχέροντα και Θύαμη.

3.2 Οικονομικά Χαρακτηριστικά

Πρωτογενής τομέας – Παραγωγή – Προϊόντα

Η αγροτική οικονομία της Περιφέρειας εξειδικεύεται στην κτηνοτροφία, όπου η αιγοπροβατοτροφία και η πτηνοτροφία κατέχουν εξέχουσα θέση στο σύνολο της εγχώριας παραγωγής και αποτελούν τη βάση σημαντικής μερίδας του δευτερογενούς τομέα (κλάδος τροφίμων). Επίσης, άλλες σημαντικές δραστηριότητες είναι η καλλιέργεια εσπεριδοειδών και κτηνοτροφικών φυτών. Τα υψηλότερα ποσοστά της γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας της Περιφέρειας συγκεντρώνονται στους νομούς Άρτας και Πρεβέζης. Οι μεγαλύτερες εκμεταλλεύσιμες δασικές εκτάσεις βρίσκονται στους Νομούς Άρτας (βόρεια & βορειοδυτικά τμήματα του νομού) και Ιωαννίνων (βόρεια & βορειανατολικά τμήματα του Νομού – Κόνιτσα, Μέτσοβο και Ζαγόρια).

Οι κτηνοτροφικές μονάδες είναι διάσπαρτες στην Περιφέρεια εκτός από το βόρειο και το νοτιοανατολικό τμήμα της. Τα πτηνοτροφεία βρίσκονται κυρίως στο νομό Ιωαννίνων και στις πεδιάδες της Άρτας, όπου υπάρχουν και οι μεγαλύτερες συγκεντρώσεις χοιροτροφείων, ενώ οι μονάδες βοοειδών συγκεντρώνονται κυρίως στο νομό Θεσπρωτίας.

Ο πρωτογενής τομέας της οικονομίας στην Περιφέρεια Ηπείρου παράγει το 17% του ΑΕΠ και παρά τη σημαντική του συρρίκνωση εξακολουθεί να αποτελεί βασικό συντελεστή απασχόλησης και απόκτησης εισοδημάτων και κυρίως να έχει στρατηγική σημασία για την οικονομική της ανάπτυξη. Οι ανάγκες της κτηνοτροφίας είναι η περαιτέρω καθετοποίηση της παραγωγής, η διεύρυνση του μεριδίου αγοράς εκτός της Περιφέρειας και εκτός Ελλάδος, με βάση την υψηλή ποιότητα που χαρακτηρίζει τα κτηνοτροφικά προϊόντα της Ηπείρου. Σε ό,τι αφορά στην γεωργία, οι δυνατότητες οικονομικής εκμετάλλευσης άπτονται της αναδιάρθρωσης των καλλιεργειών και της προσέγγισης περισσότερων αγορών εκτός της Περιφέρειας και εκτός της Ελλάδος, καθώς και της ανάπτυξης νέων ποιοτικών προϊόντων, περιλαμβανομένων και των βιολογικών.

Δευτερογενής τομέας - Παραγωγή – Προϊόντα

Στον τομέα της μεταποίησης, οι κλάδοι με τη μεγαλύτερη συμμετοχή είναι αυτοί των τροφίμων και ποτών. Στην πλειονότητα τους, οι μονάδες του δευτερογενούς τομέα είναι μικρές. Στοιχεία του 1991¹² αναφέρουν ότι υπήρχαν μόνο 40 βιομηχανικά καταστήματα με απασχολούμενους άνω

---

¹² Έρευνα Ε.Σ.Υ.Ε

των 20 ατόμων και η προστιθέμενη αξία του τομέα ήταν αρκετά χαμηλότερη του μέσου εθνικού όρου (89%). Οι βασικές βιομηχανικές υποδομές της Περιφέρειας είναι η Β.Ι.Π.Ε. Ιωαννίνων και η Β.Ι.Π.Ε. Πρέβεζας. Στο νομό Θεσπρωτίας έχει οριοθετηθεί μια μελλοντική Β.Ι.Π.Ε., ενώ στο νομό Άρτας έχει θεσμοθετηθεί η ίδρυση της.

Για τον δευτερογενή τομέα υπάρχουν δυνατότητες οικονομικής ανάπτυξης μέσω της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας και της αύξησης του μεριδίου της εγχωρίας αγοράς, εκτός των ορίων της περιφέρειας. Επίσης σημαντικό ρόλο θα παίξει και η προσέλκυση νέων επιχειρήσεων στην περιοχή, για τις οποίες η γεωγραφική θέση της Ηπείρου, αλλά και τα μεγάλα έργα των μεταφορικών υποδομών, θα αποτελέσουν συγκριτικό πλεονέκτημα εγκατάστασης.

Όσον αφορά στον τομέα της ενέργειας, η Ήπειρος με τους υδροηλεκτρικούς σταθμούς που λειτουργούν και που κατασκευάζονται, εξελίσσεται σε κέντρο υπερτοπικής σημασίας. Παράλληλα, η παροχή φυσικού αερίου από την Ιταλία θα αποτελέσει δεύτερη εναλλακτική πηγή ενέργειας για τη βιομηχανία. Ωθηση στην οικονομική δραστηριότητα θα δώσει επίσης η ανάπτυξη του τομέα υδροηλεκτρικής παραγωγής.

Τριτογενής τομέας – Θέση – Υποδομές

Σε ό,τι αφορά στον τριτογενή τομέα, και ειδικότερα τις θαλάσσιες και εναέρια μεταφορές, η Ήπειρος βρίσκεται σε στρατηγική θέση ως προς τη Δυτική Ευρώπη, η οποία αν αξιοποιηθεί με το λιμάνι της Ηγουμενίτσας και θα αποκτήσει ρόλο πύλης της Ελλάδας προς τη Δυτική Ευρώπη. Στην Περιφέρεια υπάρχει ένας αερολιμένας στο νομό Ιωαννίνων. Δραστική παρέμβαση για την άρση της απομόνωσης της Περιφέρειας από την υπόλοιπη Ελλάδα αποτελεί το έργο της Εγνατίας οδού, που εκτελείται σε συνδυασμό με το έργο τη σύνδεση Ρίου – Αντιρρίου, καθώς και με τη ζεύξη Ακτίου – Πρέβεζας οι οποίες έχουν ήδη ολοκληρωθεί.

3.3 Απασχόληση – Ανεργία

Η Περιφέρεια Ηπείρου παρουσιάζει υψηλό ποσοστό απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα (23,3%) σε σχέση με το σύνολο της χώρας (17,1%). Το ποσοστό των απασχολούμενων στον τριτογενή τομέα (64,3%) είναι 5,3 φορές μεγαλύτερο από εκείνο των απασχολούμενων στον δευτερογενή τομέα (12,4%). Ο μεγαλύτερος αριθμός απασχολούμενων ανδρών και γυναικών, είναι στον κλάδο της γεωργίας και της κτηνοτροφίας και ακολουθεί ο κλάδος των κατασκευών και ο κλάδος του χονδρικού – λιανικού εμπορίου. Σε ό,τι αφορά την κατανομή κατά επάγγελμα και φύλο το μεγαλύτερο ποσοστό απασχολούμενων (ανδρών

και γυναικών) είναι ειδικευμένοι γεωργοί, κτηνοτρόφοι, αλιείς καθώς και τεχνίτες σε διάφορα επαγγέλματα, ενώ για τις γυναίκες ποσοστό (17,2%) απασχολείται στην παροχή υπηρεσιών (απασχόληση σε συνεργία καθορισμού, πωλήτριες σε καταστήματα και super market) και σύμφωνα με έρευνα που διεξήγαγε πρόσφατα ο Σύνδεσμος Επιχειρηματιών Γυναικών Ελλάδος (ΣΕΓΕ) ελάχιστες είναι οι γυναίκες που κατέχουν υψηλή θέση σε επιχειρηματικά σχήματα (ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 10/04/2005).

Ο πρωτογενής τομέας συμβάλει κατά (52,90%) στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, ο δευτερογενής κατά (24,10%) και ο τριτογενής κατά (23%). Στην Περιφέρεια παράγεται το (4,5%) της αγροτικής παραγωγής της χώρας, (1,3%) της μεταποιητικής παραγωγής και (2,6%) των υπηρεσιών. Με το κατά κεφαλήν προϊόν της Ελλάδας να αντιστοιχεί στο (67%) του μέσου της ΕΕ το 1999, η Ήπειρος κατατάσσεται στις φτωχότερες περιφέρειες της ΕΕ.

Στην πενταετία 1995 – 1999 δόθηκαν 98 άδειες λειτουργίας νέων βιομηχανιών, μόνο (2,4%) του συνόλου Ελλάδας. Στις επιχειρήσεις που έχουν την έδρα τους στην περιοχή αναλογεί μόνο το (0,9%) του κύκλου εργασιών των μεταποιητικών και κατασκευαστικών μονάδων της χώρας και (3%) των εμπορικών. Στην Περιφέρεια αναλογεί (3%) των καλλιεργούμενων εκτάσεων στη χώρα (στοιχεία 2000), (20%) της συνολικής παραγωγής εσπεριδοειδών και (16%) της παραγωγής τυριού (2^η παραγωγός περιφέρεια της χώρας και στα δύο προϊόντα) και (11%) της παραγωγής κρέατος (3^η στη χώρα).

Σημαντικό πρόβλημα για την Περιφέρεια Ηπείρου, αποτελεί το υψηλό ποσοστό ανεργίας, το ποσοστό ανεργίας ήταν (11,9%) το 2001, κοντά στο μέσο όρο της ανεργίας σε σύνολο χώρας, δηλαδή (10,2%). Το 1999 η Περιφέρεια Ηπείρου παρουσίασε το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας και έκτοτε αυξομειώνεται σταθερά άνω του μέσου εθνικού όρου. Για τον λόγο αυτό η πολιτεία έλαβε σειρά μέτρων, εντάσσοντας τον νομό Ιωαννίνων στις ολοκληρωμένες παρεμβάσεις και μάλιστα η παρέμβαση αυτή (κατάρτιση, επιδότηση ΝΘΕ και ΝΕΕ με υψηλότερο του προβλεπόμενου από το εθνικό πρόγραμμα ποσού) εντάχθηκε στην συγχρηματοδότηση του Γ' ΚΠΣ και συγκεκριμένα στο ΕΠ Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση.

Η ανεργία πλήττει ιδιαίτερα σφοδρά τις γυναίκες. Το ποσοστό ανεργίας των γυναικών έναντι των ανδρών τα τελευταία χρόνια είναι σταθερά διπλάσιο, με αποκορύφωμα το 2001 όπου το ποσοστό εκτοξεύεται σε (20,5%) για τις γυναίκες και (6,5%) για τους άνδρες (3,2 φορές μεγαλύτερο). Σύμφωνα με στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας για το μήνα Ιούλιο του 2007, οι νέοι των πιο παραγωγικών ηλικιών 15-24 ετών και 25-34

πλήττονται περισσότερο από την ανεργία με (20,8%) και (11,7%) αντίστοιχα. Επιπλέον, οι γυναίκες είναι αυτές που προσβάλλονται περισσότερο από την ανεργία σε ποσοστό (12,3%) έναντι (4,7%) των ανδρών. Η Ήπειρος με ποσοστό (13%) έρχεται πρώτη σε ανεργία από όλες τις Περιφέρειες της Ελλάδας.

Η κατάσταση αυτή δημιουργεί έντονα φαινόμενα κοινωνικού αποκλεισμού από την αγορά εργασίας για ορισμένες ευαίσθητες ομάδες του πληθυσμού (νέοι, γυναίκες, μετανάστες και παλιννοστούντες). Ήδη, αναπτύσσεται με ταχείς ρυθμούς το νέο, στα μεγάλα αστικά κέντρα και κυρίως στην πρωτεύουσα των Ιωαννίνων, φαινόμενο των νεόπτωχων και των αστέγων. Το φαινόμενο αυτό δεν συνδέεται μόνο με την εισροή οικονομικών προσφύγων, αλλά και με τις πρόσφατες οικονομικές και κοινωνικές μεταβολές (συρρίκνωση του πρωτογενή τομέα, αποβιομηχάνιση κλπ).

Τοπική αγορά και γυναίκες

Από την τοπική αγορά εργασίας λείπουν καταστήματα – εργοστάσια τοπικών παραδοσιακών προϊόντων. Οι γυναίκες που έχουν κάποιες δεξιότητες στον συγκεκριμένο τομέα δεν τολμούν να στήσουν δικές τους επιχειρήσεις λόγω του υψηλού κόστους και της άγνοιάς τους σε θέματα εμπορικής πολιτικής και marketing των προϊόντων αυτών.

Όσο αφορά την μισθωτή εργασία στην περιοχή δεν υπάρχουν βιοτεχνίες και εργοστάσια που μπορούν να απασχολήσουν ικανό αριθμό ανέργων και οι γυναίκες κατά κύριο λόγο, όπως αναφέρθηκε, εργάζονται σε συνεργασία καθαρισμού, super market, πολυκαταστήματα κλπ. Στις ορεινές περιοχές οι γυναίκες ασχολούνται με τον τουρισμό είτε ως αυτοαπασχολούμενες σε δικά τους καταλύματα είτε εργαζόμενες σε αυτά και με την κτηνοτροφία. Οι απαιτήσεις της αγοράς εργασίας σε καταρτισμένο εργατικό και στελεχιακό δυναμικό, άξιο να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των επιχειρήσεων συνεχώς αυξάνουν, ενώ υπάρχει ανάγκη από πλευράς των γυναικών για κατάρτιση και συμβουλευτική σε εργασιακά θέματα, ειδικά για τις γυναίκες χαμηλής μόρφωσης και τις κατοίκους απομακρυσμένων περιοχών, ώστε να αισθανθούν ικανές να “βγουν” στην αγορά εργασίας και να αναπτύξουν επιχειρηματικές ιδέες.

Από την γενική εικόνα που επικρατεί φαίνεται ότι ζήτηση έχουν όλοι οι εργασιακοί τομείς και κυρίως ο τουριστικός τομέας και ο τομέας παροχής υπηρεσιών, χωρίς βέβαια να αποκλείεται και ο τομέας της ελαφράς βιομηχανίας της περιοχής. Με την πλήρη λειτουργία του Βιοτεχνικού Πάρκου Θεσπρωτίας και με την λειτουργία του Νέου Λιμένα Ηγουμενίτσας σε σχέση με την αποπεράτωση εργασιών της Εγνατίας

Οδού θα δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις αυτές, ώστε να τονωθεί η απασχόληση γενικότερα. Με την εγκατάσταση βιοτεχνιών στο Βιοτεχνικό Πάρκο Θεσπρωτίας θα δημιουργηθούν θέσεις εργασίας εξειδικευμένες και μη. Επίσης σημαντικό μερίδιο στον τομέα της απασχόλησης θα αποτελέσει η παροχή υπηρεσιών σε ναυτιλιακά και τουριστικά πρακτορεία με την λειτουργία του Νέου Λιμένα Ηγουμενίτσας και την μετέπειτα επέκτασή του.

3.4 Υφιστάμενη κατάσταση – Προβλήματα

Η Περιφέρεια της Ηπείρου εξακολουθεί να παραμένει μία από τις "φτωχότερες" της Ελλάδας και της Κοινότητας, γεγονός που εξηγεί ως ένα σημείο και τις δυσμενείς δημογραφικές εξελίξεις. Το κατά κεφαλή εισόδημα της Περιφέρειας υστερεί κατά πολύ από αυτό του μέσου όρου της χώρας, ενώ η εικόνα αυτή είναι δυσμενέστερη σε ορισμένες περιοχές, διότι υπάρχουν σημαντικές ενδοπεριφερειακές ανισότητες. Τα ιδιαίτερα κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα, τα εμπόδια στην ανάπτυξη και γενικότερα οι παράγοντες¹³ που επηρέασαν τη διαμόρφωση αυτής της κατάστασης εντοπίζονται στα ακόλουθα:

- Στον πρωτογενή τομέα: α) Η εκτατική διάρθρωση και αξιοποίηση των κλάδων παραγωγής. β) Η συνολική χαμηλή παραγωγικότητα των συντελεστών παραγωγής.
- Στον δευτερογενή τομέα: α) Η έλλειψη βιομηχανικών μονάδων μεγάλης κλίμακας. β) Η μη ολοκλήρωση των υποδομών για βιομηχανική εγκατάσταση. γ) Η αδυναμία των ΜΜΕ να έχουν πρόσβαση σε οργανωμένη πληροφόρηση, έρευνα αγοράς, χρηματαγορές, τεχνολογία – τεχνογνωσία. δ) Η έλλειψη εξειδικευμένων τεχνικών και στελεχών.
- Στον τουρισμό: α) Η προσήλωση κυρίως στον θερινό τουρισμό, τα τριήμερα και περιόδους εορτών. β) Η χαμηλή προσβολή των άφθονων τουριστικών πόρων. γ) Η έλλειψη σύγχρονης υποδομής και καταλυμάτων. δ) Η απόσταση από τα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας και η περιορισμένη σχέση με τις όμορφες χώρες. ε) Η έλλειψη καλού οδικού δικτύου.
- Στο εμπόριο: α) Οι παλαιές δομές, το μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων και η έλλειψη συγκροτημένων κεντρικών αγορών.

---

¹³ Πηγή Περιφέρεια Ηπείρου

- Στις κοινωνικές υποδομές: α) Η έλλειψη ικανοποιητικού εσωτερικού οδικού και αεροπορικού δικτύου. β) Η έλλειψη ικανοποιητικού τηλεπικοινωνιακού δικτύου.
- Στο περιβάλλον: α) Τα προβλήματα ρύπανσης των ευαίσθητων οικολογικά περιοχών από τα αστικά και βιομηχανικά απόβλητα. Οι περισσότεροι οικισμοί δεν τηρούν τα προβλεπόμενα από την ελληνική και κοινοτική νομοθεσία, ούτε ως προς τα δίκτυα αποχέτευσης, ούτε ως προς τις εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων. β) Προβλήματα που σχετίζονται με την γεωργική δραστηριότητα εντοπίζονται στις εντατικές καλλιέργειες της πεδιάδας της Άρτας, ειδικά τις αρδευόμενες, οι οποίες επιβαρύνουν τους υδατικούς αποδέκτες της περιοχής και τελικά τον Αμβρακικό κόλπο με υπολείμματα λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων. γ) Σε ό,τι αφορά την κτηνοτροφία, έναν από τους κύριους τομείς της οικονομίας της περιφέρειας, σημαντικά περιβαλλοντικά προβλήματα προκύπτουν από τη μεγάλη συγκέντρωση χοιροτροφικών μονάδων στην πεδιάδα της Άρτας και γύρω από την Πρέβεζα και τα Ιωάννινα και από την χωρίς επεξεργασία διάθεση υγρών αποβλήτων από αυτές. δ) Ο βιομηχανικός τομέας στην Περιφέρεια Ηπείρου χαρακτηρίζεται από την κυριαρχία μονάδων επεξεργασίας γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων, οι οποίες παρόλο ότι είναι λίγες σε αριθμό, επιβαρύνουν σημαντικά με οργανικό φορτίο τους υδάτινους αποδέκτες της περιοχής.
- Στο ανθρώπινο δυναμικό: α) Η έλλειψη επαρκούς καταρτισμένου δυναμικού σε όλες τις βαθμίδες εργασίας. β) Η ύπαρξη σημαντικών ομάδων πληθυσμού κοινωνικής απομόνωσης, προσφύγων και αλλοδαπών.

Παρ' όλα αυτά η θέση της Περιφέρειας, σε συνδυασμό με τις πολιτικές εξελίξεις στην Ανατολική Ευρώπη, το υδάτινο, υπόγειο και το υπέργειο δυναμικό, οι υφιστάμενοι φυσικοί πόροι, καθώς και το ανθρώπινο δυναμικό, μπορούν να αποτελέσουν με την κατάλληλη αξιοποίηση τους βασικούς μοχλούς για την οικονομική και κοινωνική της ανάπτυξη. Συμπληρωματικά για την ανάπτυξη αυτή υπάρχουν και οι κατάλληλες κλιματολογικές συνθήκες και επάρκεια υδάτινων και εδαφικών πόρων. Ο τουρισμός παρουσιάζεται αυξητικός τα τελευταία χρόνια τόσο στα παράλια, όσο και στην ενδοχώρα με τις μοναδικές ομορφιές. Ο ιαματικός τουρισμός αποτελεί μια ήπια δραστηριότητα με πολλά περιθώρια ανάπτυξης στην Ήπειρο, λόγω του μεγάλου αριθμού των πηγών που υπάρχουν, επομένως θα πρέπει να γίνουν οι κατάλληλες μελέτες για την περαιτέρω αξιοποίηση τους ως νέου τουριστικού προϊόντος. Το ενδιαφέρον επίσης είναι ότι παρατηρείται ισόρροπη διασπορά των

τουριστικών πόλων έλξης στο χώρο της Περιφέρειας με μεγάλες δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης και αξιοποίησης.

3.5 Πλεονεκτήματα – Δυνατότητες ανάπτυξης

Η Περιφέρεια Ηπείρου διαθέτει εξαιρετικά συγκριτικά πλεονεκτήματα (καθαρές ακτές, θαυμάσια τοπογραφία, αρχαιολογικά μνημεία, εθνικούς δρυμούς, τοπική πολιτιστική παράδοση, παραδοσιακούς οικισμούς – Μέτσοβο, Ζαγοροχώρια, ιστορική παράδοση κλπ.) για την ανάδειξη του τουρισμού (εναλλακτικές μορφές) και του πολιτισμού ως κύριων εστιών ανάπτυξης.

Η περιοχή έχει μεγάλες δυνατότητες ανάπτυξης γιατί διαθέτει πλήρως εναλλαγών στο τουριστικό προϊόν της, το οποίο με τις ιδιομορφίες του και τις κοντινές αποστάσεις επιτρέπει την ανάπτυξη πολλών εναλλακτικών – ειδικών μορφών τουρισμού. Τα έργα που βρίσκονται σε εξέλιξη και αφορούν κύρια την βελτίωση της υποδομής ειδικών μορφών τουρισμού (συντήρηση και σήμανση πέτρινων γεφυριών, μοναστηριών κλπ.) δίνουν το έναυσμα στην ιδιωτική πρωτοβουλία για ενασχόληση με ειδικές δραστηριότητες στον τουρισμό. Η Ήπειρος έχει δυνατότητες ανάπτυξης όλων των ειδών τουρισμού, αφού διαθέτει αξιόλογες παραλίες, που μαζί με τα νησιά του Ιονίου μπορούν να αποτελέσουν ένα ενιαίο πόλο τουριστικής ανάπτυξης (θαλάσσιος τουρισμός), ορεινές ζώνες για την ανάπτυξη του ορεινού και άλλων ειδικών μορφών τουρισμού, ιαματικές πηγές (Καβασίλων & Αμάραντου Κόνιτσας) για τον ιαματικό τουρισμό και τέλος δυνατότητες για ανάπτυξη του χειμερινού τουρισμού και αγροτουρισμού. Το σημαντικό στοιχείο, εκείνο που κάνει την διαφορά στην Περιφέρεια Ηπείρου, είναι το μοντέλο της τουριστικής ανάπτυξης που στηρίζεται σε μικρές μονάδες, που δίνουν το βάρος τους στη ζεστή φιλοξενία και στη φροντίδα του κάθε τουρίστα ξεχωριστά και στη συνέπεια των ανθρώπων του κλάδου της. Δεν χωρεί λοιπόν καμία αμφιβολία ότι ο τουρισμός βοηθάει και την Ήπειρο στην καλύτερη προετοιμασία του χώρου και των υπηρεσιών για μια μακροχρόνια, ήπια και βιώσιμη ανάπτυξη.

Στην ευρύτερη περιοχή της Ηπείρου θα μπορούσαν να αναπτυχθούν οι περισσότερες εναλλακτικές μορφές τουρισμού, καθώς υπάρχουν περιοχές με ευρύτερες δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης, καθώς και τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους (π.χ αγροτουρισμός) δηλαδή η μικρής κλίμακας τουριστικές δραστηριότητες οικογενειακής ή συνεταιριστικής μορφής που αναπτύσσονται σε αγροτικό χώρο και ασκούνται από απασχολούμενος στη γεωργία, ώστε:

- Να συμπληρωθεί το γεωργικό τους εισόδημα.

- Να βελτιωθούν οι συνθήκες διαβίωσης αυτής της μερίδας του αγροτικού πληθυσμού.
- Να συγκρατηθεί αυτός ο αγροτικός πληθυσμός στους τόπους διαμονής του.
- Να γίνεται διάθεση των τοπικών γεωργικών προϊόντων.
- Να προστατευτεί, να διατηρηθεί, να αξιοποιηθεί το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον της κάθε περιοχής.

Μέσα στα πλαίσια αυτού του είδους τουρισμού σήμερα λειτουργούν αρκετοί τέτοιοι συνεταιρισμοί και κυρίως γυναικών που προωθούν τα τοπικά προϊόντα με τρόπο περισσότερο οργανωμένο και αποτελεσματικό. Ο τομέας που κατά κύριο λόγο που ωφελείται από την τουριστική ανάπτυξη είναι αναμφισβήτητα η απασχόληση, ένας τομέας ιδιαίτερα προβληματικός και ευαίσθητος στην Περιφέρεια. Κατά κύριο λόγο, βέβαια, ωφελούνται από την τουριστική απασχόληση ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού, όπως νέοι και γυναίκες. Ο τουρισμός βελτιώνεται κατά δεύτερο λόγο και τις υποδομές και υπηρεσίες (τεχνικά δίκτυα, κοινωνικά δίκτυα, εκπαίδευση, κ.α) των τουριστικών περιοχών τη Περιφέρειας, συμβάλλοντας στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της. Με το κίνητρο της τουριστικής ανάπτυξης οι παραδοσιακοί οικισμοί θα αναβαθμιστούν, πολλά παραδοσιακά κτίρια θα μπορέσουν να μετατραπούν σε ξενώνες, θα δημιουργηθούν υποδομές για διάφορες εναλλακτικές μορφές τουρισμού και γενικότερα οι πόλεις και τα χωριά θα πάρουν ζωή με την προσέλκυση επισκεπτών. Το ΠΕΠ Ηπείρου και συγκεκριμένα το Μέτρο 3.2 "Ενίσχυση των υποδομών και της επιχειρηματικότητας – ανταγωνιστικότητας στον τουρισμό, χρηματοδοτεί ενέργειες μετατροπής παραδοσιακών κτιρίων σε τουριστικά καταλύματα ή μετατροπής διατηρητέων κτισμάτων σε τουριστικά καταλύματα, ή την ανάληψη δράσεων για νέες εναλλακτικές μορφές τουρισμού".

Κεφάλαιο 4

Νομός Πρεβέζης – Χαρακτηριστικά

4.1 Γενικά χαρακτηριστικά του νομού Πρεβέζης

Η περιοχή μελέτης, δηλαδή ο Νομός Πρεβέζης, καταλαμβάνει έκταση 1036 τετραγωνικών χιλιομέτρων, δηλαδή το 11,8% της έκτασης της Ηπείρου και το 0,8% της έκτασης της χώρας. Γεωγραφικά καταλαμβάνει το νότιο τμήμα της Ηπείρου και συνορεύει από βορρά με τους νομούς Θεσπρωτίας και Ιωαννίνων, ανατολικά και νοτιοανατολικά με το Νομό Άρτας, ενώ βρέχεται νότια από τα νερά του Αμβρακικού Κόλπου και δυτικά από το Ιόνιο Πέλαγος.

Το κλίμα του Νομού Πρεβέζης είναι μεσογειακό, με ήπιους χειμώνες και θερμά καλοκαίρια οφειλόμενο κατά βάση στην έλλειψη ανάγλυφου που εμποδίζει την ευεργετική επίδραση της θάλασσας. Χαρακτηρίζεται από την ανομοιόμορφη κατανομή των βροχοπτώσεων, τη διαδοχή παρατεταμένης ξηρής και υγρής περιόδου, από ήπιες γενικά θερμοκρασίες, έλλειψη χιονοπτώσεων, ολικών παγετών και βίαιων ανέμων, καθώς και από μικρό εύρος διακύμανσης της θερμοκρασίας στη διάρκεια της χειμερινής και εαρινής περιόδου. Χαρακτηριστικά ηπειρωτικού κλίματος εντοπίζονται σε μικρό βαθμό μόνο στα βόρεια και βορειοανατολικά, όπου το έδαφος είναι ορεινό. Οι επικρατούντες άνεμοι είναι δυτικοί, νοτιοδυτικοί και βορειοανατολικοί περιορισμένης έκτασης.

Διοικητικά ο Νομός Πρεβέζης αποτελείται από μια μόνο επαρχία, την επαρχία Νικόπολης και Πάργας με πρωτεύουσα την Πρέβεζα, η οποία είναι και πρωτεύουσα του Νομού. Αναλυτικότερα ο Νομός αποτελείται από 8 δήμους και 1 κοινότητα με συνολικό πληθυσμό 59.334 κατοίκους (απογραφή 2001) και πυκνότητα πληθυσμού 57 κατοίκους ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο.

ΔΗΜΟΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΗΣ

ΔΗΜΟΙ	ΕΔΡΑ
Δήμος Πρέβεζας	Πρέβεζα
Δήμος Ζαλόγγου	Κανάλι
Δήμος Λούρου	Λούρος
Δήμος Θεσπρωτικού	Θεσπρωτικό
Δήμος Φιλιππιάδας	Φιλιππιάδα
Δήμος Ξηροβουνίου	Γοργόμυλο
Δήμος Φαναρίου	Καναλάκι
Δήμος Πάργας	Πάργα
Κοινότητα Κρανιάς	Κρανιά

(Πηγή: Νομαρχία Πρεβέζης)

Στον Νομό υπάρχει ένα λιμάνι, το λιμάνι της Πρεβέζης, το οποίο αποτελεί το κύριο εμπορικό κέντρο τόσο του νομού όσο και ολόκληρου του Αμβρακικού Κόλπου. Εμπορικά και διοικητικά κέντρα της περιοχής είναι η Πρέβεζα, η Πάργα, το Καναλάκι, η Φιλιππιάδα, και το Θεσπρωτικό.

Η περιοχή μελέτης δεν είναι ιδιαίτερα απομονωμένη καθώς οι συγκοινωνίες του Νομού μπορούν να χαρακτηριστούν ως ικανοποιητικές καθότι υπάρχει επαρκές επαρχιακό και κοινοτικό οδικό δίκτυο για την οδική σύνδεση του Νομού με την Αθήνα (Υπάρχει αεροπορική σύνδεση με την Αθήνα, την Κέρκυρα και πόλεις του εξωτερικού μέσω του αεροδρομίου του Ακτίου που βρίσκεται στην απέναντι ακτή, στην Αιτωλοκαρνανία) τα Ιωάννινα, την Άρτα, το Αγρίνιο και τα άλλα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας μας. Θα πρέπει να αναφερθεί εδώ ένα υπερσύγχρονο έργο, τη ζεύξη Ακτίου-Πρεβέζης (Μέχρι το 2002 η διέλευση του στενού του Αμβρακικού Κόλπου γίνονταν μέσω μικρών ferry-boat) μέσω μιας υπόγειας σύγχρονης σήραγγας, που συμβάλλει στην ανάπτυξη του Νομού καθώς διευκολύνει την επικοινωνία του Νομού με την υπόλοιπη Ελλάδα. Σημαντική στην άρση της απομόνωσης του Νομού θα είναι επίσης και η συμβολή της Ιονίας Οδού.

Κύριο χαρακτηριστικό της περιοχής, όπως φαίνεται και από τον πίνακα είναι η ορεινή μορφολογία του εδάφους της. Συγκεκριμένα το 51,19% της συνολικής έκτασης χαρακτηρίζεται ως ορεινή και το 21,70% ως

ημιορεινή, δηλαδή το σύνολο των μη πεδινών εδαφών ανέρχεται σε 72,89% της συνολικής έκτασης. Να σημειωθεί εδώ ότι ο Νομός Πρεβέζης ανήκει σε μια Περιφέρεια, την Περιφέρεια της Ηπείρου, που χαρακτηρίζεται ως ιδιαίτερα ορεινή.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΕΔΑΦΟΥΣ ΝΟΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ & ΕΛΛΑΔΟΣ 2001

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ	ΝΟΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΗΣ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	ΕΛΛΑΔΑ
Συνολική Έκταση(χλμ) ²	1.036	5.203	131.957,4
Ορεινά εδάφη (%)	51,19	74,30	42,30
Ημιορεινά	21,70	15,10	28,90
Πεδινά Εδάφη (%)	27,11	10,80	28,90

(Πηγή:Ε.Σ.Υ.Ε Απογραφή 2001)

Η μορφολογία του εδάφους προσδιορίζει σε μεγάλο βαθμό και την αξιοποίηση του. (Εκτός από την ορεινή μορφολογία του εδάφους του Νομού Πρεβέζης θα πρέπει να λάβουμε υπόψιν ένα ακόμη χαρακτηριστικό το οποίο είναι ότι ένα σχετικό μεγάλο μέρος της επιφάνειας 13,1% καλύπτεται από δασικές εκτάσεις). Όπως παρατηρείται από τα στοιχεία του πίνακα 3, το 30% της έκτασης του Νομού αξιοποιείται για γεωργική εκμετάλλευση και το 50,74% στην κτηνοτροφία ως βοσκοτόποι όταν τα αντίστοιχα ποσοστά για την Περιφέρεια της Ηπείρου είναι 14,13% και 51,04% και για την Ελλάδα 29,85% και 39,83% αντίστοιχα.

ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ΝΟΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ & ΕΛΛΑΔΟΣ 2001

ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ	ΝΟΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΗΣ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	ΧΩΡΑ
Συνολική Έκταση(χλμ) ²	1.036	5.203	131.957,4
Γεωργική Εκμε/ση(%)	29,62	14,13	29,85
Βοσκοτόποι(%)	50,74	51,04	39,83
Δάση(%)	13,13	28,22	22,42
Λοιπά(%)	6,61	8,71	8

(Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε Απογραφή 2001)

Τα τελευταία χρόνια άρχισε να αναπτύσσεται και ο τριτογενής τομέας λειτουργώντας κυρίως ως συμπληρωματική πηγή εισοδήματος για τους κατοίκους του Νομού. Ο δευτερογενής τομέας αφορά κυρίως τη μεταποιητική δραστηριότητα και χαρακτηρίζεται από μικρές μεταποιητικές μονάδες εντάσεως εργασίας κατά το πλείστον παραδοσιακού τύπου. Αναφέρεται ότι η μεταποιητική δραστηριότητα του Νομού είναι σε απόλυτη εξάρτηση από την κύρια παραγωγική δραστηριότητα της γεωργίας και κτηνοτροφίας.

Σε επίπεδο φυσικών πόρων ο Νομός διαθέτει έντονη ποικιλία φυσικών πόρων, παρά την μικρή του έκταση, πλούσια εναλλαγή τοπίων περιοχές και σχηματισμούς ιδιαίτερου φυσικού κάλλους. Στο υπέδαφος το ενδιαφέρον εντοπίζεται κυρίως στα φωσφορικά κοιτάσματα (περιοχή Δρυμών), στα κοιτάσματα Τύρφης (περιοχή Κορώνης) και στην πολύ καλή ποιότητα αργίλου (περιοχή Αγίου Γεωργίου).

Οι υδροβιολογικές συνθήκες είναι ιδιαίτερα ικανοποιητικές δεδομένου ότι υπάρχουν άφθονα επιφανειακά ύδατα και πλούσιο υδροφόροι ορίζοντες, όπως οι ποταμοί Λούρος, Άχερων, λίμνη Ζήρο, πηγές Αγίου Γεωργίου. Επιπροσθέτως, μεταξύ των άλλων φυσικών πόρων πρέπει να επισημανθεί η ύπαρξη ικανού αριθμού φυσικών ιχθυοτροφείων εσωτερικών υδάτων καθώς και αξιολογών θαλάσσιων αλιευτικών πόρων, όπως είναι το Ιόνιο Πέλαγος και κυρίως ο Αμβρακικός Κόλπος.

Επίσης συμπεριλαμβάνεται και ο υδροβιότοπος του Αμβρακικού Κόλπου συνολικής έκτασης 14.000 στρεμμάτων ο οποίος περιλαμβάνει το διπλό Δέλτα των ποταμών Λούρου και Άραχθου, ένα σύνολο λιμνοθάλασσων και τον Αμβρακικό Κόλπο και προστατεύεται από διεθνείς συνθήκες (Ramsar, Σύμβαση Βέρνης, Σύμβαση Βόννης) και έχει ενταχθεί στο δίκτυο φύση 2000, όπου η σπανιότητα τόσο των διαπλάσεων (λιμνοθάλασσες, γλυκόβαλτος, αλμυρόβαλτος, ζώνη πλημμύρων λουρονησίδες κ.α) όσο και των ειδών της πανίδας (αργυροπελεκάνοι, βαλτόπαπια, ρινοδελφίνια, ερώδιοι κ.α) συνθέτουν ένα χώρο με μοναδικό ενδιαφέρον γνωστό για την οικολογική του αξία τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ευρώπη.

4.2 Δημογραφικά χαρακτηριστικά του Νομού Πρεβέζης

Συνολικός πληθυσμός και κατανομή του

Ο πληθυσμός του Νομού με βάση την απογραφή του 2001 ανέρχεται σε 59.334 κατοίκους και αποτελεί το 0,54% του πληθυσμού της χώρας.

Ο αγροτικός πληθυσμός αντιπροσωπεύει το 62,58% του συνολικού πληθυσμού του Νομού Πρεβέζης. Ακολουθεί ο αστικός πληθυσμός του

Νομού με ποσοστό 22,73% και ο ημιαστικός πληθυσμός με 12,5 ποσοστιαίες μονάδες. Από τα στοιχεία που παρατίθενται στον πίνακα παρατηρείται ότι μεταξύ των ετών 2001 και 1991 υπάρχει μια μείωση του ποσοστού που αντιπροσωπεύει τον αγροτικό και αστικό πληθυσμό από 69,67% σε 62,58% και από 24,37% σε 22,73% αντίστοιχα, ενώ ο ημιαστικός πληθυσμός παρουσιάζει μια θετική μεταβολή από 9,2% το 1991 σε 12,5% το 2001.

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ & ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΝΟΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ 1991 & 2001

	Συνολικός πληθυσμός		Αγροτικός πληθυσμός(%)		Ημιαστικός πληθυσμός(%)		Αστικός πληθυσμός(%)	
	2001	1991	2001	1991	2001	1991	2001	1991
Ν.Πρεβέζης	59.334	58.628	62,58	69,67	14,69	5,96	22,73	24,37
Περιφέρεια	353.820	339.728	61,34	67,62	12,53	9,21	26,23	23,27

(Πηγή:Ε.Σ.Υ.Ε Απογραφή 1991 & 2001)

Σε ότι αφορά τις πληθυσμιακές τάσεις αναγνωρίζεται η αύξηση της συγκέντρωσης του πληθυσμού στα ημιαστικά κέντρα που συγκεντρώνουν κάποιες διοικητικές και κοινωνικές υπηρεσίες και η περαιτέρω πληθυσμιακή συρρίκνωση και αποδυνάμωση της υπαίθρου που επιβεβαιώνει τον αντίκτυπο των εγγενών αδυναμιών της τοπικής οικονομίας. Διαπιστώνεται ότι κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες το φαινόμενο της οικονομικής και κοινωνικής πόλωσης στο νομό έχει επιταθεί σημαντικά αφού παρατηρείται μια εντεινόμενη συγκέντρωση της οικονομικής δραστηριότητας και των δυναμικότερων ομάδων του πληθυσμού του νομού σε ημιαστικές και αστικές εστίες. Η εξέλιξη αυτή δεν θεωρείται υποχρεωτικά αρνητική, αρκεί βέβαια να ωθεί σε αύξηση την οικονομική δραστηριότητα και να διαχέει τα πολλαπλασιαστικά οφέλη προς τα οριακά τμήματα του Νομού Πρεβέζης, κάτι που όμως αποτελεί μάλλον την εξαίρεση παρά τον κανόνα.

Εξέλιξη πληθυσμού

Στον πίνακα παρουσιάζεται η εξέλιξη του πληθυσμού και οι αντίστοιχες πληθυσμιακές μεταβολές τόσο στον Νομό Πρεβέζης και την Περιφέρεια Ηπείρου, όσο και της χώρας συνολικά στις τρεις τελευταίες

δεκαετίες (1981 έως 2001). Για την περίοδο 1981-1991 η αύξηση του πληθυσμού του νομού ανέρχεται σε 4,62 ποσοστιαίες μονάδες, περίπου ίδια με την αύξηση του πληθυσμού της περιφέρειας (4,48%) όταν σε επίπεδο χώρας η αύξηση του πληθυσμού είναι της τάξης 5,3 ποσοστιαίων μονάδων ενώ την περίοδο 1991-2001 παρατηρείται οριακή αύξηση κατά 1,18% στον πληθυσμό του Νομού Πρεβέζης όταν στην Περιφέρεια Ηπείρου και στην Ελλάδα η αύξηση είναι 3,98% και 6,6% αντίστοιχα.

**ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΝΟΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ
ΗΠΕΙΡΟΥ & ΕΛΛΑΔΟΣ 1991 & 2001**

	Συνολικός πληθυσμός			Μεταβολή πληθυσμού (%)	
	1981	1991	2001	1981-1991	1991-2001
Ν.Πρεβέζης	55.915	58.628	62,58	4,62	1,18
Περιφέρεια	324.500	339.728	61,34	4,48	3,98
Ελλάδα	9.740.417	10.259.900	10.939.771	5,3	6,6

(Πηγή:Ε.Σ.Υ.Ε Απογραφή 1981-1991-2001)

Πληθυσμιακή πυκνότητα

Από τα στοιχεία του πίνακα παρατηρείται ότι υπάρχει μια οριακή αύξηση της πυκνότητας του πληθυσμού του Νομού Πρεβέζης κατά τα έτη 1981-2001. Παρόλα αυτά ο Νομός Πρεβέζης λόγω της ορεινής γεωμορφολογίας είναι ένας από τους πιο αραιοκατοικημένους νομούς αν λάβουμε υπόψη ότι η πυκνότητα του πληθυσμού σύμφωνα με την απογραφή του 2001 είναι 57 κάτοικοι ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο όταν σε επίπεδο χώρας είναι 78 άτομα και σε επίπεδο Περιφέρειας Ηπείρου είναι 65 άτομα.

ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ ΝΟΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ & ΕΛΛΑΔΟΣ 2001

	ΕΚΤΑΣΗ (km ²)	ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ (κάτοικοι/km ²)		
		1981	1991	2001
Περιοχή				
Νομός Πρεβέζης	1.036	54	56	58
Περιφέρεια Ηπείρου	5.203	62	53	65
Ελλάδα	140.253,47	69	73	78

(Πηγή:Ε.Σ.Υ.Ε Απογραφή 1981-1991-2001)

Κατανομή πληθυσμού ανά ηλικία και φύλο

Σύμφωνα με την απογραφή της Ε.Σ.Υ.Ε το 1991 και 2001 στο Νομό Πρεβέζης πίνακας υπερτερούν αριθμητικά οι άνδρες έναντι των γυναικών, έστω και οριακά.

Το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού και στις δύο απογραφές ανήκει στην ηλικιακή ομάδα 45-65 ετών. Αναφορικά με την ηλικιακή ομάδα των 65 ετών και άνω παρατηρείται μια αύξηση του αντίστοιχου ποσοστού κατά 4%.

Ιδιαίτερα θετικό στοιχείο της σύνθεσης του πληθυσμού του Νομού είναι το υψηλό ποσοστό των ηλικιών από 15 ετών έως 45 ετών και στις δύο απογραφές, το οποίο αντιπροσωπεύει για το 1991 το 48,19% του συνολικού πληθυσμού, παρόλο που για το 2001 εμφανίζεται ελαφρώς μειωμένο κατά 3,06 ποσοστιαίες μονάδες και αντιπροσωπεύει το 45,12% του συνολικού πληθυσμού.

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΚΑΤΑ ΗΛΙΚΙΑ & ΦΥΛΟ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΗΣ 1991 & 2001

ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ	ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 1991			ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2001		
	Σύνολο	Ανδρες	Γυναίκες	Σύνολο	Ανδρες	Γυναίκες
Σύνολο	58.628	29.700	28.928	59.334	29.678	29.656
0-19 ετών	7.334	3.821	3.523	5.760	2.943	2.817
10-14 ετών	4.962	2.404	2.288	3.397	1.826	1.571
15-19 ετών	4.275	2.244	2.031	3.969	1.994	1.975
20-24 ετών	3.558	1.996	1.562	3.632	1.890	1.742
25-29 ετών	3.661	1.992	1.669	3.849	1.985	1.864
30-44 ετών	12.017	6.445	5.572	11.928	6.241	5.687
45-65 ετών	14.642	7.212	7.430	15.492	7.832	7.660
65+ ετών	8.439	3.586	4.853	11.307	4.967	6.340

(Πηγή:Ε.Σ.Υ.Ε Απογραφή 1991 & 2001)

Δημογραφικοί δείκτες

Στο Νομό Πρεβέζης ο δείκτης νεανικότητας (Τύπος: σύνολο πληθυσμού έως 14 ετών / σύνολο πληθυσμού) με βάση τον πίνακα για το 2001 ανέρχεται στο 0,15 και είναι σημαντικά μικρότερος σε σχέση με τον αντίστοιχο του 1981 που ήταν 0,2.

Ο δείκτης γήρανσης (Τύπος: σύνολο πληθυσμού από 65+ ετών / σύνολο πληθυσμού) στο Νομό Πρεβέζης ανέρχεται για το 2001 στο 0,19 και είναι σημαντικά μεγαλύτερος από τον αντίστοιχο του 1991 που ανέρχεται στο 0,14% κάτι που αποδεικνύει ηλικιακή γήρανση του πληθυσμού του Νομού.

Τέλος, ο δείκτης εξάρτησης (Τύπος: [σύνολο πληθυσμού έως 14 ετών + σύνολο πληθυσμού από 65+ ετών] / σύνολο πληθυσμού) στο Νομό Πρεβέζης είναι 0,34 και είναι ίδιος για τα έτη 1991 και 2001.

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΝΟΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΗΣ 1991 & 2001

	Πληθυσμός	0-14 ετών	65+ ετών	Δείκτης νεανικότητας	Δείκτης γήρανσης	Δείκτης εξάρτησης
Πληθυσμός 2001	59.334	9.157	11.307	0,15	0,19	0,34
Πληθυσμός 1991	85.628	12.036	8.439	0,2	0,14	0,34

(Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε Απογραφή 1991 & 2001)

4.3 Υποδομές

Τεχνικές υποδομές

Η περιοχή μελέτης εξυπηρετείται από τους κύριους συγκοινωνιακούς άξονες του εθνικού, επαρχιακού και κοινοτικού οδικού δικτύου οι οποίοι είναι προσβάσιμοι σε σχετικά ικανοποιητικό βαθμό. Εκτός από τους βασικούς οδικούς άξονες η επικοινωνία μεταξύ των κοινοτήτων γίνεται με κοινοτικούς ή αγροτικούς δρόμους, οι οποίοι όμως δεν βρίσκονται σε καλή κατάσταση με αποτέλεσμα η κίνηση να διοχετεύεται στις κεντρικές οδικές αρτηρίες, κάτι χρονοβόρο και επιβαρυντικό τόσο για την επικοινωνία των κατοίκων όσο και για τη μεταφορά των προϊόντων.

Συνεπώς αποτελεί αναγκαιότητα η αποπεράτωση του επαρχιακού και κοινοτικού οδικού δικτύου ώστε να επιτευχθεί η άρση της απομόνωσης

της περιοχής, η αποσυμφόρηση της κυκλοφορίας και η αισθητή βελτίωση των επίπεδων εξυπηρέτησης του τουρισμού και της γεωργοκτηνοτροφίας αλλά και της αύξησης της εμπορικής κίνησης της περιοχής.

Υγεία

Η περίθαλψη του τοπικού πληθυσμού της περιοχής καλύπτεται από το νομαρχιακό νοσοκομείο Πρεβέζης και τα αγροτικά ιατρεία. Κύρια προβλήματα που δημιουργούν στους κατοίκους το αίσθημα της ανασφάλειας είναι τόσο η έλλειψη ειδικού επιστημονικού και νοσηλευτικού προσωπικού όσο και του σύγχρονου εξοπλισμού, καθώς και οι αποστάσεις μεταξύ κάποιων δημοτικών διαμερισμάτων με τα αγροτικά ιατρεία και το νοσοκομείο.

Εκπαίδευση

Ο τομέας εκπαίδευσης, ένας από τους πιο κρίσιμους τομείς και κύριος μοχλός της ανάπτυξης, αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα στο Νομό Πρεβέζης. Η στοιχειώδης εκπαίδευση έχει συσσωρευμένα προβλήματα υποδομής αφού τα περισσότερα νηπιαγωγεία του νομού και κυρίως του Δήμου Πρεβέζης στεγάζονται σε μισθωμένα κτίρια.

Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση υπάρχουν μεν σχολικές μονάδες, όμως οι συνθήκες λειτουργίας τους είναι ανεπαρκείς. Πέρα των ημιτελών ή προβληματικών κτιριακών εγκαταστάσεων υπάρχει και η έλλειψη κτιρίων. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν το 2^ο Λύκειο Πρεβέζης, το οποίο στεγάζεται στις Ναυτικές Σχολές και τα ΤΕΕ της Φιλιππιάδας και του Καναλακίου. Στο νομό λειτουργεί πλήρες δίκτυο εκπαιδευτικών υπηρεσιών. Αναλυτικότερα λειτουργούν:

- ✚ 16 κέντρα προσχολικής αγωγής παιδικών και βρεφονηπιακών σταθμών.
- ✚ 55 νηπιαγωγεία (τα 7 είναι ολοήμερα).
- ✚ 52 Δημοτικά σχολεία (τα 17 είναι ολοήμερα και λειτουργεί και 1 σχολείο για παιδιά με ειδικές ανάγκες).
- ✚ 14 Γυμνάσια
- ✚ 9 Λύκεια
- ✚ 4 ΤΕΕ
- ✚ 1 ΙΕΚ

✚ 2 Τμήματα του ΤΕΙ Ηπείρου (Τμήμα Χρηματοοικονομικής & Ελεγκτικής και Τμήμα Διοίκησης & Οικονομίας) .

✚ 1 Ναυτική Σχολή

Ένας σοβαρός τομέας που απαιτεί ορθολογική και σωστά προγραμματισμένη παρέμβαση είναι ο τομέας της κατάρτισης και επιμόρφωσης του ανθρώπινου δυναμικού. Μέσα από τα προγράμματα κατάρτισης και επιμόρφωσης εξειδικεύεται το εργατικό δυναμικό αμβλύνονται οι δυσκολίες προσαρμογής στα νέα δεδομένα (νέες τεχνολογίες, σύγχρονες μορφές οργάνωσης, νέες αγορές), μειώνεται η ανεργία και δημιουργούνται νέες θέσεις απασχόλησης.

Πολιτισμικό περιβάλλον

Ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο της πολιτισμικής ταυτότητας και κληρονομιάς της περιοχής αποτελούν οι αρχαιολογικοί και ιστορικοί χώροι, οι εκκλησίες και οι μονές. Υπάρχουν διατηρητέα κτίρια, μουσεία, συλλογές και πολιτιστικά κέντρα τα οποία είναι αξιόλογα και αναδεικνύουν την πολιτισμική κληρονομιά του τόπου.

Φυσικό περιβάλλον

Σε γενικές γραμμές η περιοχή διαθέτει πολύ καλό κλίμα πλούσιους φυσικούς πόρους, πλούσια εναλλαγή τοπίων, ενδιαφέροντος φυσικούς σχηματισμούς και σπάνια χλωρίδα και πανίδα.

Ο ορεινός όγκος της περιοχής των Τζουμέρκων, η τεχνητή λίμνη Πουρναρίου, η περιοχή του Ιστορικού Ζαλόγγου, το Δέλτα και τα Στενά του Αχέρωντα, που ανήκουν στο Δίκτυο NATURA 2000, η ιδιαίτερου φυσικού κάλλους λίμνη του Ζήρου και ο υδροβιότοπος του Αμβρακικού Κόλπου αποτελούν βασικούς πόλους επισκεψιμότητας στο Νομό Πρεβέζης.

Ένας στόχος που πρέπει να διαπερνά το σύνολο των δραστηριοτήτων και των παρεμβάσεων για τη ανάπτυξη του Νομού είναι η προστασία του περιβάλλοντος. Στο χώρο των υποδομών ολοκληρώνονται τα έργα αποχέτευσης και βιολογικού καθαρισμού των βιομηχανικών και κτηνοτροφικών μονάδων με προτεραιότητα των ελαιοτριβείων των παράλιων του Ιονίου Πελάγους καθώς και των χοιροστάσιων της περιοχής της Φιλιππιάδας.

Κεφάλαιο 5

Ανεργία κι απασχόληση στο νομό Πρέβεζας

5.1 Εισαγωγή

Η Πρέβεζα αποτελεί λιμάνι του νομού και της Ηπείρου στο Ιόνιο Πέλαγος. Παλαιότερα το λιμάνι αυτό παρουσίαζε αξιόλογη διακίνηση εμπορευμάτων και επιβατών. Σήμερα όσο αναπτύσσονται οι χερσαίες μεταφορές και το λιμάνι της Ηγουμενίτσας, το λιμάνι της Πρέβεζας φθίνει. Κυριότερη απασχόληση των κατοίκων της Πρέβεζας είναι η γεωργία (καλλιεργούν λαχανικά, οπωροκηπευτικά, εσπεριδοειδή και ελιές), καθώς και η αλιεία και το εμπόριο.

Ο Νομός Πρέβεζας έχει αγροτικό χαρακτήρα, διαθέτει όμως και ισχυρά συγκριτικά πλεονεκτήματα στον τουρισμό, ο οποίος αποτελεί δυναμικό και ταχύτατα εξελισσόμενο τομέα οικονομικής δραστηριότητας. Για το σκοπό αυτό η οικονομική ανάπτυξη του νομού έχει ως κύριες κατευθύνσεις τον πρωτογενή τομέα και τον τουρισμό, ενώ ο δευτερογενής τομέας με την ύπαρξη χωροθετημένης Β.Ι.Π.Ε. δραστηριοποιείται κυρίως σε βιοτεχνίες μικρής όχλησης. Κυριότερα συγκριτικά (ανταγωνιστικά) πλεονεκτήματα του Ν. Πρέβεζας είναι:

1. Η πολύ ευνοϊκή γεωγραφική θέση του νομού, καθώς διαθέτει εμπορευματικό λιμάνι, αεροδρόμιο και ικανοποιητικό οδικό δίκτυο.
2. Η εκτεταμένη παραλιακή ζώνη του Ιονίου Πελάγους, που αρχίζει από την πόλη της Πρέβεζας και εκτείνεται μέχρι τα όρια του Ν. Θεσπρωτίας.
3. Το περιβάλλον του νομού, που διαθέτει πολλά τοπία άπειρου φυσικού κάλλους και ήπιες κλιματολογικές συνθήκες.

4. Η παραγωγή προϊόντων υψηλής ποιότητας ιδιαίτερα στους τομείς των οπωροκηπευτικών, της ελαιοκομίας και των εσπεριδοειδών.
5. Ο Αμβρακικός Κόλπος, που αποτελεί την πλουσιότερη παραγωγική πηγή στον κλάδο της αλιείας σε ολόκληρη την Ελλάδα και προσφέρεται και για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
6. Η ύπαρξη σημαντικών και αξιολογών ιστορικών μνημείων.

Αν στα παραπάνω πλεονεκτήματα προστεθούν η ύπαρξη στην περιοχή σύγχρονου αεροδρομίου (Ακτίου), η λειτουργία της υποθαλάσσιας ζεύξης Ακτίου – Πρέβεζας, το σύγχρονο Λιμάνι της Ηγουμενίτσας και η Εγνατία Οδός με την οποία μελετάται η σύνδεση, γίνεται φανερό ότι ο Ν. Πρέβεζας διαθέτει όλες τις απαιτούμενες προϋποθέσεις ώστε να υπάρξει ταχύρρυθμη οικονομική ανάπτυξη και επενδυτικό ενδιαφέρον.

Σήμερα στον Ν. Πρέβεζας εκτελούνται πολλά έργα, τα οποία στοχεύουν στη βελτίωση αφενός των βασικών υποδομών του νομού και αφετέρου της ποιότητας της ζωής και στην προστασία του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος. Τα σημαντικότερα έργα γίνονται στους τομείς των μεταφορών, των γεωργικών υποδομών, της ποιότητας ζωής, του πολιτισμού και της εκπαίδευσης. Όσον αφορά την απορροφητικότητα των κονδυλίων του Γ' ΚΠΣ, η εικόνα που εμφανίζει ο Ν. Πρέβεζας αλλά και ολόκληρη η Ήπειρος είναι πλασματική και δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα, καθώς τα μεγάλα έργα τώρα βρίσκονται σε εξέλιξη και στο τέλος του 2004 είναι βέβαιο ότι η εικόνα αυτή θα είναι διαφορετική. Σήμερα υλοποιείται από τη Ν.Α. Πρέβεζας ένα στρατηγικό σχέδιο ανάπτυξης, το οποίο αρχίζει να έχει ορατά αποτελέσματα, κι αυτό παρόλα τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο θεσμός.

5.2 Απασχόληση

Με βάση τα στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε πίνακας ο οικονομικός ενεργός πληθυσμός του Νομού Πρεβέζης υπολογίζεται στο 40% του συνολικού και σε σύγκριση με την απογραφή του 1991 παρουσιάζει αύξηση κατά δύο ποσοστιαίες μονάδες. Αναλυτικότερα το 1991 ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός του νομού ανέρχεται σε 22.781 δηλαδή 38,9% του συνολικού πληθυσμού, ενώ σύμφωνα με την απογραφή του 2001 ανέρχεται σε 24.024 άτομα όταν το σύνολο του πληθυσμού είναι 59.334 άτομα (40,5%).

Από τα στοιχεία που παρατίθενται θέτουμε στον πίνακα ο οικονομικά ενεργός ανδρικός πληθυσμός υπερσχύει έναντι του γυναικείου οικονομικά ενεργού πληθυσμού τόσο κατά το έτος 1991 όσο και για το έτος 2001. οι οικονομικά ενεργοί άνδρες για τα έτη 1991 και 2001 ανέρχονται σε 73,07% και 64,62% του συνόλου του οικονομικά ενεργού αντίστοιχα, ενώ ο οικονομικά ενεργός γυναικείος πληθυσμός ανέρχεται για τα έτη αυτά σε 29,63% και 35,38% του συνόλου του οικονομικά ενεργού πληθυσμού. Παρόλο που ο ανδρικός οικονομικά ενεργός πληθυσμός έχει προβάδισμα έναντι του γυναικείου πληθυσμού, παρατηρείται μείωση του προβαδίσματος αυτού κατά 8,45 ποσοστιαίες μονάδες κατά τη διάρκεια της δεκαετίας 1991-2001, γεγονός που δείχνει την είσοδο των γυναικών στην τοπική αγορά εργασίας.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ & ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ ΝΟΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΗΣ 1991 & 2001

Φύλλο & Ομάδες Ηλικιών	Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός		Ποσοστιαία Κατανομή Οικονομικού Ενεργού Πληθυσμού	
	1991	2001	1991	2001
ΣΥΝΟΛΟ	22.781	24.024	100%	100%
Άνδρες	16.648	15.523	73,07	64,62
10-19 ετών	768	413	3,38	1,71
20-24 ετών	1.611	1.407	7,07	5,86
25-29 ετών	1.892	1.828	8,33	7,62
30-44 ετών	6.247	5.818	27,42	24,22
45-64 ετών	5.590	5.732	24,53	23,86
65+ ετών	540	325	2,34	1,35
Γυναίκες	6.133	8.501	26,93	35,38
10-19 ετών	327	165	1,44	0,7
20-24 ετών	682	868	2,99	3,61
25-29 ετών	770	1.143	3,38	4,76
30-44 ετών	2.396	3.398	10,51	14,14
45-64 ετών	1.806	2.828	7,91	11,77
65+ ετών	152	99	0,7	0,4

(Πηγή:Ε.Σ.Υ.Ε Απογραφή 1991 & 2001)

Ο συνολικός αριθμός των απασχολούμενων στο Νομό Πρεβέζης κατά την απογραφή του 1991 και 2001 ανέρχεται σε 20.660 και 20.979 άτομα αντιστοίχως. Τα στοιχεία του πίνακα επιβεβαιώνουν αυτό που ήδη έχει αναφερθεί, ότι δηλαδή η κύρια απασχόληση των κατοίκων της περιοχής είναι στον πρωτογενή τομέα παραγωγής (γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία, δάση) μ' ένα ποσοστό περίπου 40%. Με 38,87% συναντάμε στη δεύτερη θέση στον τριτογενή τομέα, ο οποίος τα τελευταία χρόνια επεκτείνεται συνεχώς και αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι το εισόδημα που προκύπτει από τον πρωτογενή τομέα δεν επαρκεί για την ικανοποίηση των αναγκών, των νοικοκυριών και έτσι τα μέλη τους καταφεύγουν στον τριτογενή τομέα για την συμπλήρωση του εισοδήματός τους. Στην Τρίτη θέση συναντάμε το δευτερογενή τομέα με 21,48 ποσοστιαίες μονάδες.

Παρόμοια είναι και η σύνθεση της απασχόλησης στην Περιφέρεια της Ηπείρου όπου την κυρίαρχη θέση την έχει ο πρωτογενής τομέας και ακολουθεί ο τριτογενής τομέας και στην τρίτη θέση συναντάμε το δευτερογενή τομέα. Βέβαια θα πρέπει να επισημανθεί ότι το ποσοστό του αγροτικού τομέα στη συνολική απασχόληση του Νομού Πρεβέζης είναι μικρότερο από το αντίστοιχο στην Περιφέρεια Ηπείρου.

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΝΟΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ & ΕΛΛΑΔΟΣ 2001

	Σύνολο Απασχολούμενων		Τομείς Παραγωγικής Δραστηριότητας 2001		
Τομέας	1991	2001	Πρωτογενής τομέας(%)	Δευτερογενής τομέας(%)	Τριτογενής τομέας(%)
Νομός Πρεβέζης	20.660	20.979	39,65	21,48	38,87
Περιφέρεια Ηπείρου	–	–	42,5	20,1	37,8

(Πηγή:Ε.Σ.Υ.Ε Απογραφή 2001)

5.3 Οικονομικές Δραστηριότητες

Πρωτογενής τομέας

Όπως έχει ήδη αναφερθεί ο πρωτογενής τομέας αποτελεί τον κύριο ιστό της οικονομίας του Νομού Πρεβέζης απασχολώντας περίπου το 40% του συνολικού πληθυσμού. Όμως οι προοπτικές απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα της τοπικής οικονομίας είναι αρκετά περιορισμένες. Οι αδυναμίες αυτές συνδέονται σε μεγάλο ποσοστό όχι μόνο με τα συνήθη ενδοτομειακά προβλήματα που σχετίζονται με το μικρό

μέγεθος, τον πολυτεμαχισμό του κλήρου και τις ελλείψεις στις υποδομές, αλλά και με τα γενικότερα προβλήματα χρήσεων γης, που με τη σειρά τους γεννώνται λόγω του ασαφούς χωρικού διαχωρισμού και της συνεπακόλουθης αρνητικής αλληλεπίδρασης που αναπτύσσεται μεταξύ των δραστηριοτήτων εκείνων που συναρτώνται με ορισμένες κατηγορίες πόρων όπως ιχθυοτροφικές δραστηριότητες στα αλλίπεδα και στις θαλάσσιες περιοχές του Αμβρακικού, αξιόλογες περιοχές υδροβιότοπων, δραστηριότητες θαλάσσιας, και παράκτιας αναψυχής και τις διάφορες κατηγορίες γεωργικών χρήσεων. Συνεπώς οι χαμηλές αποδοχές από την απασχόληση στον πρωτογενή τομέα έχουν οδηγήσει πολλούς κατοίκους και σε άλλες δραστηριότητες συμπλήρωσης του εισοδήματός τους.

Σαν αποτέλεσμα έχουν δημιουργηθεί στην περιοχή μελέτης αγροτουριστικά καταλύματα που προσφέρουν θέσεις εργασίας στους ιδιοκτήτες αλλά και στον τοπικό πληθυσμό. Επίσης οι νέοι (σε ηλικία) γεωργοί κάτοχοι μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων εργάζονται σε τουριστικές επιχειρήσεις τους καλοκαιρινούς μήνες ώστε να ενισχύσουν το ετήσιο εισόδημά τους. Αντίθετα αυτοί που βρίσκονται μακριά από τουριστικά κέντρα, ασχολούνται και με τη ζωική παραγωγή αυξάνοντας έτσι το γεωργικό τους εισόδημα. Από τα παραπάνω είναι φανερό ότι η εικόνα των περισσότερων απασχολούμενων με το γεωργικό τομέα χαρακτηρίζεται από πολυδραστηριότητα.

Στον πίνακα παρουσιάζεται η αξιοποίηση των εκτάσεων του Νομού Πρεβέζης σε μικτές, γεωργικές και κτηνοτροφικές εκτάσεις. Από τον πίνακα αυτό μπορούμε να αντλήσουμε στοιχεία για τον αριθμό και τον τρόπο αξιοποίησης των εκτάσεων και των εκμεταλλεύσεων που ανήκουν στις διάφορες στρεμματικές κατηγορίες. Με βάση τα στοιχεία του πίνακα συμπεραίνεται ότι η κύρια τάξη μεγέθους των εκτάσεων και των εκμεταλλεύσεων είναι της τάξης 5 έως 99,9 στρέμματα.

Εκμεταλλεύσεις & χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση του Ν.Πρεβέζης κατά τάξεις μεγέθους της χρησιμοποιούμενης γεωργικής εκτάσεις με διάκριση σε μικτές γεωργικές & κτηνοτροφικές εκτάσεις 1999 & 2000

	Σύνολο		Μικτές		Αμιγώς Γεωργικές		Αμιγώς Κτηνοτροφικές	
	Εκμ/σεις	Εκτάσεις	Εκμ/σεις	Εκτάσεις	Εκμ/σεις	Εκτάσεις	Εκμ/σεις	Εκτάσεις
Χωρίς Χ.Γ.Γ	63	0	0	0	0	0	63	0
Έως 4,9στρ.	1.443	39.35,4	235	629,8	1.164	3.230,1	44	75
5-99,9 στρ.	7.247	186.549	3.266	102.172	3.863	81.935	118	24
100-199,9στρ.	343	44.836,2	269	35.244,7	67	8.751,5	7	84
100-149,9στρ.	66	15.269	57	13.101,4	9	2.168,5	0	0
300-399,9 στρ.	18	6.067	17	5.766,20	1	301	0	0
400-499,9στρ.	2	811	2	811	0	0	0	0
500-999,9στρ.	5	3.030	4	2.480	0	0	1	55
1000στρ.+	1	3.149	1	3.149	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	9.188	263.647,8	3.851	163.354	5.104	96.386,2	233	39

Πηγή:Ε.Σ.Υ.Ε Βασική διάθρωση γεωργικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων (Απογραφής γεωργίας-κτηνοτροφίας έτος 1999 & 2000)

Κτηνοτροφία

Η κτηνοτροφία ασκείται με ημιοικόσιτη και οικόσιτη κυρίως μορφή και αποτελεί ένα δυναμικό κλάδο του πρωτογενή τομέα ιδιαίτερα στους τομείς προβατοτροφίας και της χοιροτροφίας σύμφωνα με τον πίνακα.

Από τον παρακάτω πίνακα φαίνεται μεταξύ των ετών 1991 και 2001, η αύξηση του ζωικού κεφαλαίου της κτηνοτροφίας κατά 4%. Η μεγαλύτερη αύξηση παρατηρείται στον αριθμό των προβάτων κατά 5% (10.260 πρόβατα) και ακολουθεί η παραγωγή χοίρων που αυξήθηκε κατά 12% (3.083 χοίροι). Μείωση όμως παρατηρείται στον αριθμό των κουνελιών και των περιστεριών κατά 32% και 14% αντιστοίχως. Σύμφωνα με την τελευταία απογραφή του 2001 το 61% του παραγόμενου κρέατος συνεισφέρουν τα πρόβατα και το 21% οι κατσίκες, το ποσοστό των χοίρων είναι 7% και των βοειδών 2% , ενώ το υπόλοιπο προέρχεται από πουλερικά και κουνέλια.

ΖΩΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΝΟΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΗΣ 1993 & 2001

ΕΙΔΗ ΖΩΙΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	1993	2001
ΒΟΕΙΔΗ	8.250	9.761
ΠΡΟΒΑΤΑ	192.620	202.880
ΟΙΚΟΣΙΤΑ	9.650	10.270
ΜΗ ΝΟΜΑΔΙΚΑ ΚΟΠΑΔΙΑ	167.543	169.595
ΝΟΜΑΔΙΚΑ	15.427	23.015
ΚΑΤΣΙΚΕΣ	73.250	71.675
ΧΟΙΡΟΙ	22.569	25.652
ΑΛΟΓΑ	950	1.050
ΜΟΥΛΑΡΙΑ	785	815
ΓΑΤ'ΔΟΥΡΙΑ	1.195	1.310
ΠΟΥΛΕΡΙΚΑ	5.025	7.059
ΚΟΥΝΕΛΙΑ	3.459	2.618
ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΑ	1.950	1.710
ΚΥΨΕΛΕΣ	3.968	4.792
ΣΥΝΟΛΟ	314.021	329.322

Πηγή:Ε.Σ.Υ.Ε Βασική διάρθρωση κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων (Απογραφή κτηνοτροφίας έτους 1993,1999,2000)

Η κτηνοτροφία αποτελεί βασικό κλάδο της τοπικής οικονομίας υστερεί όμως ως προς τις υποδομές και πρέπει να ενισχυθεί για τη βελτίωση των βοσκοτόπων και του παραγωγικού υλικού με την κατασκευή δρόμων προσπέλασης σε βοσκοτόπους, νέων ομβροδεξαμενών και γεωτρήσεων σε περιοχές που έχουν πρόβλημα λειψυδρίας και επενδύσεις καθετοποίησης της παραγωγής.

Γεωργία

Ένας άλλος βασικός παράγοντας της οικονομίας του νομού είναι η γεωργία η οποία ασκείται με σύγχρονες μεθόδους στην εύφορη πεδιάδα της Φιλιππιάδας, που αποτελεί και κύρια γεωργική περιοχή του νομού, καθώς και στην κοιλάδα του ποταμού Αχέρωντα όπου έχουν πραγματοποιηθεί εγγειοβελτικά έργα.

Η γεωργική γη σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής των 1999-2000 χρησιμοποιείται για:

- Μονοετείς καλλιέργειες κατά 39%.
- Δενδροκαλλιέργειες κατά 33%.
- Αμπελώνες κατά 2%.
- Άλλες καλλιέργειες κατά 26%.

Η γεωργία του Νομού Πρεβέζης με βάση τα στοιχεία του πίνακα είναι προσανατολισμένη προς τα εσπεριδοειδή, την ελαιοπαραγωγή, το τριφυλλί, τον αραβόσιτο, την τομάτα, τις πατάτες κλπ.

Από τα στοιχεία του πίνακα παρατηρείται για τα έτη 2000 και 2003 μείωση της συνολικής παραγωγής κατά 17%. Ραγδαία είναι η μείωση της παραγωγής τομάτας και των εσπεριδοειδών. Σημαντική είναι και η μείωση της ελαιοπαραγωγής κατά 37 ποσοστιαίες μονάδες. Ακολουθεί η παραγωγή των καρπουζιών, της πατάτας, των πεπονιών, του κριθαριού και του βαμβακιού όπου έχει μειωθεί κατά 40, 28, 27, 23, και 22 ποσοστιαίες μονάδες. Αντίθετα η παραγωγή των σιτηρών των φασολιών και του τριφυλλιού, αυξήθηκε κατά 20, 32 και 38 ποσοστιαίες μονάδες αντίστοιχα. Σημαντική είναι η αύξηση που παρατηρείται στην παραγωγή των σταφυλιών, των κτηνοτροφικών καρπών και του μούστου κατά 55%, 56% και 73% αντίστοιχα.

ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΝΟΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΗΣ 2000-2003 (Τόνους)

ΕΙΔΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	ΕΤΟΣ 2000	ΕΤΟΣ 2003
Σιτηρά	81	83
Κριθάρι	251	203
Βρώμη	1.589	1.803
Σίκαλη	86	94
Αραβόσιτος	50.780	53.328
Φασόλια	439	648
Κουκιά	14	16
Κτηνοτροφικοί καρποί	135	312
Σανά	15.906	12.986
Τριφύλλι	44.140	71.817
Καρπούζια	6.553	4.669
Πεπόνια	1.618	1.272
Πατάτες	15.446	12.029
Καπνός	180	179
Βαμβάκι	2.258	1.845
Τομάτα	37.223	11.073
Οπωροκηπευτικά	3.146	3.483
Μούστος	84	321
Σταφύλια	33	74
Εσπεριδοειδή	35.073	13.339
Ελαιοπαραγωγή	49.740	36.147
ΣΥΝΟΛΟ	264.775	225.676

Πηγή:Ε.Σ.Υ.Ε Βασική διάρθρωση γεωργικών εκμεταλλεύσεων (Απογραφή γεωργίας κτηνοτροφίας έτος 2000-2003)

Η αγροτεχνική διαχείριση χαρακτηρίζεται από σχετικά υψηλού επιπέδου μηχανοποίηση και από την χρήση 31.400 τόνων λιπασμάτων και 300 τόνων εντομοκτόνων.

Η γεωργία στο νομό παρουσιάζει αξιόλογη δραστηριότητα συγχρόνως όμως παρουσιάζει και υστερήσεις κυρίως λόγω εγγειοδιαρθρωτικών προβλημάτων.

Μέτρα που πρέπει να ληφθούν είναι κυρίως η ολοκλήρωση των εγγειοβελτικών έργων που εκκρεμούν (αρδευτικά έργα: Κερασώνα-Παναγιάς, Δρυόφυτου-Αγωγείου, χαμηλής ζώνης Λάμαρης, Μπόιδα-Μαύρης, Ελαιώνα Πρεβέζης, Αχέροντα) και η αποπεράτωση τους αφορά κυρίως εργασίες που σχετίζονται με αναδασμούς, συμπληρωματικά έργα και βασικές ισοπεδώσεις.

Δάση

Το ποσοστό της δασικής έκτασης σύμφωνα με τα στοιχεία του πίνακα, ανέρχεται για το νομό μόλις στο 13,1% σε αντίθεση με το αντίστοιχο ποσοστό που εμφανίζει η περιφέρεια (28,2 %) και η χώρα (22,4%).

Εδώ αξίζει να σημειωθεί ότι τα δάση του νομού συνολικής έκτασης 136.000 στρεμμάτων, βρίσκονται κυρίως στα Θεσπρωτικά Όρη.

Αλιεία

Ένα αρκετά σημαντικό μέρος της οικονομικής δραστηριότητας του Νομού Πρεβέζης βασίζεται στην αλιεία του Αμβρακικού Κόλπου και του Ιονίου Πελάγους, των λιμνοθάλασσων και των οργανωμένων μονάδων ιχθυοκαλλιέργειας. Η αλιεία που ασκείται τόσο στα εσωτερικά ύδατα του νομού, όσο και στις γειτονικές θάλασσες παρουσιάζει δυναμική ανάπτυξη λόγω της γεωγραφικής θέσης του νομού (Αμβρακικός Κόλπος, Ιόνιο Πέλαγος), των ιδιαιτέρων συνθηκών που επικρατούν (την άνοιξη κάθε χρόνου, που τα νερά των λιμνοθάλασσων κινούνται προς τη θάλασσα, πολλά είδη ψαριών και ιδιαίτερα ο γόνος από κεφάλλους, τσιπούρες, χείλια κλπ. Κινούνται αντίθετα προς το ρεύμα και μπαίνουν στις λιμνοθάλασσες σε αναζήτηση καλύτερου περιβάλλοντος από άποψη θερμοκρασίας, αλμυρότητας και τροφής. Η λιμνοθάλασσα, έτσι λειτουργεί σαν φυσικό ιχθυοτροφείο. Το φθινόπωρο τα ψάρια, που είναι έτοιμα για αναπαραγωγή, κινούνται αντίθετα προς το ρεύμα της παλίρροιας, κατεβαίνουν προς τη θάλασσα και «συλλαμβάνονται» στις συλληπτικές εγκαταστάσεις που οι ψαράδες έχουν τοποθετήσει στα διάφορα στόμια επικοινωνίας) και των έργων υποδομής που είναι ο ιχθυογεννητικός σταθμός Παγωνίστας και η Ιχθυόσκαλα Πρεβέζης. Η αλιεία γίνεται με διαφορά κωπήλατα και μηχανοκίνητα σκάφη ενώ χρησιμοποιούνται δίκτυα, παραγάδια και κιούρκοι.

Παρόλες τις ευνοϊκές προϋποθέσεις για περαιτέρω ανάπτυξη της αλιείας στο νομό, υφίστανται σημαντικά προβλήματα και ελλείψεις. Βασική

προϋπόθεση για την ανάπτυξη της αλιείας είναι η αξιοποίηση του Αμβρακικού Κόλπου με βελτιωτικά έργα στις λιμνοθάλασσες και την προστασία του από την ρύπανση, η κατασκευή αλιευτικών καταφύγιων στα παράλια του Ιονίου Πελάγους καθώς και η βελτίωση και ολοκλήρωση του ιχθυογεννητικού σταθμού Παγωνίτσας και της Ιχθυόσκαλας Πρεβέζης.

Δευτερογενής και τριτογενής τομέας

Στην περιοχή μελέτης η μεταποιητική δραστηριότητα κατά κύριο λόγο λειτουργεί συμπληρωματικά στις παραγωγικές δραστηριότητες του πρωτογενή τομέα. Οι μονάδες που υπάρχουν σήμερα στην περιοχή είναι κατά κανόνα μικρές και αποτελούν κυρίως μονάδες συσκευασίας, επεξεργασίας και μεταποίησης των γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων.

Ο κλάδος με σχετική κινητικότητα και κάποια συγκριτικά πλεονεκτήματα είναι η επεξεργασία των προϊόντων του πρωτογενή τομέα (οπωροκηπευτικά, ελαιόλαδο, κτηνοτροφία, ιχθυοτροφία) και προς την κατεύθυνση αυτή θα πρέπει να κινηθούν καταρχήν οι προσπάθειες για την ανάπτυξη του τομέα αυτού. Οι μονάδες μεταποίησης είναι μικρού μεγέθους ενώ, οι οργανωτικές και τεχνολογικές ελλείψεις συνθέτουν μια προβληματική εικόνα στον τομέα αυτό. Αν σε αυτά προσθέσουμε την έλλειψη τοπικών πρώτων υλών και το μικρό μέγεθος της αγοράς (όχι μόνο σε επιπέδου νομού αλλά και περιφέρειας) το μέλλον του κλάδου διαγράφεται αβέβαιο, παρόλο που ο τομέας διαθέτει περιθώρια ανάπτυξης με την προϋπόθεση όμως ότι η πορεία του θα προωθηθεί από μια ολοκληρωμένη και συνεκτική αναπτυξιακή στρατηγική.

Ο τριτογενής τομέας είναι ένας από τους σημαντικότερους τομείς της τοπικής οικονομίας του Νομού Πρεβέζης.

Στην περιοχή μελέτης οι κυριότερες επιχειρήσεις που υπάρχουν στον τριτογενή τομέα είναι οι επιχειρήσεις που ανήκουν στο κλάδο του τουρισμού (αγροτουριστικά καταλύματα) και του εμπορίου (χονδρικό και λιανικό εμπόριο σούπερ-μάρκετ, κρεοπωλεία, φούρνοι κλπ). Επίσης στον τομέα παροχής υπηρεσιών δραστηριοποιούνται αρκετοί τεχνίτες (υδραυλικοί, ηλεκτρολόγοι, μηχανικοί αυτοκινήτων κλπ) και εργαζόμενοι σε επισιτιστικές εργασίες. Μεγάλος είναι και ο αριθμός των εργαζομένων σε δημόσιες υπηρεσίες.

Ο τουρισμός είναι ένας κλάδος που μπορεί να σημειώσει ανοδική πορεία αν αξιοποιηθούν ορθά για την δυναμική ανάπτυξη του τομέα ο τεράστιος φυσικός πλούτος, οι θαυμάσιες εκτεταμένες αμμουδιές, η ποικιλία του τοπίου και οι ομορφιές του νομού, οι μικρές αποστάσεις, το καθαρό

περιβάλλον, ο πολιτιστικός πλούτος, το ιστορικό και αρχαιολογικό ενδιαφέρον για τη περιοχή. Πολλοί επισκέπτες προσελκύονται από την Πάργα, ένα από τα κύρια τουριστικά κέντρα της Δυτικής Ελλάδος, την γραφική πόλη της Πρέβεζας, το Ζάλογγο, τη ρωμαϊκή-βυζαντινή Νικόπολη και τα αρχαιολογικά ευρήματα στον Αχέροντα.

Οι νέες μονάδες εστίασης και αναψυχής και η βελτίωση των υπάρχουσων μονάδων, η ανάπτυξη των εναλλακτικών και ειδικών μορφών αγροτικού τουρισμού (θρησκευτικός ορεινός, εκπαιδευτικός, κατασκηνωτικός) καθώς και η παροχή δυνατοτήτων και δραστηριοτήτων ιαματικού τουρισμού στην περιοχή Χανοπούλου, εναλλακτικού τουρισμού (ράφτινγκ, καγιάκ) στην περιοχή του Αχέροντα και Αμβρακικού, αεροπτερισμού στην περιοχή Γκρίμποβου και οικολογικού τουρισμού στις περιοχές του Αμβρακικού και Αχέροντα έχουν συμβάλλει σημαντικά στην ανάπτυξη του νομού δημιουργώντας ένα πόλο έλξης επισκεπτών καθόλη τη διάρκεια του έτους και συμβάλλοντας στην τουριστική ανάπτυξη. Οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τριτογενή τομέα έχουν οικογενειακή μορφή με τοπική εμβέλεια.

Το εμπόριο των τοπικών προϊόντων έχει κυρίως εξαγωγικό χαρακτήρα και διεξάγεται από ντόπιους ή ξένους εμπόρους που δραστηριοποιούνται στην περιοχή. Ο μεγάλος όγκος της αγροτικής παραγωγής και η απόσταση από τους τελικούς προορισμούς έχουν δημιουργήσει ένα δίκτυο μεταφοράς και αποθήκευσης το οποίο απασχολεί ένα μεγάλο αριθμό εργαζομένων.

Λόγω της νομοτελειακής φθίνουσας πορείας του πρωτογενή τομέα και της περιορισμένης εμβέλειας του δευτερογενούς, ο τριτογενής τομέας εκτιμάται ότι θα έχει δυναμική εξέλιξη δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας και συγκρατώντας τον πληθυσμό της περιοχής.

Προς αυτή τη κατεύθυνση μπορεί να βοηθήσει ο εκσυγχρονισμός του εξοπλισμού και η βελτίωση της υποδομής των υφισταμένων επιχειρήσεων καθώς και η παροχή κίνητρων για την δημιουργία νέων επιχειρήσεων μεταποίησης, επεξεργασίας και συσκευασίας τοπικών προϊόντων φυτικής και ζωικής παραγωγής αλλά και η διασύνδεση τους με τους υπόλοιπους τομείς της παραγωγικής δραστηριότητας μέσα από την παραγωγή τοπικών προϊόντων ΠΟΠ, ΠΓΕ, βιολογικού τρόπου παραγωγής, μεταποιημένων με διασφάλιση ποιότητας καθώς και η σύνδεση της παραγωγής τοπικών προϊόντων με τον τουριστικό κλάδο.

Τέλος, η ευαισθητοποίηση σε θέματα περιβάλλοντος, η αξιοποίηση της γυναικείας επιχειρηματικότητας, η βελτίωση της ποιότητας στη περιοχή υπηρεσιών, η περαιτέρω ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού και η ανάδειξη και προβολή της περιοχής είναι προϋποθέσεις μιας επιτυχημένης ήπιας τουριστικής ανάπτυξης η οποία θα συμβάλλει τα

μέγιστα στη συγκράτηση του πληθυσμού, στην αύξηση του εισοδήματος, στη βελτίωση της ποιότητας ζωής και στην περαιτέρω ανάπτυξη του Νομού Πρεβέζης.

Στον πίνακα παρατίθενται στοιχεία για τον αριθμό και το είδος των επιχειρήσεων του δευτερογενή και τριτογενή τομέα που δραστηριοποιούνται στο Νομό κατά τα έτη 1995 και 2000. Από τα στοιχεία του πίνακα εξάγεται το συμπέρασμα ότι το σύνολο των επιχειρήσεων κατά έτη 1995 και 2000 παρουσιάζει θετική μεταβολή. Αν εξαιρεθεί η μείωση που παρατηρείται στις κατηγορίες της μεταποίησης και των λατομείων, οι υπόλοιπες κατηγορίες παρουσιάζουν μια θετική μεταβολή του αριθμού των επιχειρήσεων. Σημαντική είναι η μεταβολή που σημειώνεται στις κατασκευές (81%) στις επιχειρήσεις δημόσιας διοίκησης (86%), στην εκπαίδευση (88%) και στις επιχειρήσεις διαχείρισης ακίνητης περιουσίας (90%).

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΟΥΣ & ΤΡΙΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ ΝΟΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΗΣ 1995-2001

Κατηγορίες Οικονομικής Δραστηριότητας	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	
	ΕΤΟΣ 1995	ΕΤΟΣ 2001
Ορυχεία & Λατομεία	15	4
Μεταποιητικές Βιομηχανίες	327	321
Βιομηχανία ξύλου & Κατασκευής επίπλων, ρεύματος, φυσικού αερίου & νερού	0	6
Κατασκευές	120	651
Χονδρικό & Λιανικό εμπόριο-Επισκευή αυτοκινήτων οχημάτων, μοτοσυκλετών & ειδών προσωπικής & οριακής χρήσης	671	1.572
Ξενοδοχεία & Εστιατόρια	257	998
Μεταφορές, Αποθήκευση, επικοινωνίες	141	327
Ενδιάμεσα Χρηματοπιστωτικοί Οργανισμοί	3	12
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας & εκμισθώσεις	33	338
Δημόσια διοίκηση & άμυνα-υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	-	4
Εκπαίδευση	3	27
Υγεία & Κοινωνική μέριμνα	2	9
Άλλες δραστηριότητες δημόσιας διοίκησης υπέρ του κοινωνικού συνόλου & άλλων υπηρεσιών κοινωνικού ή ατομικού χαρακτήρα	24	173
Ιδιωτικά νοικοκυριά που απασχολούν οικιακό προσωπικό&μη διαφοροποιημένες παραγωγικές δραστηριότητες	0	0
Ετερόδοκοι Οργανισμοί & Όργανα	0	0
Άλλες δραστηριότητες	18	317
ΣΥΝΟΛΟ	1.614	4.778

(Πηγή:Ε.Σ.Υ.Ε Μητρώο επιχειρήσεων 1995-2001)

5.4 Ανεργία

Στον παρακάτω πίνακα παρατίθενται στοιχεία που αναφέρονται στην ανεργία στο Νομό Πρεβέζης και έχουν αντληθεί από τις απογραφές των ετών 1991 και 2001.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ ΝΟΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΗΣ 1991 & 2001

Ομάδες ηλικιών κατά φύλο	Πραγματικός πληθυσμός 1991 Οικονομικά ενεργός πληθυσμός			Πραγματικός πληθυσμός 2001 Οικονομικά ενεργός πληθυσμός		
	Απασχολούμενοι	Άνεργοι	Άνεργοι%(I)	Απασχολούμενοι	Άνεργοι	Άνεργοι%(II)
ΣΥΝΟΛΟ	20.660	2.121	9	20.979	3.045	13
ΑΡΡΕΝΕΣ	15.303	1.345	8	13.714	1.809	12
10-19 ετών	522	246	32	181	232	56
20-24 ετών	1.093	518	32	896	511	36
25-29 ετών	1.602	270	14	1.475	353	19
30-44 ετών	6.019	228	4	5.379	439	8
45-64 ετών	5.508	82	1	5.458	274	5
65+ ετών	539	1	0	325	0	-
ΘΗΛΕΙΣ	5.357	776	13	7.265	1.236	15
10-19 ετών	140	187	57	156	109	66
20-24 ετών	390	292	43	534	334	38
25-29 ετών	612	158	21	857	286	25
30-44 ετών	2.271	125	5	3.066	332	10
45-64 ετών	1.792	14	0	2.653	175	6
65+ ετών	152	0	0	99	0	-

(Πηγή:Ε.Σ.Υ.Ε Απογραφή 1991 & 2001)

(I): Το ποσοστό ανεργίας κατά ηλικία υπολογίζεται από το κλάσμα άνεργοι ανά ηλικία και φύλο/οικονομικά ενεργός πληθυσμός ανά ηλικία και φύλο.

(II): Η ανεργία υπολογίζεται επί του εργατικού δυναμικού.

Ανησυχητικά είναι τα ποσοστά ανεργίας στο νομό Πρεβέζης και σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του Παρατηρητηρίου Απασχόλησης ο

αριθμός ανέργων φτάνει τους 3.333. Από τον παραπάνω αριθμό ανέργων οι άντρες είναι 1.010 με ποσοστό που φτάνει το 34,14%, ενώ οι γυναίκες είναι σχεδόν διπλάσιες και φτάνουν τις 2.003 με το ποσοστό του 65,86%. Συμφωνά με τα στοιχεία αυτά που δημοσιεύονται στο site του Παρατηρητηρίου Απασχόλησης και χρησιμοποιεί το Υπουργείο Απασχόλησης, το μεγαλύτερο πρόβλημα ανέργων εντοπίζεται στους άντρες και τις γυναίκες, ηλικίας 26-35 ετών, ο αριθμός των οποίων φτάνει τους 1.063 από το γενικό σύνολο. Ο αριθμός των ανέργων έχει φτάσει πραγματικά σε ανησυχητικά επίπεδα, αφού αν αναλογιστεί κανείς ότι σύμφωνα με την απογραφή του 1991, ο πληθυσμός του νομού ήταν 58.628 κάτοικοι εκ των οποίων το 17,6% βρίσκονται ακόμη στο κυνήγι μιας θέσης εργασίας.

Φυσικά υπάρχουν και άλλοι νέοι και νέες οι οποίοι βρίσκονται "όμηροι" σε θέσεις εργασίας, στις οποίες έχουν προσληφθεί με προγράμματα STAGE, κάτι που σημαίνει ότι σε σύντομο χρονικό διάστημα θα βρίσκονται και αυτοί με μια κάρτα ανεργίας στο χέρι. Οι γυναίκες ωστόσο βρίσκουν πιο δύσκολα εργασία στο νομό Πρέβεζας, ενώ έχουν στην κατοχή τους, την κάρτα ανεργίας για περισσότερο χρονικό διάστημα που φτάνει ακόμη και τους 24 μήνες. Στην σύγκριση των δυο φύλων που έχει να κάνει με το μορφωτικό επίπεδο ανέργων, οι γυναίκες είναι σε χειρότερη μοίρα και πάλι αφού οι περισσότερες είναι απόφοιτες δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε σχέση με τους άντρες όπου οι περισσότεροι είναι απόφοιτοι της Γ' τάξης Γυμνασίου. Το γραφείο του ΟΑΕΔ στην Πρέβεζα, σύμφωνα με πληροφορίες δεν μπορεί να βοηθήσει τους ανέργους, αφού έχει μόνο 5 υπαλλήλους μόνιμο προσωπικό και 14 με πρόγραμμα STAGE, ως υπάλληλοι γραφείου, κάτι που σημαίνει ότι μέχρι να μάθουν πως θα εργαστούν, μένουν και πάλι χωρίς εργασία.

Τα προβλήματα αυτά τα γνωρίζουν όλοι οι φορείς του νομού, ενώ το εργατικό κέντρο έχει στείλει πάρα πολλές φορές, επιστολές προς το Υπουργείο Απασχόλησης, προκειμένου να δώσει μια λύση στο τεράστιο αυτό κοινωνικό θέμα, μείζονος σημασίας. Ο νομός Πρεβέζης μάλιστα σύμφωνα με επίσημες πληροφορίες, κατατάσσεται στις υψηλές θέσεις του πίνακα με τους νομούς που έχουν τους περισσότερους ανέργους σε σχέση με τον πληθυσμό τους.

Στην Πρέβεζα, οι επίσημα εγγεγραμμένοι άνεργοι είναι πάνω από 3.000, ενώ μεγάλο είναι και το ποσοστό των υποαπασχολούμενων. Ιδιαίτερα απασχολεί την περιοχή και το πρόβλημα με τα "Κλωστήρια Πρεβέζης"

Κλωστήρια Πρεβέζης¹⁴

Το κλείσιμο του συγκεκριμένου εργοστασίου προκάλεσε έντονες αντιδράσεις, από πλευράς εκπροσώπων εργαζομένων, διότι η συγκεκριμένη επιχείρηση είχε ενταχθεί στις ευνοϊκές ρυθμίσεις του αναπτυξιακού νόμου, τόσο προκειμένου να αποφευχθεί το κλείσιμο του εργοστασίου στην Πρέβεζα, όσο και για να πραγματοποιήσει επενδύσεις για τον εκσυγχρονισμό του. Τα προβλήματα της επιχείρησης είχαν ξεκινήσει από το 2001. Τότε ο επιχειρηματίας Σ. Αργυρός ζήτησε να λάβει η επιχείρηση οικονομική ενίσχυση στο πλαίσιο του αναπτυξιακού νόμου, προκειμένου να πραγματοποιήσει επενδύσεις για τον εκσυγχρονισμό του εργοστασίου στην Πρέβεζα. Τελικά η διοίκηση εξήγγειλε επενδυτικό πρόγραμμα ύψους 10,5 εκατ. ευρώ (από τα οποία τα 4 εκατ. ήταν επιχορηγήσεις) το οποίο προέβλεπε παράλληλα και μείωση του εργατικού δυναμικού. Ωστόσο μια σειρά από σοβαρά οικονομικά προβλήματα που αντιμετώπιζει η επιχείρηση (μείωση των πωλήσεων, αύξηση των ζημιών...) οδήγησαν στην απόφαση της αναστολής της λειτουργίας της. Η επιχείρηση "Κλωστήρια Πρέβεζης Α.Ε." έρχεται να προστεθεί στον μακρύ κατάλογο των επιχειρήσεων του κλάδου της κλωστοϋφαντουργίας, οι οποίες είτε έκλεισαν, είτε μετεγκαταστάθηκαν σε άλλες χώρες. Το κλείσιμο της συγκεκριμένης επιχείρησης έρχεται να επιδεινώσει ακόμα περισσότερο το πρόβλημα της ανεργίας σε μια περιφέρεια της Ελλάδας (Ήπειρος) που έχει βιώσει έντονα το πρόβλημα της αποβιομηχάνισης και εμφανίζει από τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας στην Ελλάδα. Υπενθυμίζεται ότι τη δεκαετία του '80 έκλεισε άλλη μια μεγάλη επιχείρηση, η "Lee Cooper", απολύοντας 200 εργαζόμενους.

Από την άλλη, τονίζει ο Κώστας Λάμπρου, οργανωτικός γραμματέας του ΕΚ Πρέβεζας, σε συνέντευξή του στον τοπικό τύπο δε γίνονται επενδύσεις και η Βιομηχανική Περιοχή είναι "φάντασμα", καθώς το μεγάλο κεφάλαιο πάει εκεί που βρίσκει φτηνό εργατικό δυναμικό. Ενώ τα οποία προγράμματα "απασχόλησης και ανεργίας" δεν αφήνουν πίσω τους θέσεις εργασίας, αλλά χρησιμοποιούνται για να "ρίχνουν στάχτη στα μάτια" των ανέργων. Οι εργαζόμενοι δεν έχουν να περιμένουν τίποτα από αυτή την πολιτική και η λύση στα προβλήματα τους βρίσκεται στην ανατροπή της μέσα από τον αγώνα τους με τα συνδικάτα για μια άλλη πολιτική, που να απαντά στις σύγχρονες ανάγκες, καταλήγει ο Κώστας Λάμπρου.

---

¹⁴ Από δημοσίευμα τοπικού τύπου στο internet

Η οικονομική κρίση του δήμου Πρεβέζης

Σύμφωνα με πρόσφατα δημοσιεύματα¹⁵ του τοπικού τύπου ανυπολόγιστες είναι οι οφειλές του δήμου και των δημοτικών επιχειρήσεων κι αυτό έχει σκορπίσει απογοήτευση και στους εργαζομένους δημοτικών επιχειρήσεων, αλλά και σε δημότες Πρέβεζας οι οποίοι έχουν προσφέρει τα προϊόντα τους και τις υπηρεσίες τους και δεν έχουν πληρωθεί. Οι οφειλές αφορούν δραστηριότητες του 2004 και πριν, που δεν έχουν αποπληρωθεί ακόμα. Εργαζόμενοι και ιδιώτες έχουν φτάσει σε απόγνωση. Τα χρέη του δήμου Πρέβεζας μέρα με τη μέρα διογκώνονται και δεν υπάρχει ελπίδα, μέχρι στιγμής στον ορίζοντα. Ο δημοτικός κινηματογράφος μετά την απελπιστική καθυστέρηση της ολοκλήρωσης του έργου της Όασης που έχει ξεφύγει πολλάκις από τα χρονοδιαγράμματα αποπεράτωσης του, δεν έχει κέρδη¹⁶, στην ΑΔΕΠ-Ν στους 45 και πλέον εργαζόμενους δεν έχουν καταβάλλει δεδουλευμένα 7 μηνών, το δημοτικό καφενείο είναι κλειστό από τις 8/12/2006. Στη ΔΕΤΕΠ υπάρχει οικονομικό πρόβλημα, το πνευματικό κέντρο, χρωστά και πληθαίνουν οι φωνές απόγνωσης δημοτών Πρέβεζας που δεν έχουν πληρωθεί από τον δήμο Πρέβεζας είτε για προϊόντα που διέθεσαν, είτε για υπηρεσίες που προσέφεραν. Ο καθένας μπορεί εύκολα να αντιληφθεί ότι ο φόβος για οικονομική κατάρρευση του δήμου Πρέβεζας είναι ορατός και ότι άλλο λέγεται είναι μάλλον για φτηνή κατανάλωση. Οι θεωρίες για την κοινωφελή εταιρεία είναι θεωρίες και κανείς δεν μπορεί να πει με σιγουριά τι θα γίνει στην πράξη.

Πρόσφατα, προτάθηκε ένα σχέδιο ολοκληρωμένης παρέμβασης για την αύξηση της απασχόλησης καθώς και την καταπολέμηση του κοινωνικού και εργασιακού αποκλεισμού ανέργων και ατόμων με αναπηρία (ΑΜΕΑ) στη Νομαρχία Πρέβεζας, που περιλαμβάνει έναν συνδυασμό δράσεων των παρακάτω κατηγοριών:

1. Δράσεις συμβουλευτικής για την προετοιμασία ένταξης στην αγορά εργασίας 253 ατόμων και την υποστήριξή τους καθ' όλη τη διάρκεια της παρέμβασης, καθώς και δράσεις δημοσιότητας και ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης. Η συμμετοχή στη συμβουλευτική είναι υποχρεωτική για όλους, ανεξαρτήτως κατηγορίας δράσεων που ενδέχεται να συμμετέχουν στη συνέχεια, και οι οποίες μπορούν να είναι:
2. Δράσεις προώθησης στην απασχόληση μέσω:

---

¹⁵ Δημοσιεύματα στο Ίντερνετ

¹⁶ Δημοσιεύματα στον τοπικό τύπο

- επιδότησης της αυτοαπασχόλησης 50 ανέργων και 10 ατόμων ευπαθών κοινωνικά ομάδων για τη δημιουργία δικής τους επιχείρησης (νέοι ελεύθεροι επαγγελματίες).
- επιδότησης 160 ανέργων, για την απόκτηση εργασιακής εμπειρίας (stage).
- επιδότησης νέων μορφών απασχόλησης 10 ανέργων ατόμων ευπαθών ομάδων.

3. Υλοποίηση από πιστοποιημένα ΚΕΚ τριών προγραμμάτων κατάρτισης για 60 άτομα, διάρκειας 300 ωρών έκαστο.

Οι αποδέκτες του σχεδίου ολοκληρωμένης παρέμβασης είναι:

- 253 άμεσα ωφελούμενοι: 230 άνεργοι και 23 άτομα ευπαθών κοινωνικά ομάδων (άτομα με αναπηρία – ΑΜΕΑ).
- Επιχειρήσεις, που επιχορηγούνται για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.
- Άνεργοι ή/και εργαζόμενοι (υποαπασχολούμενοι ή ετεροαπασχολούμενοι), που διαθέτουν τα απαιτούμενα επαγγελματικά προσόντα και ειδικότητες για να απασχοληθούν από τους φορείς, στην παροχή υπηρεσιών «Συμβουλευτικής» ή και «Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών».

Να σημειωθεί πως παλαιότερα κατά το 2006 είχε πραγματοποιηθεί και ένα σχέδιο ολοκληρωμένης παρέμβασης υπέρ των γυναικών Ηπείρου. Στο πρόγραμμα είχαν ενταχθεί άνεργες γυναίκες καθώς και εργαζόμενες ή απασχολούμενες. Ο αριθμός των επωφελούμενων γυναικών στο σύνολο της Περιφέρειας Ηπείρου ήταν συνολικά 263. Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση έχει αναλάβει να παρέχει συμβουλευτικές υπηρεσίες σε γυναίκες στο νομό Ιωαννίνων, (30 άνεργες και 6 εργαζόμενες) στο νομό Άρτας, (48 άνεργες και 6 εργαζόμενες) στο νομό Πρέβεζας (36 άνεργες και 6 εργαζόμενες). Σκοπός του προγράμματος ήταν η διάγνωση και η ενίσχυση των δυνατοτήτων απασχόλησης των ανέργων γυναικών και η συμβολή στη διατήρηση της εργασίας εκείνων των εργαζομένων που η θέση τους είναι επισφαλής. Το πρόγραμμα παρείχε υπηρεσίες συμβουλευτικής και πληροφόρησης, με ένα δίκτυο εξειδικευμένων συμβούλων που στόχο είχαν τον συντονισμό δράσεων και ενεργειών για την ανάπτυξη της γυναικείας επιχειρηματικότητας και προώθηση στην αγορά εργασίας. Υποστηρικτής στην προσπάθεια προώθησης των γυναικών στην αγορά εργασίας ήταν ο ΟΑΕΔ.

Παράλληλα, στα τέλη του 2007 (Νοέμβριος) η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Πρέβεζας σε συνεργασία με ομάδα Συνεργαζομένων Φορέων του νομού προχώρησε στο πρόγραμμα << Ενίσχυση Απασχόληση νέων, αγροτών-αγροτισσών υποαπασχολούμενων στον αγροτικό χώρο και ΑΜΕΑ Νομού Πρέβεζας >>. Στο πρόγραμμα μπορούσαν να υποβάλλουν συμμετοχή άνεργοι και άτομα με ειδικές ανάγκες αρκεί να ήταν κάτοχοι κάρτας ανεργίας σε ισχύ και να κατοικούσαν στο Νομό Πρεβέζης.

Το εγκεκριμένο Σχέδιο εντασσόταν στις συγχρηματοδοτούμενες από Γ' κοινοτικό πλαίσιο Στήριξης<< Τοπικές Πρωτοβουλίες Απασχόλησης >> που είχαν ως στόχο:

- Την αναβάθμιση του εργατικού δυναμικού με ιδιαίτερα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα απασχόλησης.
- Την προώθηση της απασχόλησης ειδικών πληθυσμιακών ομάδων, που πλήττονται από κοινωνικό αποκλεισμό.

Οι άνεργοι που επιλέχθηκαν, παρακολούθησαν αρχικά Υποχρεωτική Συμβουλευτική Υποστήριξη και στη συνέχεια παραπέμφθηκαν για συμμετοχή σε επιδοτούμενες δράσεις ενεργητικών μορφών απασχόλησης:

- ✓ Νέες θέσεις απόκτησης εργασιακής εμπειρίας (STAGE).
- ✓ Νέοι ελεύθεροι επαγγελματίες.

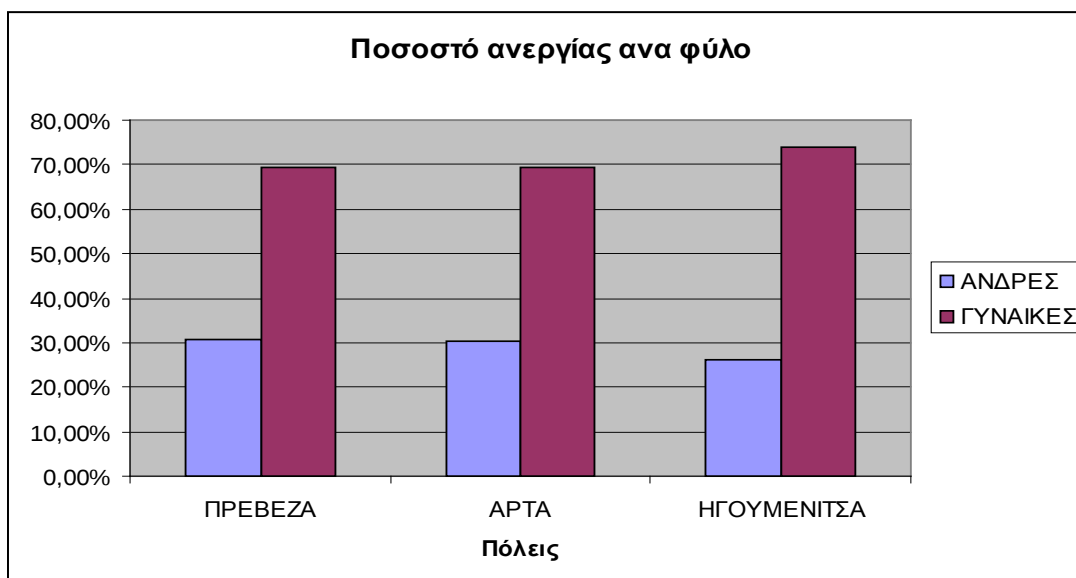
Αναλυτικότερα, το Σχέδιο Δράσης περιλαμβάνει:

- Δράσεις Συμβουλευτικής από εξειδικευμένους Εργασιακούς Συμβούλους. Η συμμετοχή ήταν υποχρεωτική και δεν επιδοτούνταν.
- Δημιουργία 47 θέσεων απόκτησης εργασιακής εμπειρίας (STAGE) σε επιχειρήσεις του νομού.
- Επιδότηση αυτοαπασχόλησης 33 ανέργων για τη δημιουργία δική τους επιχειρήσεις (νέοι ελεύθεροι επαγγελματίες).

5.5 Χαρακτηριστικά ανέργων στην Πρέβεζα

Για να μπορέσουμε να αναδείξουμε πιο σωστά το πρόβλημα της ανεργίας στην Πρέβεζα, θα επιχειρήσουμε να συγκρίνουμε τα δεδομένα που έχουμε με τα αντίστοιχα δύο πόλεων που ανήκουν στην περιφέρεια της Ηπείρου, την Άρτα και την Ηγουμενίτσα.

	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΡΕΒΕΖΑ	837	1902	2739
ΑΡΤΑ	1174	2677	3851
ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑ	467	1318	1785

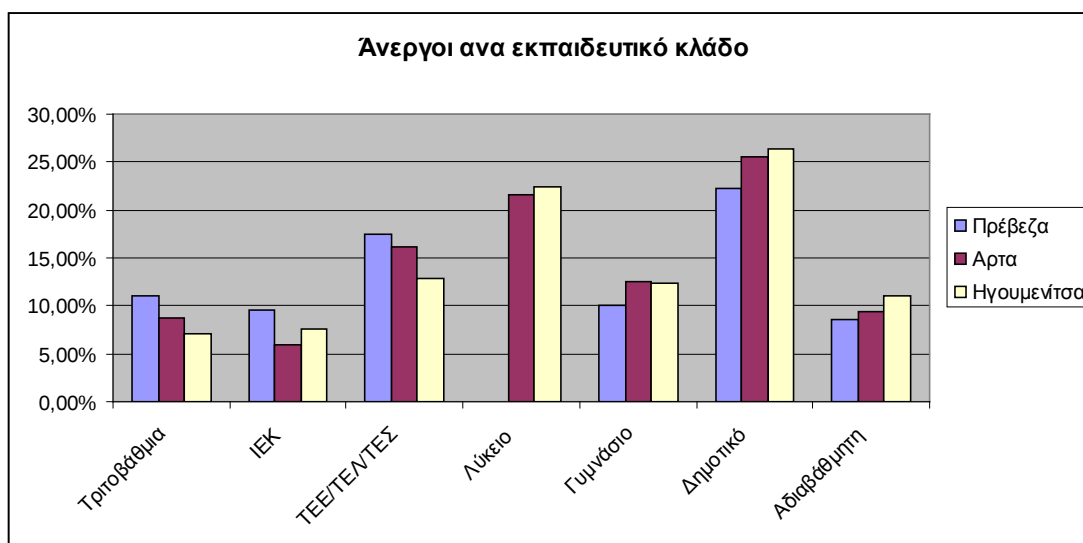
Πηγή: Φορτωμάς Φίλιππος «Ανεργία: Η σύγχρονη μάστιγα της εποχής μας- Χαρακτηριστικά της στο Νομό Πρεβέζης»

Στο σύνολο των 2739 ανέργων στην Πρέβεζα, το 30,6% αυτών είναι άνδρες και το 69,4% γυναίκες. Σε σύγκριση με την Άρτα, τα ποσοστά ανεργίας κυμαίνονται στα ίδια επίπεδα, ενώ στην Ηγουμενίτσα τα ποσοστά ανέργων ανδρών είναι μειωμένα κατά 4,4%, ενώ στις γυναίκες παρατηρούμε αύξηση 4,4%. Παρατηρούμε το φαινόμενο, ότι οι γυναίκες άνεργοι είναι υπερδιπλάσιες των ανδρών, να βρίσκει και εδώ την τιμητική του.

Ανεργοί ανά εκπαιδευτικό κλάδο

Σημαντικό είναι να εξεταστεί το φαινόμενο της ανεργίας, λαμβάνοντας υπόψη το εκπαιδευτικό επίπεδο που φέρουν οι άνεργοι. Παρατηρούμε λοιπόν πως η Πρέβεζα υπερέχει στα ποσοστά ανεργίας στους πτυχιούχους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, στους αποφοίτους των ΙΕΚ και των τεχνικών επαγγελματικών λυκείων. Όσον αφορά στους αποφοίτους Λυκείου φέρει πάνω κάτω τα ίδια ποσοστά με τις άλλες δυο πόλεις. Μικρότερο ποσοστό ανεργίας παρατηρείται αναλογικά με την Άρτα και την Ηγουμενίτσα στους απόφοιτους γυμνασίου και δημοτικού. Βέβαια, αποκλειστικά στην Πρέβεζα το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας αφορά τους απόφοιτους του δημοτικού.

	Τριτοβάθμια	ΙΕΚ	ΤΕΕ/ΤΕΛ/ΤΕΣ	Λύκειο	Γυμνάσιο	Δημοτικό	Αδιαβάθμητη
Πρέβεζα	11,10%	9,60%	17,50%	21,0%	10,10%	22,20%	8,50%
Άρτα	8,70%	6,00%	16,10%	21,60%	12,60%	25,60%	9,40%
Ηγουμενίτσα	7,10%	7,60%	12,90%	22,50%	12,40%	26,40%	11,10%

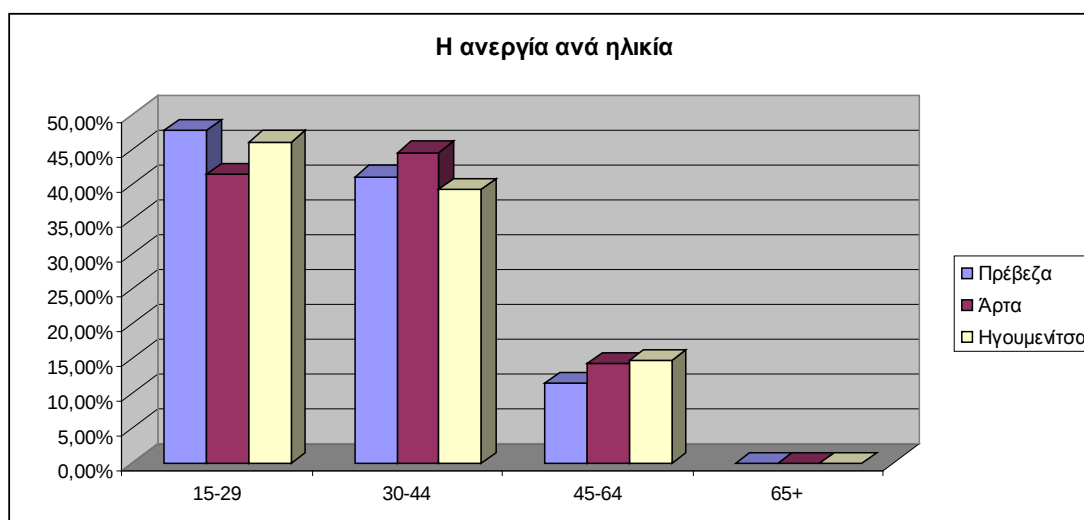
Πηγή: Φορτωμάς Φίλιππος «Ανεργία: Η σύγχρονη μάστιγα της εποχής μας-Χαρακτηριστικά της στο Νομό Πρεβέζης»

Το εκπαιδευτικό επίπεδο των ανέργων στην Πρέβεζα είναι γενικά μέσου και χαμηλού επιπέδου. Στο 79,3% των ανέργων το εκπαιδευτικό επίπεδο δεν ξεπερνά αυτό της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, δηλ. το Λύκειο. Σημαντικό είναι επίσης το ποσοστό (8,5%) των ανέργων που έχουν ολοκληρώσει κάποια μορφή αδιαβάθμητης εκπαίδευσης (π.χ. Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών), η οποία κατά κανόνα είναι ιδιωτική εκπαίδευση.

Η ανεργία ανά ηλικία

Παράλληλα, το πρόβλημα της ανεργίας στο Νομό Πρεβέζης πρέπει να εξεταστεί και με γνώμονα τις ηλικίες που πλήττει περισσότερο. Χαρακτηριστικά, παρατηρούμε ότι οι νέοι μέχρι 29 ετών στην Πρέβεζα-σε σύγκριση με την Άρτα και την Ηγουμενίτσα-κατέχουν τα «πρωτεία» με ποσοστό-ρεκόρ 47,6%, ενώ στην ηλικιακή κατηγορία των 30-44 είναι στην δεύτερη θέση με 41%. Μικρότερο ποσοστό ανέργων παρατηρείται στις ηλικίες 45-64.

	15-29	30-44	45-64	65+
Πρέβεζα	47,60%	41,00%	11,40%	0,00%
Άρτα	41,30%	44,50%	14,20%	0,00%
Ηγουμενίτσα	46,00%	39,20%	14,80%	0,00%

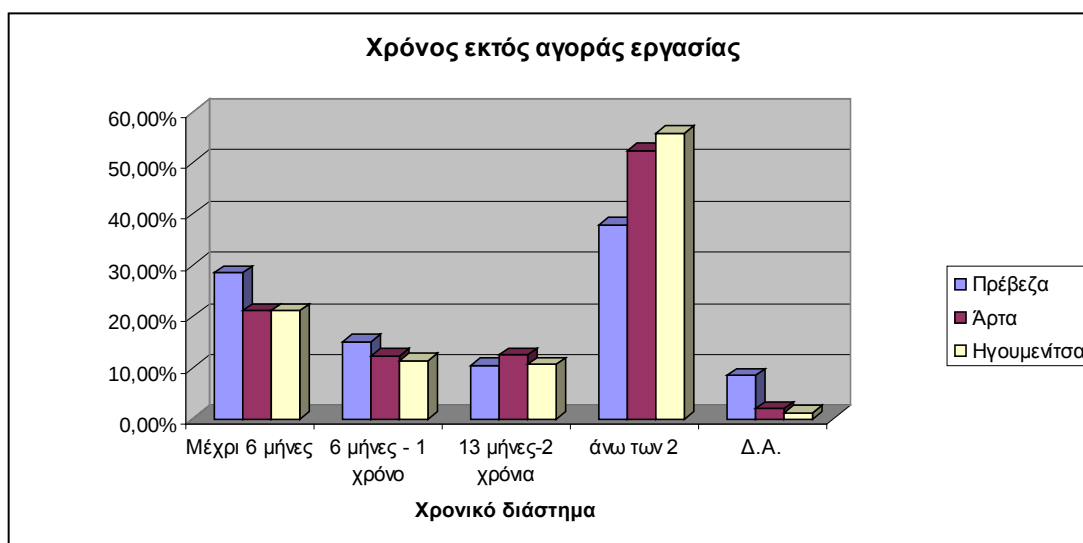

Πηγή: Φορτωμάς Φίλιππος «Ανεργία: Η σύγχρονη μάστιγα της εποχής μας-Χαρακτηριστικά της στο Νομό Πρεβέζης»

Χρόνος εκτός αγοράς εργασίας

Όσον αφορά στη διάρκεια της ανεργίας, στην Πρέβεζα το ποσοστό των ανέργων που βρίσκεται σε αυτή τη θέση μέχρι 6 μήνες αποτελεί το 28,5% του συνολικού ποσοστού ανέργων και ξεπερνά το αντίστοιχο ποσοστό της Άρτας και της Ηγουμενίτσας κατά 7,4%. Έπειτα, το ποσοστό μειώνεται στο 15% για αυτούς που παραμένουν άνεργοι ως και ένα χρόνο και στο 10,3% για αυτούς που η ανεργία τους διαρκεί έως και 2 χρόνια. Ενώ η Πρέβεζα στους ανέργους που βρίσκονται λίγο διάστημα σε αυτή τη θέση (ως 1 χρόνο) έχει το μεγαλύτερο ποσοστό, στους μακροχρόνια ανέργους έχει το χαμηλότερο ποσοστό από τις άλλες δυο πόλεις.

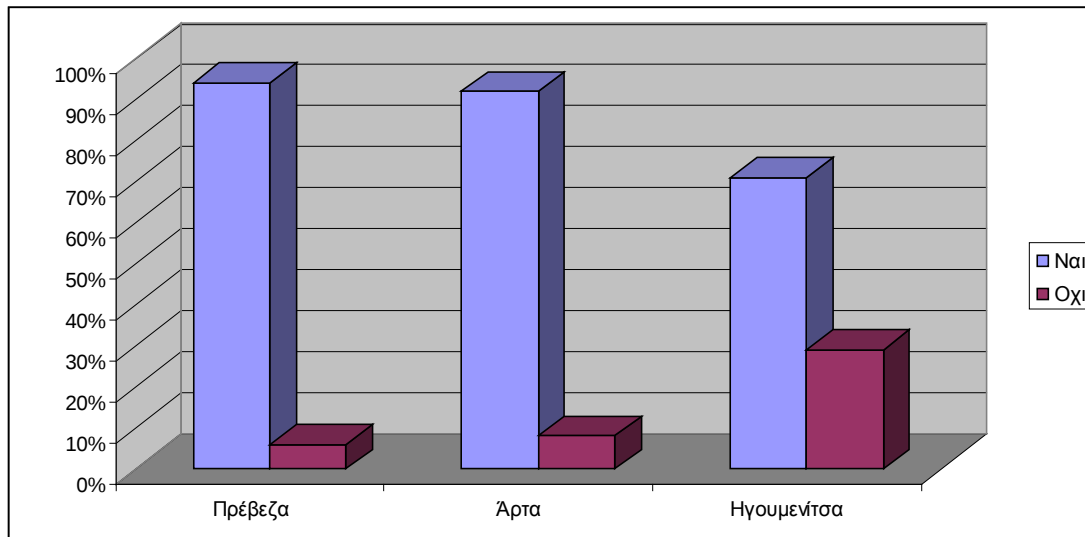
	Μέχρι 6 μήνες	6 μήνες - 1 χρόνο	13 μήνες-2 χρόνια	άνω των 2	Δ.Α.
Πρέβεζα	28,50%	15,00%	10,30%	37,80%	8,40%
Άρτα	21,10%	12,30%	12,40%	52,30%	1,90%
Ηγουμενίτσα	21,10%	11,40%	10,50%	55,80%	1,20%

Πηγή: Φορτωμάς Φίλιππος «Ανεργία: Η σύγχρονη μάστιγα της εποχής μας-Χαρακτηριστικά της στο Νομό Πρεβέζης»

Επιθυμία συνεργασίας με Σύμβουλο Εργασίας

Στα πλαίσια της καίριας και επιτακτικής ανάγκης για την μείωση του φαινομένου της ανεργίας το 90% των ανέργων στην Πρέβεζα, δηλώνει πρόθυμο να συνεργαστεί με σύμβουλο εργασίας και το ίδιο σχεδόν ποσοστό εμφανίζεται και στην Άρτα, ενώ στην Ηγουμενίτσα παρατηρείται λιγότερη προθυμία, αφού το ποσοστό μόλις που αγγίζει το 68%.

Πηγή: Φορτωμάς Φίλιππος «Ανεργία: Η σύγχρονη μάστιγα της εποχής μας-Χαρακτηριστικά της στο Νομό Πρεβέζης»

Συμπερασματικά και με κάποια δόση υπερβολής, αν θέλαμε να σκιαγραφήσουμε το περίγραμμα του ανέργου στην Πρέβεζα, θα λέγαμε ότι είναι κατά βάση γυναίκα, μέσου ή χαμηλού μορφωτικού επιπέδου, νεαρή σε ηλικία με πολύ μικρό ή πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα ανεργίας.

Συμπέρασμα

Ο σκοπός της παρούσης μελέτης ήταν να προσεγγίσει σφαιρικά το θέμα της απασχόλησης καθώς και το πρόβλημα της ανεργίας που κυριολεκτικά έχει "κυριέψει" τις ανθρώπινες κοινωνίες σε παγκόσμιο επίπεδο. Ειδικότερα, με τη μελέτη αυτή δόθηκε βαρύτητα στην απασχόληση και στην ανεργία στην Περιφέρεια Ηπείρου και συγκεκριμένα στο νομό Πρεβέζης.

Αρχικά, καταβλήθηκε προσπάθεια να οριστεί η απασχόληση ως έννοια, να αποδοθεί το θεσμικό πλαίσιο που την προσδιορίζει καθώς και οι διάφορες μορφές της. Το ζήτημα της ανεργίας εξετάστηκε επίσης εκτενώς. Διατυπώθηκε ο ορισμός της, τα αίτια που την προκαλούν οι επιπτώσεις της αλλά και οι τύποι της.

Στην συνέχεια, η εργασία επικεντρώθηκε στη διαχρονική εξέλιξη της ανεργίας στη χώρα μας, στους φορείς και στα προγράμματα που έχουν συσταθεί για την καταπολέμηση της αλλά και σε κάποιες προτάσεις – λύσεις.

Ολοκληρώνοντας την μελέτη έγινε λεπτομερής παρουσίαση της Περιφέρειας Ηπείρου και του νομού Πρεβέζης και ταυτόχρονα προσδιορίστηκαν όλοι εκείνοι οι παράγοντες που σχετίζονται με την υφιστάμενη κατάσταση στο τομέα της απασχόλησης και της ανεργίας εκεί.

Οπωσδήποτε, η απασχόληση και η ανεργία είναι δύο έννοιες αλληλοσυνδεόμενες. Η μια όμως έχει θετική όψη ενώ η άλλη αρνητική. Το ιδανικό για μια κοινωνία θα ήταν να αυξηθεί κατακόρυφα η απασχόληση και να μειωθεί ραγδαία η ανεργία. Αυτό βέβαια, όπως προκύπτει από τη μελέτη δεν είναι εύκολο να συμβεί. Χρειάζεται συλλογική προσπάθεια και σωστή πολιτική αντιμετώπιση.

Πραγματικά, είναι δυσάρεστο για τα άτομα που επιθυμούν διακαώς να εργαστούν τόσο για βιοποριστικούς όσο και για ψυχολογικούς λόγους να έρχονται αντιμέτωποι με το "σκληρό πρόσωπο" της κοινωνίας.

Η λέξη **επάγγελμα**, προέρχεται από την αρχαιοελληνική λέξη επαγγέλλομαι που σημαίνει "υπόσχομαι". Επιλέγοντας ο άνθρωπος επάγγελμα δίνει ταυτόχρονα μια υπόσχεση στην κοινωνία πως θα τηρήσει όλα τα καθήκοντα που απαιτούνται για την άσκηση εποικοδομητικής εργασίας. Η σύγχρονη πραγματικότητα όμως διαψεύδει αυτή την υπόσχεση, καταρρακώνει κάθε ανθρώπινη προσπάθεια για

προσφορά. Κατά συνέπεια, κρίνεται αναγκαίο να γίνει μια δραστική αλλαγή, να εφαρμοστούν όσο το δυνατόν συντομότερα πολιτικές αντιμετώπισης της "μάστιγας" της ανεργίας.

Βιβλιογραφία

Ελληνική βιβλιογραφία

- Βαβούρας Ι.:Οικονομική Πολιτική, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1998
- Γαβρόγλου Π.Σ και Κικιλίας Η., 2001, Οργάνωση Εργασίας και Νέες Μορφές Απασχόλησης στην Ελλάδα και την Ευρώπη, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα- Θεσ/νίκη
- Δαρδάνος Γεώργιος, "Πολιτική Οικονομία της αγοράς εργασίας,Τόμος 1: Προσφορά Εργασίας, Εκδόσεις: Τυπωθήτω, Αθήνα,(Σεπτέμβριος 1998).
- Δεδουσόπουλος Α (2000)- Θεωρίες της ανεργίας-Η κρίση στην αγορά εργασίας-Ρύθμιση- Ευελιξίες-Απορρύθμιση- τόμος Πρώτος. Αθήνα
- Εθνική Στατιστική Υπηρεσία «Στατιστικά Στοιχεία».
- Ιωακείμογλου Η, 1997: Η άνοδος της προσφοράς εργασίας αυξάνει την ανεργία, Ενημέρωση ΙΝΕ ΓΣΕΕ
- Ιωακείμογλου Η,1999: Οι μισθοί, η ανταγωνιστικότητα και η ανεργία, Αθήνα
- Κατσανέβας Θ.: Οικονομική της Εργασίας και Εργασιακές σχέσεις, Εκδόσεις Α.Σταμούλης , Αθήνα 1997
- Κατσορίδας Α.Δ 1998, Η ανεργία των νέων στην Ελλάδα, 1998
- Μούσης Νίκος, Ευρωπαϊκή Ένωση: Δίκαιο-Οικονομία- Πολιτική,ΕκδόσειςΠαπαζήση, (1999)
- Νταντής Λάζαρος Δουκάκης, Εργασιακές σχέσεις-Οικονομία και Θεσμοί, εκδόσεις Οδυσσέας ΕΠΕ Α έκδ, Αθήνα Απρίλιος 1988
- Οδηγός εργασιακών δικαιωμάτων ΚΕΠΕΑ ΓΣΕΕ.
- Πατέλης Δ. 1997 :Όψεις της ανεργίας: Κοινωνικές και ψυχολογικές επιπτώσεις ΙΝΕ Γ.Σ.Ε.Ε, ΑΘΗΝΑ
- Πιερρός Φίλιππος Τ., Μιχαλοπούλου-Δώρη Λίνα Μ., ΤσαγκάρηΈλενα Δ., Προγράμματα και Πρωτοβουλίες της ΕυρωπαϊκήςΚοινότητας: (Ενημερωτικός Προσανατολισμός Εκδόσεις Παπαζήση, (1993).

- Ρέππας Δ. & Διαμαντοπούλου Α 2002 Εργασία Συνοχή : Τα Εθνικά Σχέδια Δράση για την απασχόληση και κοινωνική Ένταξη Εκδόσεις Παπαζήση ΑΘΗΝΑ.
- Σακκελής Ιωαννής «Πληθυσμός και Εργατικό Δυναμικό στην Ελλάδα, μορφολογία και διαχρονικές εξελίξεις.
- Σαλαγιάννης Π. Προσεγγίσεις Θεμάτων Κοινωνικού Προβληματισμού, Εκδόσεις Δάρδανος 1997, Αθήνα
- Σκουτέλης Γ.(1996) Ανεργία: Αίτια και Λύσεις, Financial forum, Αθήνα
- Τσουκαλάς Κ.: Κράτος, Κοινωνία, Εργασία στην μεταπολεμική Ελλάδα, εκδόσεις Θεμέλιο, Β εκδ, Αθήνα 1987
- Φίλιας Β. Αναφορές στην Κοινωνική Πραγματικότητα του τέλους του 20ου αιώνα, Σειρά: Θεωρία και Πράξη, Εκδόσεις Ι.Σίδερης, Αθήνα 1996
- Φορτωμάς Φίλιππος: Ανεργία: Η σύγχρονη μάστιγα της εποχής μας- Χαρακτηριστικά της στο Νομό Πρεβέζης, Πρέβεζα 2005

Ξένη βιβλιογραφία

- Begg – Fischer-Dornbusch, Economics, McGRAW- HILL, Μ.Βρετανία 1997
- Gordon, Robert J. Παραγωγικότητα, αύξηση, πληθωρισμός, και ανεργία. Εκδόσεις Πανεπιστημίου Cambridge, 2004. 504.
- Kostaki A and Ioakimoglou H, 1997, Demographics factorw Affecting Long time Unemployment in Greece- A Logistic Regression Analysis Depatment of statistics, Athens University of Economics and Business
- Michelis M. Papadopoylos A.P. & Papanikos P.T. (2004). “Regional Convergence in Greece in the 1980’S: An Econometric Investigation”, Applied Economics, forthcoming.
- Mroz At and Savage H.T 1995 , The long term Effects of youth unemployment, Employment Policies Institute
- Petrakos G. & SARATSI Y. (2002). “Regional Inequalities in Greece”, Paper in Regional Science 79, pp.57-74.
- Quah D.T.(1992), “The Relative Importance of Permanent and Transitory Components: Identification and some Theoretical Bounds”, Econometnca 60, pp.107-118.

- Rees Albert, The Economics of Work and Pay, Harper International Edition, London 1980.
- Siriopoulos C. & Asteriou D. (1998), "Testing for Convergence Across the Greek Regions", Regiond Studies 326 pp.550-570.
- Tsionas G.E (2002), "Another Look at Regional Convergence in Greece", Regiond Studies 36.6 pp.603-614.

Εφημερίδες

- Εφημερίδα το ΒΗΜΑ, ΕΝΘΕΤΟ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ.
- Εφημερίδα ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ «ΕΝΘΕΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ».
- Εφημερίδα ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ.
- Εφημερίδα ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Δικτυακοί τόποι

- www.statistics.gr
- www.in.gr
- www.oaed.gr
- www.eurostat.gr
- www.preveza.gr
- www.epirosgo.gr
- www.inegsee.gr
- www.europa.eu